Ճանաչի՛ր ինքդ քեզ

Կրթություն

Շաբաթաթերթ «Krtutiun» (education) weekly «Кртутюн» (образование) еженедельник 11.05.2022թ. չորեքշաբթի թիվ 22-23 (1047-1048)

Եղիցի հաղթանակ եւ հաղթակա՛ն խաղաղություն

Բեռլին - Շուշի - ...

Մեր բաժին հաղթանակը... Առաջին աշխարհամարտը մեզ «պարգեւեց» ցեղասպանություն... Երկրորդ աշխարհամարտում մեր մասնակցությունն ամենազորեղն էր՝ պատերազմի ներքաշված բոլոր ժողովուրդների համեմատությամբ... Բոլորս ենք հպարտությամբ կրկնում՝ Հայրենական Մեծ պատերազմին մասնակցել է շուրջ **600.000** հայ, զոհվել՝ ավելի քան **300.000**-ը. խորհրդային զորամիավորումները ղեկավարել են **5** հայ մարշալ, **64** գեներալ (պատերազմից հետո նրանց թիվը դարձավ **87**). Հայաստանը կազմավորել է **6** ազգային դիվիզիա, որից Թամանյանը միակ ազգային դիվիզիան էր, որ մտավ Բեռլին. հայ մարտիկներից **116**-ը ստացել են Խորհրդային Միության հերոսի կոչում՝ նրանցից երկուսը՝ կրկնակի. հաղթանակի համար խոշորագույն ներդրում ունեցած հայ գիտնականներից եւ ճարտարագետներից շատերը, որոնց անունները նոր-նոր է գաղտնազերծվում, դարձել են Սոցիալիստական աշխատանքի հերոսներ, այդ թվում՝ կրկնակի, եռակի... Չշարունակենք: Այո՛, մեր մասնակցությունը փառահեղ էր եւ, թերեւս, ամենահերոսականը:

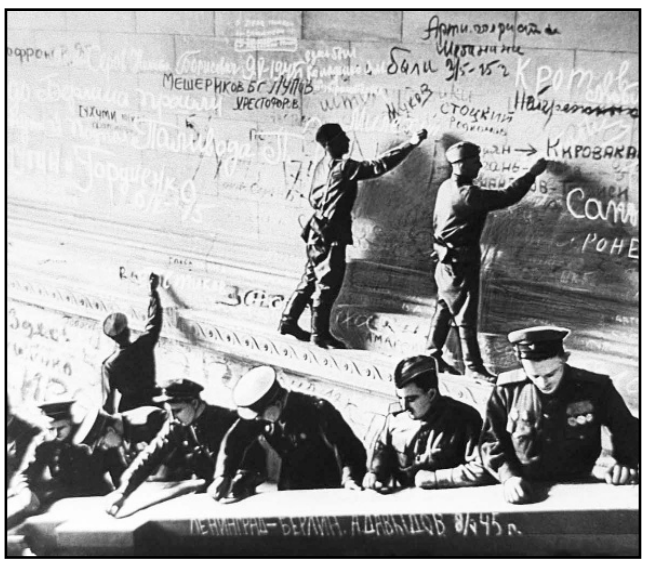

Բեռլինում՝ Ռայխստագի ավերված շքամուտքի առաջ, մենք պարեցինք մեր *«Հաղթանակի Քոչարին»*... Դա փաստ է: Դա պատմություն է: Դա հայ զորական ուժի փառահեղ էջն է: Սակայն փորձենք վերհիշել, վերլուծել, թե ինչ էր մտածում հայ զինվորն այդ պահին: Թերեւս երկու զգացում ուներ նա իր մտքում՝ անձնական եւ անանձնական: Առաջինը այն, որ ողջ է, եւ այլեւս վերացավ զոհվելու վտանգը՝ պատերազմն ավարտվեց: Երկրորդը՝ Գերմանիան պարտվեց, եւ Գերմանիայի պարտությանը զուգահեռ, բնականաբար, պարտվեց եւ նրա ծպտյալ դաշնակիցը՝ Թուրքիան, եւ պարտադրված է լինելու վերադարձնելու մեր հողերը... Ավա՜ղ, մեր երազանքը այս անգամ էլ չիրականացավ, եւ մեր բաժինը մնաց միայն *պատմությունն* ու նրա տված *դասը*. անգամ *«եղբայր»* ժողովուրդները քո հարցը չեն լուծելու եւ քեզ չեն աջակցելու, որովհետեւ *ազգերն ու պետությունները գտնվում են հավերժական մրցակցության մեջ եւ նույն ուղղությամբ նայում, մարտնչում, հաղթում են կարճատեւ մի ընթացքում միայն, երբ համընկնում են միմյանց շահերը:* Մեր շահերն այդպես էլ չհամընկան որեւէ *«եղբայր»* ժողովրդի շահերի հետ... Մենք օգնեցինք (այն էլ ինչպե՜ս) մեր *«եղբայրներին»*՝ ազատագրելու իրենց քաղաքները, իսկ նրանք տարիներ անց սատարեցին մեր թշնամուն՝ գրավելու մեր գյուղերը (հիշենք թեկուզ *«Կոլցո»* գործողությունը)...Ի՜նչ արած, այդպիսին է նորին սրիկայություն քաղաքականությունը: Ռուսական մի հաղորդաշար կար՝ *«Անհնարինը՝ ակնհայտ»* խորագրով... Մեզ համար ակնհայտն անգամ չի դառնում ակնհայտ ահա արդեն 300 տարի...

Մեր պատմության ընթացքում, որքան էլ տարօրինակորեն կրկնվող, մեր միամտությունը, մեր հավատը բարեկամության, եղբայրության, մարդասիրության նկատմամբ մեզ միշտ պարգեւել է բարոյական հաղթանակներ, բայց իրական պարտություններ ու կորուստներ: Եվ միայն այն դեպքերում, երբ ստիպված ենք եղել ապավինելու ինքներս մեզ ու զենք ենք վերցրել, հաղթել ենք մշտապես... Վկա՝ **Շուշին**:

շարունակությունը՝ էջ 3

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ուղերձը՝ Մայիսի 9-ի առիթով

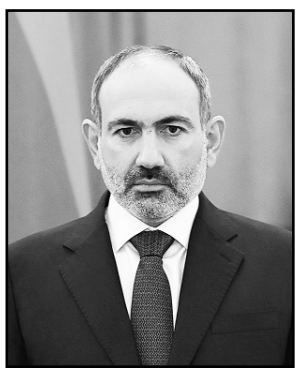

Սիրելի՛ հայրենակիցներ,
Սիրելի՛ ժողովուրդ,

Շնորհավորում եմ բոլորիս՝ Հայրենական Մեծ Պատերազմում տարած հաղթանակի 77-րդ տարեդարձի առիթով: Այս տոնը խորհրդանշում է Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտը եւ մարդկության պատմության նոր դարաշրջանի մեկնարկը:

Պատերազմում տարած հաղթանակով քաղաքակիրթ մարդկությունը ոչ ասաց ամենամեծ չարիքներից մեկին՝ ֆաշիզմին: Այդ գործում անգնահատելի է հայ ժողովրդի դերը, որի ավելի քան կես միլիոն ներկայացուցիչներ Խորհրդային բանակի եւ դաշնակից երկրների բանակների կազմում իրենց զգալի ներդրումն ունեցան մարդկությունը ֆաշիզմից փրկելու գործում:

Բազմաթիվ հայորդիներ այդ պայքարում, դրսեւորելով սխրագործություններ, անմնացորդ նվիրվածություն, հանուն քաղաքակրթության զոհել են իրենց կյանքը:

շարունակությունը՝ էջ 2

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ուղերձը՝ Հաղթանակի եւ խաղաղության տոնի, Շուշիի ազատագրության եւ Պաշտպանության բանակի հիմնադրման օրվա առիթով

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից Հայրապետական Մեր օրհնությունն ու շնորհավորանքներն ենք բերում մեր սիրեցյալ ժողովրդին՝ Հաղթանակի ու խաղաղության տոնի, Շուշիի ազատագրության եւ Պաշտպանության բանակի հիմնադրման օրերի առիթով, ինչպես նաեւ մեր խոնարհումը՝ Հայրենական պատերազմի վետերաններին ու Արցախյան հերոսամարտերի քաջարի զինվորներին:

Պանծալի այս տոները տակավին բեկված սրտերով եւ վշտացած հոգիներով ենք դիմավորում, քանի որ դեռ չեն հաղթահարվել Արցախի դեմ սանձազերծված պատերազմի աղետալի հետեւանքները, չեն վերադարձել գերությունից մեր զավակները, տեղեկություն չունենք անհայտ կորածների վերաբերյալ, իսկ հազարավոր ընտանիքներ մնացել են առանց զավակների կամ ծնողների: Մեր աղոթքն ու խոնարհումն ենք բերում զոհված հայրենյաց պաշտպանների անմահ հիշատակին:

շարունակությունը՝ էջ 2

Այս համարում

- *4-րդ դասարանում գիտելիքների ստուգման ուղեցույցները եւ թեստերի նմուշները* ***տե՛ս՝ էջ 6-7***
- *9-րդ դասարանի ավարտական քննությունների ուղեցույցները, հարցաշարերը եւ հարցատոմսերը* ***տե՛ս՝ էջ 8-21***

ՀՀ նախագահ Վահագն Խաչատուրյանի ուղերձը՝ Հաղթանակի եւ խաղաղության տոնի առթիվ

Թանկագի՛ն հայրենակիցներ,

Ջերմորեն շնորհավորում եմ՝ Հաղթանակի եւ խաղաղության տոնի կապակցությամբ:

77 տարի առաջ հայ ժողովուրդը ԽՍՀՄ մյուս ժողովուրդների ու առաջադեմ մարդկության հետ միասին հաղթանակ տարավ ֆաշիզմի դեմ մղած մեծ պատերազմում: Հայերս մեր արժանի ավանդը ներդրեցինք այդ պայքարում: Պատերազմ մեկնած 600 հազար հայորդիներից 300 հազարը չվերադարձան մարտի դաշտից:

Մեր ընդհանուր պարտքն է՝ առհավետ պահել ազատության եւ անկախության համար մղված մարտերում ընկած մեր հերոսների հիշատակը, միաժամանակ չմոռանալով վետերաններին:

Մեր ժողովուրդը լավ գիտի խաղաղության գինը: Ապահով եւ անվտանգ հայրենիք պահելը մեր բոլորի սուրբ պարտքն է եւ մենք ամեն ջանք պետք է գործադրենք ամրապնդելու մեր երկրի պաշտպանունակությունը:

Կրկին շնորհավորելով այս նշանակալից օրվա՝ Հաղթանակի եւ խաղաղության տոնի առիթով՝ մենք խոնարհվում ենք Հայրենիքի համար անօրինակ հերոսություն ցուցաբերած մեր հերոսների հիշատակի առջեւ, առողջություն մաղթում Մեծ հայրենականի եւ ղարաբաղյան պատերազմի վետերաններին:

Հավերժ փառք մեր հերոսներին, խաղաղություն մեր հայրենիքին, լավատեսություն, ստեղծարար աշխատանք եւ վստահություն ապագայի հանդեպ:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ուղերձը՝ Հաղթանակի եւ խաղաղության տոնի, Շուշիի ազատագրության եւ Պաշտպանության բանակի հիմնադրման օրվա առիթով

սկիզբը՝ էջ 1

Սիրելինե՛ր, ազգիս դարավոր պատմությունը՝ դժվարություններն ու փորձությունները հաղթահարելու, հաղթանակներ կերտելու բազում վկայություններով, մեզ պատգամ է մատուցում նույն ոգով դիմակայելու մեր ժողովրդի եւ հայրենիքի դեմ ծառացած ներքին ու արտաքին մարտահրավերներին: Ազատ ու անկախ ապրելու իրավունքի պաշտպանության համար մղված պայքարները, որոնց նշանավորումն է այսօր, խորհրդանիշն են համազգային համախմբվածության ու միաբանության, որոնք առավել քան երբեք անհրաժեշտ են բարդագույն այս իրավիճակում, որպեսզի միասնաբար դիմագրավենք հառնած հիմնախնդիրներին եւ կերտենք վաղվա նոր օրը, լուսավոր ապագան եւ մեր նոր հաղթանակները:

Մեր աղոթքն է, որպեսզի խաղաղություն լինի աշխարհում ու մարդկության կյանքում, եւ հարուցյալ մեր Տերը Իր Ամենազոր Աջի հովանու ներքո շինության ու ապահովության մեջ պահի մեր Հայրենիքը եւ զորացնի համայն աշխարհասփյուռ մեր ժողովրդին արիությամբ, հույսով ու հավատով, այժմ եւ միշտ. ամեն:

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ուղերձը՝ Մայիսի 9-ի առիթով

սկիզբը՝ էջ 1

Երկրորդ աշխարհամարտում մենք ունեցանք ավելի քան 300 հազար զոհ: 107 հայ արժանացել է Խորհրդային Միության հերոսի կոչման, մեր բազմաթիվ հայրենակիցներ մարտնչել են դաշնակից երկրների բանակներում, մասնակցել մի շարք երկրների հակաֆաշիստական պայքարին ու փառքով պսակել իրենց անունը: Այսօր խոնարհվում ենք մեր հերոսների, մեր նահատակների գործի ու հիշատակի առաջ, հպարտանում՝ մեր նախնիների հերոսությամբ:

Հայրենական մեծ պատերազմում, Երկրորդ աշխարհամարտում հերոսացած մեր պապերի ու հայրերի ոգին էր, որ 1990-ականների սկզբներին միաձուլվելով կամավորական ոգու հետ՝ դարձավ արցախյան գոյապայքարի, Արցախյան առաջին պատերազմում տարած հաղթանակի եւ Շուշիի ազատագրման առհավատչյան:

Այսօր՝ 44-օրյա աղետաբեր պատերազմից հետո, կսկիծով ու դառնությամբ ենք արձանագրում, որ Արցախյան առաջին պատերազմում տարած հաղթանակը ոչ միայն չկարողացանք փոխակերպել դիվանագիտական, քաղաքական, տնտեսական հաղթանակի, այլեւ այդ հաղթանակի բազմաթիվ պտուղներ կորսված են, Արցախն ու Հայաստանը կանգնած են լրջագույն մարտահրավերների առաջ:

Այս իրավիճակին, սակայն, մեր արձագանքն ամենեւին էլ վախճանաբանությունը չպիտի լինի, այլ սթափ, սառը, գրագետ վերլուծությունն այն պատճառների, որ հանգեցրել են ռազմաքաղաքական ու տարածաշրջանային այսօրվա վիճակին եւ ապագայի պրագմատիկ պլանավորումը:

Հանուն Հայրենիքի իրենց կյանքը տված մեր նահատակների արյունը չպետք է մսխվի եւ նրանց գործի մեծագույն արտահայտումը պիտի դառնա Հայոց ուժեղացող պետականությունը, Արցախի հայության իրավունքների լիարժեք իրացումը, մեր սերունդների խաղաղ զարգացումն ու տարածաշրջանային խաղաղ գոյակցությունը, որն Արցախի ու Հայաստանի անվտանգության միակ հուսալի երաշխիքն է:

Ժողովրդի քվեն ստացած քաղաքական մեծամասնությունը Հայաստանն առաջնորդում է հենց այս ճանապարհով՝ հասկանալով այն բոլոր դժվարությունները, որ ի հայտ են գալու: Մենք պատրաստ ենք առերեսվել այդ դժվարություններին, որովհետեւ մեզ առաջնորդում է համոզմունքը, որ այո՛, մենք շարժվում ենք դժվար, բայց ճիշտ ճանապարհով:

Մենք մեր երկրի վրա թափված աղետների հեղինակը չենք, մենք արժանացել ենք դաժան ճակատագրի ու սրբագույն առաքելության. առաջնորդել մեր Հայրենիքը անխուսափելի եւ երկար տարիներ բոլորիս աչքի առաջ նյութված աղետների միջով եւ նրան հասցնել խաղաղ, բարեկեցիկ, երջանիկ ապագայի:

Սիրելի՛ ժողովուրդ,

Սիրելի՛ հայրենակիցներ,

Մարտի դաշտում տարած հաղթանակները միշտ չէ, որ կարողացել ենք դարձնել կյանքի հաղթանակ: Մարտի դաշտում կրած մեր անհաջողությունները պիտի կարողանանք դարձնել հաղթանակ՝ կրթության, գիտության, արդյունաբերության, տնտեսության, արտաքին քաղաքականության ոլորտում, որոնց հանրագումարը պիտի լինի տեւական եւ կայուն խաղաղությունը, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի համապարփակ կարգավորումը:

Այսօր մենք գլուխ ենք խոնարհում հանուն Հայրենիքի մարտնչած, իրենց կյանքը նվիրած մեր պապերի, մեր հայրերի, մեր եղբայրների ու մեր զավակների առաջ: Պատերազմներում նրանց տարած հաղթանակները, պատերազմներում մեր ունեցած անհաջողությունները պիտի դառնան կյանքի հաղթանակ:

Հավերժ փառք մեր հերոսներին:

«Կրթության բարելավում»

Ծրագիրը կշարունակվի

ՀՀ կառավարության որոշմամբ՝ հավանություն է տրվել *««Կրթության բարելավման ծրագրի» լրացուցիչ ֆինանսավորում»* վարկային համաձայնագրին:

Ներկայացնելով նախագիծը՝ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարար **Վահրամ Դումանյանը** տեղեկացրել է, որ *«Կրթության բարելավում»* վարկային ծրագիրը Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ մեկնարկել է 2015 թվականին: Այն ընդգրկում է կրթության բոլոր մակարդակները՝ նախադպրոցականից մինչեւ բարձրագույն կրթություն եւ միտված է միջազգային լավագույն չափորոշիչներին համահունչ կրթական համակարգի ապահովմանը:

«Ծրագրի շրջանակում Հայաստանում ստեղծվել են 136 նախակրթարաններ, որոնցում ընդգրկված են 4-6 տարեկան 13.580 երեխաներ: Վարկային ծրագրով հիմնանորոգվել է 13 ավագ դպրոց, որոնցից 10-ը՝ մարզերում, 3-ը՝ Երեւանում: 107 ավագ դպրոցներ համալրվել են 335 բնագիտական լաբորատորիաներով: 585 դպրոցներ վերազինվել են համակարգչային սարքավորումներով: Ընդ որում՝ հենց այս համակարգչային տեխնիկայի օգտագործմամբ ուսուցչի պակաս ունեցող գյուղական դպրոցներում ձեւավորվել են հեռավար ուսուցման սենյակներ: Նման 53 դպրոցներում այժմ մենթոր դպրոցների ուսուցիչները էլեկտրոնային դասավանդում են իրականացնում մասնագետներ չունեցող դպրոցների երեխաների համար: Ավելի քան 4000 ուսուցիչներ եւ վարչական աշխատողներ են վերապատրաստվել՝ ստանալով ուսումնական գործընթացում ՏՀՏ գործիքների կիրառման հմտություն: Վերանայվել են հանրակրթության 6 ուսումնական ոլորտների ուղղությամբ առարկայական չափորոշիչները եւ ծրագրերը»,- նշել է Վահրամ Դումանյանը՝ ներկայացնելով վարկային ծրագրով կատարված հիմնական աշխատանքները:

Նախարարի տեղեկացմամբ՝ նորարարական ծրագրերի իրականացման եւ կարողությունների հզորացման նպատակով 15 բուհերի տրամադրվել են 18 դրամաշնորհային ծրագրեր, որոնց արդյունքում բուհերում ստեղծվել են նորարարական գիտահետազոտական կենտրոններ՝ հագեցած ժամանակակից սարքավորումներով եւ արդիականացված կրթական բովանդակությամբ:

Հիմք ընդունելով *«Կրթության բարելավում»* վարկային ծրագրի արդյունավետությունը՝ ՀՀ կառավարությունը լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու համար դիմել է Համաշխարհային բանկին՝ ծրագրի շարունակականության ապահովման նպատակով:

ԿԳՄՍ նախարարի խոսքով՝ վարկային նոր միջոցներն ուղղվելու են ՀՀ կառավարության ծրագրով նախատեսված՝ մինչեւ 2026 թվականն առնվազն 300 դպրոցի եւ 500 մանկապարտեզի կառուցման, հիմնանորոգման, վերանորոգման աշխատանքների իրականացմանը, ինչպես նաեւ կառուցվող հաստատությունների համար նոր գույքի եւ սարքավորումների ձեռքբերմանը:

«Նոր ծրագրով 80 բնակավայրերում կստեղծվեն մատչելի նախադպրոցական ծառայություններ, որոնցում ներգրավված կլինեն 4-6 տարեկան շուրջ 3000 երեխաներ: Կհիմնանորոգվեն, կկահավորվեն եւ կվերազինվեն 4 ավագ դպրոցներ: 200 հանրակրթական դպրոցների կտրամադրվեն բնագիտական եւ ինժեներական լաբորատորիաներ՝ «Քիմիա», «Ֆիզիկա», «Կենսաբանություն», «Աշխարհագրություն» առարկաների համար»,- փաստել է Վահրամ Դումանյանը եւ հավելել, որ նախատեսվում են նաեւ Կրթության կառավարման եւ տեղեկատվական համակարգի (ԿԿՏՀ) թվայնացման աշխատանքներ:

Բուհերում կշարունակվի նորարարական գիտահետազոտական կենտրոնների ստեղծումը 5 նոր դրամաշնորհային ծրագրերի միջոցով:

Նախատեսվող ծրագրի ընդհանուր գումարը կկազմի 28,25 մլն եվրո, այդ թվում՝ վարկային միջոցներից 22,60 մլն եվրո (Հայաստանի Հանրապետության ու Վերակառուցման եւ զարգացման միջազգային բանկի միջեւ *«Կրթության բարելավման ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորում»* վարկային համաձայնագրով), իսկ պետբյուջեի միջոցներից՝ 5,65 մլն եվրո:

ԿԳՄՍ նախարարն իր զեկույցում նշել է նաեւ, որ այս պահին ՀՀ Սյունիքի մարզում են գտնվում ԿԳՄՍ նախարարության, Տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցվածքների նախարարության, Քաղաքաշինության կոմիտեի ներկայացուցիչները: Համատեղ աշխատանքային խումբը խոշորացված համայնքում 13 նոր կրթահամալիրների կառուցման նպատակով պայմանագրերն արդեն կնքված են: Այս ուղղությամբ այլ մարզերում եւս աշխատանքներ են կատարվում:

Շինարարություն է ընթանում 78 դպրոցում եւ 88 նախադպրոցական հաստատությունում

Գործադիրի նիստում ՀՀ փոխվարչապետ **Համբարձում Մաթեւոսյանը,** ներկայացնելով ՀՀ–ում իրականացվող դպրոցաշինական ծրագրերը, նշել է, որ ներկայում նախագծման փուլում է գտնվում 40 դպրոց, 78 դպրոցներում ընթանում են շինարարական աշխատանքներ, որոնցից 37-ի աշխատանքները կավարտվեն մինչեւ այս տարեվերջ:

Միաժամանակ նախագծման փուլում են 23 մանկապարտեզներ, շինարարական աշխատանքներն ընթացքի մեջ են 88 մանկապարտեզում, որոնցից 58-ի շինարարությունը նույնպես կավարտվի մինչեւ տարեվերջ:

Կարինե ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Այց՝ *«Հաղթանակ»* զբոսայգի

Հաղթանակի եւ խաղաղության տոնի առթիվ վարչապետ **Նիկոլ Փաշինյանը** Հանրապետության նախագահ **Վահագն Խաչատուրյանի,** Ազգային ժողովի նախագահ **Ալեն Սիմոնյանի** եւ օրենսդիր ու գործադիր մարմնի անդամների ուղեկցությամբ այցելել է *«Հաղթանակ»* զբոսայգի:

ՀՀ բարձրագույն ղեկավարությունը ծաղիկներ է դրել Անհայտ զինվորի հուշարձանին ու հարգանքի տուրք մատուցել Հայրենական մեծ պատերազմում եւ Շուշիի ազատագրման պայքարում զոհված հերոսների հիշատակին:

Այնուհետեւ տեղի է ունեցել տոնական քայլերթ, որից հետո Նիկոլ Փաշինյանը մոտեցել է *«Հաղթանակ»* զբոսայգի ժամանած վետերաններին՝ շնորհավորել նրանց տոնական օրվա առթիվ եւ մաղթել առողջություն:

* * *

Հաղթանակի ու խաղաղության տոնի առիթով, Մայր Աթոռի Սուրբ Էջմիածնի միաբաններն ու ՀՀ ԶՈւ հոգեւոր առաջնորդության գնդերեցներն այցելեցին *«Հաղթանակ»* զբոսայգու հուշահամալիր, որտեղ Անհայտ զինվորի հուշարձանին ծաղիկներ զետեղելուց հետո իրենց հարգանքի տուրքը մատուցեցին Հայրենական մեծ պատերազմում եւ Արցախյան հերոսամարտերում զոհվածների անմար հիշտատակին: Հոգեւորականները, Մայր Աթոռի լուսարարապետ Գերաշնորհ **Տեր Մուշեղ եպիսկոպոս Բաբայանի** հանդիսապետությամբ, աղոթք բարձրացրին առ Աստված՝ նրանց հոգիների հանգստության համար:

Այց *«Եռաբլուր»* պանթեոն

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը Հանրապետության նախագահ Վահագն Խաչատուրյանի, Ազգային ժողովի նախագահ Ալեն Սիմոնյանի եւ ՀՀ բարձրագույն ղեկավարության հետ այցելել է *«Եռաբլուր»* զինվորական պանթեոն՝ հարգանքի տուրք մատուցել իրենց կյանքը Հայրենիքի անկախության համար զոհաբերած հայորդիների հիշատակին:

Նիկոլ Փաշինյանը ծաղիկներ է դրել Սպարապետ Վազգեն Սարգսյանի, Անդրանիկ Օզանյանի շիրիմներին եւ զոհված ազատամարտիկների հիշատակը հավերժացնող հուշահամալիրին:

Բեռլին - Շուշի - ...

սկիզբը՝ էջ 1

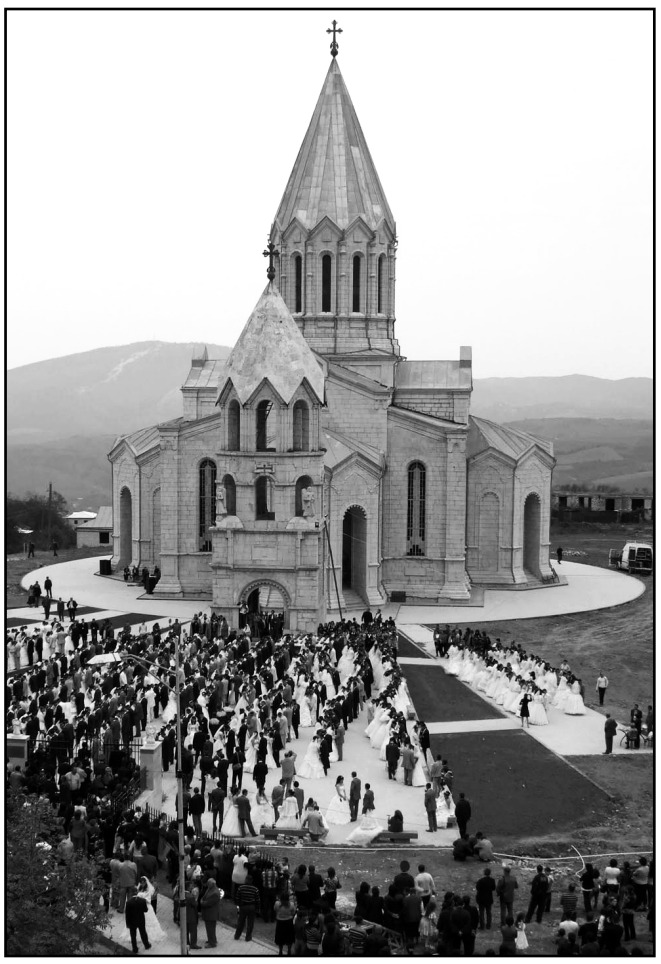

Շուշիի հաղթանակը հաճախ համեմատում ենք Սարդարապատի հետ:

Ի՞նչ է **Սարդարապատը** մեզ համար: Բացի այն, որ մեր զորական ուժի տարած ամենափայլուն հաղթանակներից մեկն է մեր պատմության ընթացքում, նաեւ այն կարեւորագույն իրադարձությունն է, որ վերականգնեց մեր **հավաքական ինքնավստահությունը**, մեր **հավատը սեփական ուժի հանդեպ**: Սարդարապատով հիմնավորվեց *երրորդ ուժի բացառման* գաղափարը, ինչն, ավա՛ղ, հետագայում կրկին մոռացության մատնվեց, երբ մեր 300-ամյա **ստրկախտը** *կարմիր* գույն հագավ... Սարդարապատով նաեւ սկզբնավորվեց **Հայկական հարցի** լուծման նորագույն փուլը՝ այն հասցնելով առ այսօր միջազգային իրավունքի տեսակետից ուժը պահպանած **Սեւրի պայմանագրի** իրողությանը, որը դարձյալ մոռացության մատնվեց մեր պատմության 20-րդ դարի 70-ամյա խորհրդային հատվածում...

... Բայց այդ նույն 20-րդ դարը նշանավորվեց **Արցախյան** հուժկու շարժումով, որն ունեցավ **Համազգային** ընդգրկում, վերածվեց **Ազատամարտի** եւ մեզ պարգեւեց մի նոր փայլուն հաղթանակ՝ **Շուշին**... Շուշիի պատմական հաղթանակին հաջորդեցին մեր տարածքների *ազատագրումը*, Արցախի փաստացի *վերամիավորումը* Մայր Հայաստանի հետ, *Հայկական երկրորդ պետության* հիմնադրումը... Այսքանով հանդերձ՝ Շուշին նաեւ *երկրորդ Սարդարապատ* է, որ մեր *հավաքական գիտակցության* մեջ կրկին արթնացնում է *հավատը սեփական ուժի հանդեպ,* հոգեբանական պարարտ հող դառնում *ստրկախտը* վերջնականապես թոթափելու եւ *հայկական հարցի* լուծումը վերջնական՝ *հաղթական* փուլ տեղափոխելու համար:

... Տարիների հեռավորությունից ակնհայտ է Սարդարապատի եւ Շուշիի **միացյալ քաղաքական դասը.** *մեր մեծագույն հաղթանակները մենք ձեռք ենք բերում, երբ «մեծ քաղաքականությունից» կտրվում ենք եւ մնում ինքնուրույն, երբ մեր «բարեկամները», ինչ-ինչ հանգամանքների բերումով չեն կարողանում իրենց կամքը թելադրել մեզ եւ մեզ մենակ են թողնում...*

Մի պահ պատկերացնենք՝ *եթե մենք կարողանանք կազմակերպել **600.000**-անոց մի հավաքագրում եւ պատրաստ լինենք տալու **300.000** զոհ, կկարողանա՞նք վերջնականապես ծնկի բերել ոսոխին եւ լուծել Հայկական հարցը՝ գոնե Վուդրո Վիլսոնի իրավարար վճիռի սահմաններում...* Այսքան հնարավոր այս տարբերակը դեռեւս մնում է հեռավոր ու անիրատեսական, քանի դեռ մենք չգիտենք, թե ինչ ենք անելու դրանից առաջ ու դրանից հետո... Կարողանալու՞ ենք կազմակերպել աննախադեպ **ներգաղթեր**, թե՞ նորից լքելու ենք Հայրենիքը՝ անձնական բարեկեցության հեռանկարով կամ նորից նպաստելու ենք (դարձյալ անձնական բարեկեցության տուրք տալով), որ մեր հայրենակիցները հեռանան Հայրենիքից... Ու քանի դեռ **հայրենակենտրոն** չենք, մեր խնդիրները կմնան չիրականացած երազանքներ:

Քիչ է **դառնալ** հայրենակենտրոն միայն օրհասական պահերին: Հայրենակենտրոն պետք է **մնալ** անընդհատ, անընդմեջ, շարունակական, որտեղ էլ որ ապրելիս լինենք, ինչ գործի տեր էլ որ լինենք՝ չմոռանալով, որ ի կատար ածելու **Ուխտ** ունենք... Միայն թե կարողանանք **ազգային ոգին** պահպանել մշտապես... Անդուլ, անդադար, քայլ առ քայլ ամրացնելով ու հզորացնելով մեր **Հայրենիքը**:

Աստված մեզ ոչինչ չի խնայել, ո՛չ միտք, ո՛չ կամք, ո՛չ եռանդ... մնում է միայն հավատալ ու գործել: Հավատալ ու գործել:

Մենք այստեղ գիտակցաբար անտեսեցինք 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին սկսված եւ ազգային պատուհաս դարձած 44-օրյա պատերազմը... Անտեսեցինք, շրջանցեցինք, որովհետեւ համոզված ենք, որ, թեպետ այդ պատերազմում մեր հերոսների գործած սխրանքների ու անմեղ նահատակության առաջ խոնարհվելու հավերժ եւ նրանց հիշատակը խնկարկելու ենք մշտապես, սակայն շուտով, շատ շուտով այդ խայտառակ պատերազմի հետեւանքները ջնջելու ենք մեր հիշողությունից, մեր իրականությունից, եւ երբեւէ մեր պատմության որեւէ էջում դրանք տեղ չեն ունենալու... անգամ՝ բացասական կերպարների նկարագրությունների մեջ:

Մեր հերոսները մեր բոլոր հաղթական պատերազմներում կռվել են՝ *մահը միմյանցից խլելով:* Յուրաքանչյուրս փորձենք **եղբայրասիրության** օրինակ վերցնել մեր հերոսներից եւ պարզապես *ապրել՝ միմյանց կյանք պարգեւելով...*

...Եվ մեր հաղթանակները կդառնան **շարունակական**՝ բացառելով բոլո՛ր պարտությունները՝ թե՛ անփառունակ, թե՛ արժանապատիվ:

Գ.Մ.

Հայրենիք

Ծագումով շուշեցի ԽՍՀՄ հայ հերոսները

1939 – 1945 թթ. ընթացած Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի կարեւորագույն եւ բեկումնային փուլն էր ԽՍՀՄ ժողովուրդների մղած Հայրենական Մեծ պատերազմը: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմում ֆաշիստական Գերմանիայի եւ միլիտարիստական Ճապոնիայի դեմ տարած պատմական հաղթանակները վճռեցին ոչ միայն Խորհրդային Միության, այլեւ համայն մարդկության ճակատագիրը, երաշխիք, նախադրյալներ ու իրական հիմքեր ստեղծեցին մոլորակի բնակչության կայուն զարգացման ու բարգավաճման, կյանքի որակի ապահովման ու կենսամակարդակի բարձրացման համար:

Հայ ժողովուրդը եւս իր ծանրակշիռ ներդրումն ունեցավ ֆաշիզմի ջախջախման եւ բաղձալի հաղթանակի կերտման գործում:

Հայրենական Մեծ պատերազմին մասնակցել է ԼՂԻՄ-ի բնակչության ավելի քան 1/3-ը, այսինքն՝ շուրջ 45.000 հայորդիներ, որոնցից մոտ 23.000-ը, ընդունելով հերոսի փառապսակը, զոհվել են: Ծագումով արցախցի ավելի քան 30.000 քաջորդիներ պարգեւատրվել են տարբեր շքանշաններով ու մեդալներով, մոտ 25 հոգի արժանացել են ԽՍՀՄ բարձրագույն՝ հերոսի կոչման եւ պարգեւատրվել *«Ոսկե աստղ»* մեդալով ու Լենինի շքանշանով, յոթ հոգի դարձել են *«Փառքի շքանշանի»* լրիվ՝ երեք աստիճանների ասպետ: Իրենց արիությամբ եւ զորավարական ակնառու շնորհներով նշանավորվել են 30-ից ավելի գեներալներ եւ ավելի քան 1000 սպաներ:

Հոդվածի շրջանակներում հիմնական գծերով կներկայացնենք հայակերտ ու հերոսական Շուշիում ծնված կամ արմատներով շուշեցի ԽՍՀՄ հայ հերոսներ Ն. Ստեփանյանի, Ա. Ղազարյանի, Ռ. Բաղիրյանի (Բագիրով), Ռ. Գաբրիելյանի (Կապրելյան) եւ Հ. Ավագյանի գործունեությունը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին ու ավանդը ֆաշիստական Գերմանիայի եւ միլիտարիստական Ճապոնիայի դեմ տարած հաղթանակներում:

Ծագումով շուշեցի ԽՍՀՄ հայ հերոսների փառապսակ փաղանգը գլխավորում է Հայրենական Մեծ պատերազմի տարեգրության մեջ անջնջելի հետք թողած խիզախ օդաչու, ԽՍՀՄ կրկնակի հերոս **Նելսոն Գեւորգի Ստեփանյանը:** Հերոս հայորդին ծնվել է 1913 թ. մարտի 28-ին (ապրիլի 10), Շուշի քաղաքում: 1914 թ. օգոստոսի վերջերին նրանց ընտանիքը Շուշիից տեղափոխվում է Երեւան եւ հաստատվում եկմալյան փողոցի թիվ 13 տանը: 1920 թ. Ստեփանյանն ընդունվում, իսկ 1927 թ. ավարտում է Երեւանի Մ. Գորկու անվան յոթնամյա դպրոցը: 1927–1931 թթ. նա սովորում է Բաքվի՝ Ս. Օրջոնիկիձեի անվան զինվորական հետեւակային ուսումնարանում, իսկ 1932 թ. ընդունվում է Քաղաքացիական օդատորմի Բատայսկի ավիացիոն ուսումնարանը, որն էլ գերազանցությամբ ավարտում է 1935 թ.: 1938 թ. Ն. Ստեփանյանը նշանակվում է Միներալնիե վոդի քաղաքի քաղաքացիական ավիացիայի օդաչուների պատրաստման բարձրագույն դասընթացների հրահանգիչ-օդաչու:

1941 թ. ավիաօղակի հրամանատար, կրտսեր լեյտենանտ Ն. Ստեփանյանը մարտնչում էր Բալթիական նավատորմի ռազմաօդային ուժերի կազմում եւ պաշտպանում Լենինգրադի (այժմ՝ Սանկտ Պետերբուրգ, ՌԴ) հեռավոր մատույցները, ապա նշանակում է ստանում Հարավային ռազմաճակատում: Օդային մարտերում նրա անձնուրաց խիզախումներն ու հաջողությունները հաշվի առնելով՝ ԽՍՀՄ զինված ուժերի հրամանատարությունը 1942 թ. փետրվարի 19-ին թիվ 083 հրամանով կրտսեր լեյտենանտ Նելսոն Ստեփանյանին միանգամից շնորհում է ավագ լեյտենանտի, իսկ 1942 թ. մայիսի 15-ին՝ կապիտանի զինվորական կոչում:

1942 թ. հոկտեմբերի 23-ին ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի նախագահության հրամանագրով հերոս հայորդին արժանանում է ԽՍՀՄ հերոսի կոչման, 1943 թ. հունվարի 10-ին ստանում է մայորի կոչում եւ նշանակվում ավիաէսկադրիլիայի հրամանատար, իսկ 1944 թ. նշանակվում 47-րդ գրոհային ավիացիոն գնդի հրամանատար:

1943 թ. ստացած կարճատեւ արձակուրդի ընթացքում Երեւանում գտնվող Ն. Ստեփանյանը հանդիպումներ է ունենում մայրաքաղաքի աշխատավորության, պետհամալսարանի ուսանողության, ժողովրդական նկարիչ Մ. Սարյանի (հետագայում Մարտիրոս Սարյանը վրձնեց հերոսի դիմանկարը), բանաստեղծներ Ավ. Իսահակյանի, Ն. Զարյանի, ժողովրդական դերասաններ Հր. Ներսիսյանի, Ավ. Ավետիսյանի, Դ. Մալյանի հետ (Ն. Ստեփանյանը *«Հայֆիլմ»* կինոստուդիայում, որտեղ այդ օրերին նկարահանվում էր *«Դավիթ-Բեկ»* գեղարվեստական կինոնկարը, հանդիպում է նաեւ ՀԽՍՀ ժողովրդական արտիստ Համո Բեկնազարյանի եւ կինոբեմադրիչ Գուրգեն Բալասանյանի հետ):

1944 թ. հուլիսի 27-ին Ն. Ստեփանյանին շնորհվում է գվարդիայի փոխգնդապետի զինվորական կոչում: Արժանիորեն *«Բալթյան մրրկահավ»* կամ *«Բալթիկայի մրրկահավ»* պատվանունը վաստակած Ն. Ստեփանյանը պատերազմի տարիներին իրականացրել է մոտ 239 մարտական թռիչք, ոչնչացրել թշնամու 13 ռազմանավ, 85 տանկ, 27 ինքնաթիռ, ավելի քան 600 ավտոմեքենա, 140 զենիթային եւ դաշտային հրանոթ, 130 գնդացրային հենակետ, 40 երկաթուղային վագոն, 1 շոգեքարշ, 150 պահեստ, անցարան ու գետանցում, ավելի քան 5000 թշնամական զինվոր ու սպա:

Լեգենդար օդաչուն զոհվեց 31 տարեկան հասակում՝ 1944 թ. դեկտեմբերի 14-ին Լատվիայի Լիեպայա նավահանգստային քաղաքի ազատագրման համար մղված մարտերում, երբ այրվող օդանավն ուղղեց դեպի թշնամու նավախումբը՝ ապահովելով զինակիցների հաղթանակը: 1945 թ. մարտի 6-ին ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի նախագահության հրամանագրով Նելսոն Ստեփանյանին հետմահու շնորհվել է ԽՍՀՄ կրկնակի հերոսի կոչում:

ԽՍՀՄ կրկնակի հերոս Ն. Ստեփանյանի պատվին Լիեպայա քաղաքի համար 7 պրոֆտեխուսումնարանում բացվել էր Փառքի սենյակ, իսկ Օդեսայի, Բաքվի, Երեւանի, Թեոդոսիայի, Լենինգրադի եւ Լիեպայայի թանգարաններում ցուցադրվում էին հերոսի սխրանքների վերաբերյալ փաստաթղթեր: Լեգենդար հայ քաջորդու կիսանդրիներ էին տեղադրվել Երեւանում, Շուշիում, Բաքվում, Լիեպայայում, Լենինգրադի Ռազմա-ծովային թանգարանում: Հերոսի անունը ոսկե տառերով է գրված նաեւ նույն թանգարանում հերոս-քաղաք Լենինգրադի 900-օրյա պաշարման մասին պատմող Փառքի սրահում: Փառապսակ հերոսի կերպարը ոգեշնչել է արվեստագետներին ու գրողներին: Հիշատակելի են Մ. Սարյանի վրձնած դիմանկարը եւ 1950 թ. նոյեմբերի 8-ին Երեւանի մանկական զբոսայգում բացված կիսանդրին (ճարտարապետ՝ Գրիգոր Աղաբաբյան, քանդակագործ՝ Արա Սարգսյան): Բանաստեղծ Ն. Զարյանը *«Ցասման զավակը»* (1942 թ.) ակնարկների գրքում եւ *«Սովետական Միության հերոս կապիտան Ն. Գ. Ստեփանյան»* (1943 թ.) գրքույկում նկարագրել է Ն. Ստեփանյանի սխրագործությունները: Իրենց ստեղծագործություններում լեգենդար օդաչուի կյանքն ու քաջագործությունները գեղարվեստորեն վավերագրել են նաեւ Զ. Պողոսյանը (,Կապույտ անհուն բազեներըե, Հայաստան հրատ., Երեւան, 1967 թ.), Ն. Վարդանյանը (*«Այրվող հորիզոններ»*, վիպակ, Հայաստան հրատ., Երեւան, 1969 թ.), Զ. Բալայանը (*«Թեւեր»*, Վավերագրական վիպակ, Դպրոցական միջին եւ բարձր տարիքի համար, Արեւիկ հրատ., Երեւան, 1988 թ.: Հերոսի մասին պատկառելի փաստավավերագրական գրականություն է ստեղծվել նաեւ ռուսերեն: 1944 թ. կինոբեմադրիչ Գ. Բալասանյանը, մեկնելով ռազմաճակատ, հանդիպում է լեգենդար հայրենակցին, մարտական պայմաններում նկարահանում նրան, ապա 1948 թ. ստեղծում *«Նելսոն Ստեփանյան»* փաստագրական ֆիլմը:

Նորանկախ Հայաստանի Հանրապետությունում Ն. Ստեփանյանի անունով մեդալ է ստեղծվել, որով պարգեւատրվում են *«Ծառայողական պարտականությունները կատարելիս արիություն, խիզախություն, ՀՀ ԶՈՒ մարտունակության ամրապնդման, կայացման եւ հզորացման գործում զգալի ավանդ ներդրած, մարտական պատրաստության, ռազմահայրենասիրական դաստիարակության բնագավառում լավագույն արդյունքներ ցուցաբերած ՀՀ ԶՈՒ գեներալները, սպաները, ենթասպաները եւ հատուկ քաղծառայողները»:*

Հայրենական պատերազմի հենց սկզբից մինչեւ Երկրորդ աշխարհամարտի հաղթական ավարտը տարբեր զորամիավորումների շարքերում է մարտնչել շարքային մարտիկից մինչեւ դիվիզիայի հրամանատարի պաշտոնի հասած **Անդրանիկ Աբրահամի Ղազարյանը:** Հերոս հայորդին ծնվել է 1904 թ. մայիսի 14-ին, Շուշիում (որոշ աղբյուրներում Ա. Ղազարյանի ծննդավայր է նշված Բաքու քաղաքը): Տեղափոխվելով Երեւան՝ Ա. Ղազարյանն ավարտել է Ալ. Մյասնիկյանի անվան զինվորական դպրոցը, ապա ծառայել 76-րդ հայկական լեռնահրաձգային դիվիզիայում, սկզբում՝ որպես դասակի, ապա՝ վաշտի հրամանատար, դիվիզիայի շտաբի բաժնի պետ, գնդի հրամանատար: 1938–1939 թթ. եղել է ԵՊՀ-ի ռազմագիտության ամբիոնի վարիչը, ապա, որպես դասախոս, աշխատել է ԲԳԿԲ (Բանվորա-գյուղացիական Կարմիր բանակ) պահեստի հրամկազմի Սարատովյան դասընթացներում: Արդեն 1941 թ. սեպտեմբերին փոխգնդապետ Ա. Ղազարյանը 230-րդ հրաձգային դիվիզիայի 988-րդ գնդի հրամանատարն էր եւ Դնեպրոպետրովսկի մարզի Նովո-Մոսկովսկ քաղաքի մոտ մղված ծանր մարտերում վիրավորվում է: 1942 թ. մայիսից 134-րդ բրիգադի եւ դրա հիման վրա կազմավորված 74-րդ դիվիզիան հրամանատար Ա. Ղազարյանի գլխավորությամբ հաջողությամբ կասեցնում է հակառակորդի հարձակումը՝ պատճառելով կենդանի ուժի եւ զինտեխնիկայի մեծ կորուստներ: 1943 թ. փետրվարի 22-ին ԽՍՀՄ ժողկոմխորհի որոշմամբ գնդապետ Ա. Ղազարյանին շնորհվում է գեներալ-մայորի զինվորական կոչում: 74-րդ դիվիզիայի մարտական ուղին այնուհետեւ շարունակվեց Կուրսկ - Բելգորոդ աղեղով, Օրյոլի Մալոարխանգելսկ քաղաքի շրջանով, Դեսնայի, ապա Դնեպրի գետանցումով: Դնեպրի գետանցումը բարեհաջող իրականացնելու եւ գետի աջ ափին ամուր հենակետ գրավելու, ինչպես նաեւ ցուցաբերած խիզախության ու հրամանատարական հմտության համար ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի նախագահությունը 1943 թ. հոկտեմբերի 16-ի հրամանագրով 74-րդ դիվիզիայի հրամանատար, գեներալ-մայոր Անդրանիկ Աբրահամի Ղազարյանին եւ դիվիզիայի 33 մարտիկների ու հրամանատարների շնորհեց ԽՍՀՄ հերոսի կոչում: Չեռնոբիլ քաղաքի մատույցներում մղված կռիվներում ծանր վիրավորում եւ կոնտուզիա ստացած Ա. Ղազարյանն առողջանալուց

Նելսոն Ստեփանյան

հետո ուղարկվում է Բելառուսական 3-րդ ռազմաճակատ՝ գլխավորելու 215-րդ հրաձգային դիվիզիան: Դիվիզիան աչքի ընկավ Վիտեբսկ, Բորիսով, Մինսկ, Վիլնյուս, Կաունաս քաղաքների ազատագրման, ինչպես նաեւ Ինստերբուրգ, Հայլսբերգ, Ֆրիդլանդ, Քյոնիգսբերգ (այժմ՝ Կալինինգրադ, ՌԴ) եւ այլ քաղաքների գրավման մարտերում:

Հայրենական Մեծ պատերազմի ավարտից հետո գեներալ-մայոր Ա. Ղազարյանի գլխավորությամբ 215-րդ դիվիզիան մարտնչել է միլիտարիստական Ճապոնիայի բանակների դեմ: 1945 թ. օգոստոսին Ա. Ղազարյանի գլխավորած դիվիզիան մասնակցել է Մանջուրիայի ազատագրմանը, ազատագրել չինական բազմաթիվ բնակավայրեր: Ապա Ա. Ղազարյանը նշանակվել է Խորհրդային հրամանատարության ներկայացուցիչ Հարավային Մանջուրիայում:

Հայրենական Մեծ պատերազմից հետո Ա. Ղազարյանն ավարտել է Մ. Վ. Ֆրունզեի անվան ռազմական ակադեմիային կից հրամկազմի դասընթացները եւ աշխատել՝ որպես միավորման հրամանատարի տեղակալ: 1955 թվականից Ա. Ղազարյանը պահեստի գեներալ-մայոր էր: ԽՍՀՄ հերոս Ա. Ղազարյանը մահացել է 1992 թ. եւ հուղարկավորվել Սիմֆերոպոլ քաղաքի *«Աբդալ»* գերեզմանատանը:

Ծագումով շուշեցի է նաեւ ԽՍՀՄ հայ հերոս **Ռուբեն Քրիստափորի Բաղիրյանը** (Բագիրյան, Բաղիրով, Բագիրով): Նա ծնվել է 1908 թ. հունիսի 17-ին Շուշի քաղաքում: Հետագայում Բաղիրյանների ընտանիքը տեղափոխվում է Աշխաբադ: Մինչեւ ռազմաճակատ մեկնելը Բաղիրյանը զբաղեցնում էր Թուրքմենստանի կոմունալ-բնակարանային շինարարության աշխատողների հանրապետական արհմիության կոմիտեի նախագահի պաշտոնը: Ռ. Բաղիրյանը 1944 թ. ավարտում է Աշխաբադի ռազմա-հետեւակային ուսումնարանը եւ մեկնում ռազմաճակատ: Լեյտենանտ Բաղիրյանը նշանակվում է Ուկրաինական 1-ին ռազմաճակատի 13-րդ բանակի 350-րդ հրաձգային դիվիզիայի 1176-րդ հրաձգային գնդի վաշտերից մեկի դասակի հրամանատար: Դասակն աչքի է ընկել Կրիստինոպոլի (այժմ՝ Չերվոնոգրադ, Լվովի մարզ) երկաթուղային կամրջի պաշտպանության ժամանակ, որի համար Բաղիրյանը պարգեւատրվում է Կարմիր աստղի շքանշանով, ապա Արեւմտյան Բուգի, Սանի եւ Վիսլայի գետանցման մարտերում: 1944 թ. օգոստոսի 16-ին Վիսլա գետի ձախափնյակում՝ նշանավոր Սանդոմիրյան պլացդարմի ահեղ մարտերում, Բաղիրյանը ծանր վիրավորվում է:

շարունակությունը՝ էջ 5

Ծագումով շուշեցի ԽՍՀՄ հայ հերոսները

սկիզբը՝ էջ 4

1944 թ. սեպտեմբերի 23-ին ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի նախագահության հրամանագրով վաշտի հրամանատար եւ կուսակազմակերպիչ Ռուբեն Բաղիրյանը, *«սիստեմատիկ կերպով անձնական հերոսություն եւ ռազմական վարպետություն ցուցաբերելու համար»*, արժանանում է ԽՍՀՄ հերոսի կոչման:

Ապաքինվելուց հետո Բաղիրյանը մինչեւ 1945 թ. վերջերը ծառայում է Երեւանում գտնվող զորամասերից մեկում, իսկ զորացրվելուց հետո մեկնում է Աշխաբադ, ավելի ուշ տեղափոխվում է Ստավրոպոլի երկրամասի Պյատիգորսկ քաղաք եւ աշխատանքի անցնում բուժավայրերի (կուրորտների) տարածքային վարչությունում:

ԽՍՀՄ հերոս Ռուբեն Բաղիրյանը մահացել է 1978 թ. փետրվարի 20-ին (Ռ. Բաղիրյանի տապանաքարին ծննդյան օր է նշված հունիսի 16-ը) եւ հուղարկավորվել Պյատիգորսկ քաղաքի *«Կրասնոսլոբոդսկի»* գերեզմանատանը:

Հաջորդ ԽՍՀՄ հայ հերոսը արմատներով շուշեցի **Ռաֆայել Հովնանի Կապրիելյանն** է: Ռաֆայել Կապրիելյանը (Գաբրիելյան, Կապրելյան) ծնվել է 1909 թ. մայիսի 5-ին, Բաքվում՝ ականավոր բժիշկ, Խորհրդային Հայաստանում մանկաբուժության հիմնադիր Հովնան Գաբրիելյանի ընտանիքում: Ռ. Կապրիելյանի հայրը՝ մանկաբույժ, ՀԽՍՀ գիտության վաստակավոր գործիչ Հովնան Համբարձումի Գաբրիելյանը, ծնվել է 1876 թ., Շուշիում: Սովորել է Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանում: 1904 թ. ավարտել է Մոսկվայի համալսարանի բժշկական ֆակուլտետը: Մինչեւ 1909 թ. աշխատել է Մոսկվայի մանկական հիվանդանոցում: 1914 թ. նշանակվել է Բաքվի մանկական հիվանդանոցի սուր վարակիչ հիվանդությունների բաժանմունքի վարիչ: 1920 թ. Հ. Գաբրիելյանի ջանքերով Բաքվի համալսարանում հիմնադրվել է մանկաբուժության ամբիոն, որի վարիչն է եղել մինչեւ 1936 թ.: 1926 թ. Հ. Գաբրիելյանը մանկաբուժության ամբիոն է կազմակերպել նաեւ Երեւանի համալսարանի բժշկական ֆակուլտետում՝ միաժամանակ համատեղելով աշխատանքը Բաքվում: 1936 թ. տեղափոխվել է Երեւան եւ մինչեւ իր մահը (1946 թ.) ղեկավարել Երեւանի բժշկական ինստիտուտի մանկական հիվանդությունների ամբիոնը: Եղել է Երեւանի մանկաբույժների ընկերության, ՀԽՍՀ Առժողկոմատի մանկաբուժական խորհրդի նախագահ եւ ՍՍՀՄ մանկաբուժական խորհրդի անդամ: Նրա անվամբ է կոչվում Երեւանի մանկական առաջին կլինիկական հիվանդանոցը:

1932 թ. ավարտելով Լենինգրադի քաղաքացիական ավիացիայի ինստիտուտը՝ Կապրիելյանը ստանում է ինժեներ-օգտագործողի որակավորում, իսկ 1934 թ. ավարտում է Բատայսկի քաղաքացիական ավիացիոն ուսումնարանը, որտեղ նրա հրահանգիչն էր Նելսոն Ստեփանյանը, դառնում ԽՍՀՄ-ում առաջին ինժեներ-օդաչուներից մեկը: Այնուհետեւ նա աշխատանքի է անցնում Մոսկվայի քաղաքացիական ավիացիայի վարչությունում: Երբ սկսվում է Հայրենական Մեծ պատերազմը, Կապրիելյանը զորակոչվում է եւ նշանակվում ավիախմբի թռիչքային մասի հրամանատարի տեղակալ: Նոյեմբերի 10-ին կատարում է իր առաջին մարտական թռիչքը: Այնուհետեւ նա շուրջ 33 մարտական թռիչքներ է կատարում դեպի Ուկրաինայի, Բելոռուսիայի եւ Մերձբալթիկայի ռազմակալված տարածքներ:

1942 թ. հուվարի 28-ին Կապրիելյանի ինքնաթիռը հակառակորդի տարածքում վթարվում է, իսկ անձնակազմը գերի է ընկնում: 1942 թ. օգոստոսին նրանց գնացքով ուղարկում են Մայդանեկի համակենտրոնացման ճամբար, սակայն ճանապարհին 33 օդաչուների հետ Կապրիելյանը ջարդում է վագոնի դռները, դուրս թռչում գնացքից եւ փախչում անտառ, որտեղ էլ հանդիպում են պարտիզաններին: Պարտիզանները լուրը ռադիոկապով հաղորդում են Մոսկվա: ԽՍՀՄ ԶՈՒ գլխավոր հրամանատարությունը 1942 թ. հոկտեմբերի 23-ին Մոսկվայից ուղարկում է հատուկ ինքնաթիռ՝ ԽՍՀՄ հերոս եւ Կապրիելյանի ընկեր օդաչու Պ. Ֆ. Երոմասովի հրամանատարությամբ, որն էլ նրանց բարեհաջող հասցնում է Մոսկվա:

Հայրենական Մեծ Պատերազմի մարտերում Կապրիելյանը կատարել է շուրջ 148 մարտական թռիչք դեպի հակառակորդի խորը թիկունք: Փոխգնդապետ Կապրիելյանը, անձնական խնդրանքով, զորացրվել է 1945 թ.: 1945–1947 թթ. աշխատել է ԽՍՀՄ քաղաքացիայի Մոսկվայի վարչությունում՝ որպես օդաչու, իսկ 1947–1950 թթ.՝ Օդաչուա-հետազոտական ինստիտուտի փորձարկող-օդաչու: Մասնակցել է ՏՈւ–4 ռմբակոծիչի եւ ուրիշ ծանր ինքնաթիռների փորձարկումներին: 1950–1953 թթ. աշխատել է՝ 82 ավիագործարանում (Տուշինո): 1953–1968 թթ. եղել է Մ. Միլի անվան միացյալ կոնստրուկտորական բյուրոյի ավագ փորձարկող օդաչու: Օդ է բարձրացրել եւ փորձարկել ՄԻ–6 եւ ՄԻ–10 ուղղաթիռները, մասնակցել Մի–2, Մի–4, Մի–8, Մի–10Կ ուղղաթիռների փորձարկումներին: 1958–1963 թթ. ՄԻ–1 ուղղաթիռներով օդաչուները սահմանել են թռիչքային բեռի 17 համաշխարհային ռեկորդ, որում անուրանալի է Կապրիելյանի գործուն մասնակցությունը:

Հայրենական Մեծ Պատերազմի տարիներին եւ նոր ավիատեխնիկայի փորձարկումների ժամանակ ցուցաբերած արիության եւ հերոսության համար Մ. Միլի անվան միացյալ կոնստրուկտորական բյուրոյի ավագ փորձարկող-օդաչու Ռ. Կապրիելյանին ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի նախագահությունը 1975 թ. մայիսի 15-ի հրամանագրով շնորհում է Խորհրդային Միության հերոսի կոչում, պարգեւատրում Լենինի շքանշանով եւ *«Ոսկե աստղ»* մեդալով:

Որպես 1945 թ. հունիսի 24-ի Հաղթանակի շքերթի մասնակից՝ Կապրիելյանն իր ինքնաթիռից հրավառություն է կատարել Մոսկվայի Կարմիր հրապարակի վրա:

Մեծանուն հայ քանդակագործ, մոնումենտալիստ, գծանկարիչ, ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ (1977 թ.), ԽՍՀՄ եւ Ռուսաստանի Դաշնության գեղարվեստի ակադեմիայի թղթակից-անդամ (1988 թ.), ՀԽՍՀ վաստակավոր նկարիչ (1964 թ.), ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ (1972 թ.), պրոֆեսոր (1988 թ.) Արա Հարությունյանը 1975 թ. ստեղծել է Ռ. Կապրիելյանի դիմաքանդակը (բրոնզ, 50 ՝ 55 ՝ 40): Լեգենդար փորձարկող-օդաչուի կյանքն ու սխրանքները գեղարվեստորեն ներկայացրել են Ի. Շելեստը, Մ. Գալլայը, Ա. Սինիցինը եւ այլք:

ԽՍՀՄ հերոս, ԽՍՀՄ վաստակավոր փորձարկող օդաչու (1961 թ.), միջազգային կարգի ԽՍՀՄ սպորտի վարպետ (1969 թ.) Ռ. Կապրիելյանն իր մահկանացուն կնքել է 1984 թ. հուլիսի 12-ին եւ ամփոփվել Մոսկվայի *«Կունցեւյան»* գերեզմանատանը:

Հաջորդ ԽՍՀՄ հայ հերոսը, որի անունը վերապահումով ենք ընդգրկել Շուշիում ծնված կամ արմատներով շուշեցի ԽՍՀՄ հայ հերոսների ցանկում, Բաքվում ծնված Հ. Ավագյանն է: **Հրանտ Արսենի Ավագյանը** ծնվել է 1924 թ. հոկտեմբերի 15-ին, ծնունդով Շուշիի մերձակա Քարինտակ գյուղացի, ապա Բաքվում բնակություն հաստատած բանվորի ընտանիքում (տարօրինակ է, որ Ադրբեջանում հրատարակված *«Ադրբեջանի զավակ»* ԽՍՀՄ հերոսների մասին գրքում, որում հայ հերոսների կենսագրականներում առկա են միտումնավոր խեղաթյուրումներ, գտանք նշում, որ Հ. Ավագյանը ծնվել է Քարինտակ գյուղում, ոչ թե Բաքվում):

1941 թ. նոյեմբերի 30-ից գտնվել է ծառայության մեջ Կարմիր բանակի շարքերում, 1942 թ. օգոստոսից՝ մասնակցել ռազմական գործողություններին: Եղել է 1054-րդ հրաձգային գնդի (301-րդ հրաձգային դիվիզիա, 5-րդ հարվածային բանակ, Բելոռուսական 1-ին ռազմաճակատ) 1-ին գումարտակի կոմերիտկազմակերպիչը: Հակատանկային զենքի նշանառու, ապա գնդացրային հաշվարկի հրամանատար Հ. Ա. Ավագյանը մարտնչել է Ուկրաինական 3-րդ, Ուկրաինական 4-րդ, Բելոռուսական 1-ին ռազմաճակատների զորախմբերի կազմում: Մասնակցել է Կովկասի պաշտպանությանը, Ուկրաինայի, Բելոռուսիայի ազատագրմանը, Բեռլինի համար մղված մարտերին:

1945 թ. ապրիլի 16-ին Օդեր գետի արեւմտյան ափին՝ Կյուստրին (այժմ՝ Կոստշին, Լեհաստան) քաղաքի մոտերքում՝ Վերբիգ երկաթուղային կայարանի համար մղված մարտերից մեկում լեյտենանտ Հրանտ Ավագյանն ավտոմատավորի հետ աննկատ մոտենում է հիտլերականներով լեցուն մի տան եւ պատուհանից ներս նետում 3 նռնակ: Խուճապահար ֆաշիստները տնից դուրս են փախչում, սակայն գումարտակի զինվորների դիպուկ կրակոցներից ընկնում են: Մարտի ընթացքում լեյտենանտ Ավագյանն իր զինակիցների հետ ոչնչացնում է 56 հիտլերականի, գերեվարում 14-ին, ռազմական ավար վերցնում 2 զրահամեքենա, իսկ տան վրա բարձրացնում է գումարտակի դրոշը:

Հայրենական Մեծ պատերազմի մարտերում ցուցաբերած խիզախության համար 1946 թ. մայիսի 15-ին լեյտենանտ Հրանտ Արսենի Ավագյանին շնորհվում է Խորհրդային Միության հերոսի կոչում, հանձնվում Լենինի շքանշան եւ *«Ոսկե աստղ»* մեդալ:

Պատերազմից հետո Հ. Ավագյանը շարունակել է ծառայությունը ԽՍՀՄ զինված ուժերում: 1947 թ. ավարտել է քաղաձնակազմի դասընթացները, 1953 թ.՝ ռազմաքաղաքական ակադեմիան, 1972 թ.՝ բարձրագույն ակադեմիական դասընթացները: 1953-1959 թթ. Անդրկովկասյան եւ Հյուսիսկովկասյան զինվորական օկրուգներում եղել է գնդի հրամանատարի՝ քաղգծով տեղակալ, 1956-1968 թթ.՝ Հյուսիսկովկասյան զինվորական օկրուգի հրածգային դիվիզիայի քաղբաժնի պետի տեղակալ, ապա քաղբաժնի պետ, 1968-1973 թթ.՝ Գերմանիայում տեղաբաշխված խորհրդային զորախմբի տանկային բանակի քաղբաժնի պետի 1-ին տեղակալ, 1973-1985 թթ.՝ Օդեսայի միացյալ ռազմական ուսումնարանի քաղբաժնի պետ: Նրան շնորհվել է նաեւ *«Ադրբեջանական ՍՍՀ վաստակավոր ուսուցիչ»* կոչումը:

1985 թ. Հ. Ա. Ավագյանը գնդապետի կոչումով արձակվել է պահեստազոր:

Ավագյանն ապրում էր Բաքվում, սակայն երբ 1990 թ. հունվարին այնտեղ հայերի ջարդեր էին իրականացվում, հարկադրված է լինում ընտանյոք հեռանալ քաղաքից՝ փրկվելով ազգայնամոլ ադրբեջանցիների արյունոտ դատաստանից: Նախ հանգրվանում է Գրոզնիում, այնուհետեւ տեղափոխվում Կրասնոդարի երկրամասի Կորենովսկ քաղաք, ապա հաստատվում Կրասնոդար քաղաքում, որտեղ էլ մահանում է 2017 թ. փետրվարի 28-ին եւ հուղարկավորվում Կրասնոդարի *«Սլավյանսկի»* գերեզմանատանը:

Այսպիսով՝ Շուշիում ծնված կամ արմատներով շուշեցի ԽՍՀՄ հայ հերոսները փառքով են պսակել իրենց անունները եւ զգալի ավանդ են ունեցել ոչ միայն Երկրորդ համաշխարհային պատերազմում ֆաշիստական Գերմանիայի, այլեւ միլիտարիստական Ճապոնիայի դեմ տարած պատմական հաղթանակներում: Նրանց ամբողջ կյանքը, անցած փառահեղ մարտ ական ու աշխատանքային ուղին, անձնուրաց սխրագործություններն ուսանելի օրինակ են հայրենապաշտ ու ազգանվեր քաղաքացի դաստիարակելու եւ Հայոց սրբազան հայրենիքի պաշտպանների ռազմահայրենասիրական ոգին ու մարտական պատրաստականությունը բարձր աստիճանի վրա պահելու գործում:

Արման ՄԱԼՈՅԱՆ
պատմական գիտությունների թեկնածու

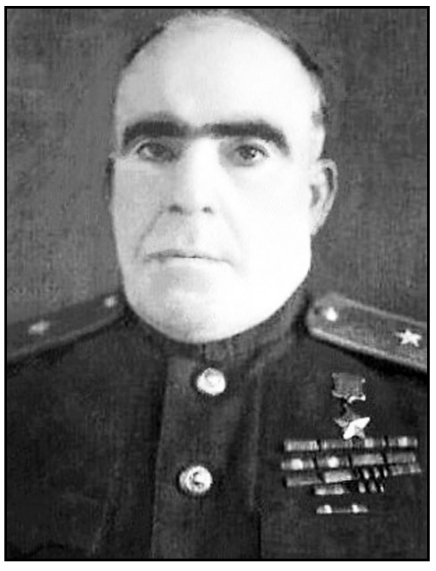

Անդրանիկ Ղազարյան

Ռուբեն Բաղիրյան

Ռաֆայել Կապրիելյան

Հրանտ Ավագյան

4-րդ դասարան

Մայրենի.
գիտելիքների ստուգման ուղեցույց եւ թեստի նմուշ

Թեստի կառուցվածքը եւ առաջադրանքների գնահատման չափանիշները

Թեստը պարունակում է **10 առաջադրանք**, որոնցից **3**-ը ենթաառաջադրանքներով են: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի և ենթաառաջադրանքի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է 1-ական միավորով:

Թեստը բաղկացած է **2 մասից:**

1-ին մասը պարունակում է որևէ տեքստ՝ գեղարվեստական կամ գիտահանրամատչելի: Տեքստերի ծավալները կախված են դրանց տեսակից. գեղարվեստական բովանդակությամբ տեքստերը պարունակում են շուրջ **350 բառ**, գիտահանրամատչելիները՝ ավելի պակաս՝ շուրջ **250 բառ**[1]:

1-ին մասի առաջադրանքներից 5-ը վերաբերում են տեքստի բովանդակությանը (դրանցից 2-ը 2-ական ենթաառաջադրանքներով են. ընդհանուր հաշվով՝ 7 հարց՝ տեքստի բովանդակության վերաբերյալ): Այդ հարցերով ստուգվում են ընթերցանության զանազան ունակություններ՝ ուշադրություն, հետևություններ ու եզրակացություններ անելու կարողություն, տեքստը վերլուծելու, գնահատելու և արժևորելու հմտություններ:

2-րդ մասը պարունակում է տեքստից անկախ[2] 5 առաջադրանք, որոնցով ստուգվում են՝

1. 6-րդ առաջադրանքի ուղղագրական դժվարություն ունեցող բառերում (4 բառ) բաց թողած տառի տեղադրում. յուրաքանչյուր ճիշտ գրված բառի համար տրվում է 1-ական միավոր,

2. բառի իմաստի իմացություն, հոմանիշների և հականիշների ճանաչում, բառի փոխաբերական իմաստով գործածություն, դարձվածքների ճանաչում,

3. բառի կազմության ճանաչում՝ պարզ, բարդ (հոդակապով, անհոդակապ), ածանցավոր (նախածանցավոր, վերջածանցավոր), բարդածանցավոր,

4. գոյականի, դրա թվի և տեսակների՝ հատուկ, հասարակ, ածականի, թվականի, շաղկապի ճանաչում,

5. նախադասության անդամների ճանաչում՝ ենթակա, ստորոգյալ, կոչական, լրացումներին տրվող հարցերի իմացություն:

Թեստի առավելագույն միավորն է **15**-ը: Թեստի կատարմանը հատկացվում է **60 րոպե**:

Գնահատման սանդղակը

Միավորը	Գնահատականը	Միավորը	Գնահատականը
0-1	1	8-9	6
2	2	10-11	7
3	3	12-13	8
4-5	4	14	9
6-7	5	15	10

Թեստ (նմուշ)

1-ին մաս. *Կարդա՛ տեքստը եւ պատասխանի՛ր տրված հարցերին*

Դավիթի կյանքը գրեթե հրաշալի էր. նա իրենց բակում շատ ընկերներ ուներ, որոնց հետ ամեն օր՝ դասերից հետո, գնում էր գնդակ խաղալու: Միայն թե Դավիթը մի մեծ խնդիր ուներ. դա նրա փոքր քույրն էր՝ Լիլին: Լիլին ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, որ Դավիթին ու նրա ընկերներին բոլորովին դուր չի գալիս, որ ինքը միշտ նրանց հետ է լինում: Հենց տղաները դուրս էին գալիս բակ, Լիլիին իր փոքրիկ ոտիկներով վազում էր նրանց մոտ և ուրախ-ուրախ ցատկոտելով՝ հայտնում.

- Ես եկա՛…

Բոլորը հոգոց էին հանում: Իրականում աղջիկը առանձնապես նեղություն չէր տալիս նրանց. շատախոս չէր, չէր նվնվում, չէր խառնվում նրանց խաղերին: Ճիշտն ասած, շատ բան չէր էլ կարող անել: Այնքան փոքրիկ էր, որ ո՛չ կարող էր գնդակ խաղալ, ո՛չ ծառերը մագլցել, միայն իր սև աչիկներով լուրջ նայում էր տղաներին, և ուր նրանք գնում էին, ինքն էլ նրանց հետևից գնում էր:

Դավիթը փորձում էր մորը համոզել, որ Լիլիին չթողնի իրենց հետևից գալ:

- Ինչո՞ւ պիտի իմ քույրը միշտ մեզ հետ լինի,- հարցնում էր նա,- ինչո՞ւ Արմենի քույրը չի գալիս, Հակոբի քույրը չի գալիս:

Մայրը ծիծաղում էր.

- Արմենի քույրը ընդամենը վեց ամսական է, Հակոբը ընդհանրապես քույր չունի… Քո բախտն այդ հարցում չի բերել:

Մի օր Դավիթը ուզում էր տղաների հետ գնդակ խաղալ: Սկզբում նրանք մի ծանր գնդակ ունեին: Բայց մի անգամ այդ գնդակը Սարգիս քեռու պատուհանը կոտրեց: Ի՜նչ պատմության մեջ ընկան: Գնդակն էլ այլևս հետ չստացան: Հիմա արդեն թեթև գնդակով էին խաղում: Այդ օրը տղաները դեռ նոր էին դուրս եկել, երբ Լիլիին սովորականի պես վազեց նրանց մոտ ու ասաց.

- Ես եկա՛…

Տղաները, ինչպես միշտ, ձևացրին, թե նրան չեն նկատում: Նրանք սկսեցին խաղալ: Տղաներից մեկը այնպես ուժգին հարվածեց գնդակին, որ այն այս անգամ էլ ընկավ Սարգիս քեռու բակը: Նրանք վազելով մոտեցան ցանկապատին և տեսան գնդակը խոտերի մեջ՝ այնքան հեռու, որ ձեռք չէր հասնի: Հակոբը փորձեց անցնել ցանկապատի ճաղերի արանքով, բայց չկարողացավ:

- Ես չեմ կարող անցնել,- հուսահատ ասաց նա,- ցանկապատը շատ խիտ է: Եվ մեզանից ոչ մեկը չի կարող:

Իրավիճակն անելանելի էր: Բոլորից շատ Դավիթն էր տխրել:

- Այս ամենը Լիլիի պատճառով եղավ,- ասաց նա,- Տիգրանը այդքան ուժեղ խփեց գնդակին, որովհետև Լիլիի վրա էր բարկացել:

- Մի նայե՛ք Լիլիին, տեսեք, թե նա ինչ փոքրիկ է,- ասաց Արմենը, - Լիլի՛, այստե՛ղ արի:

Լիլին վազելով եկավ՝ ասելով.

- Ես եկա՛…

Հեշտությամբ մտնելով ճաղերի արանքից՝ Լիլին դուրս բերեց գնդակը ու հանձնեց հիացած տղաներին: Դավիթը հպարտությամբ նայում էր նրան, հետո ասաց.

- Ես քեզ գնդակ խաղալ կսովորեցնեմ:

1. Նշի՛ր երկու բան, որոնցով նկարագրվում է Լիլին:

Պատասխան՝ _____, _____

2. Ո՞րն էր Դավիթի հիմնական խնդիրը:

1) Հարևանը գնդակը հետ չէր տալիս:
2) Քույրն ամեն տեղ ուզում էր նրա հետ գնալ:
3) Ընկերը կորցրել էր Դավիթի միակ գնդակը:
4) Մայրը բարկանում էր, երբ ինքը քրոջ հետ կոպիտ էր վարվում:

3. Ուշադի՛ր կարդա տեքստի երկխոսությունները և պատասխանի՛ր տրված հարցերին:

ա. Ի՞նչ է պատասխանում մայրը տղայի հարցին:

1) Նրա ընկերներից ոչ մեկը քույր չունի:
2) Ընկերների մայրերը աղջիկներին թույլ չեն տալիս բակ դուրս գալ:
3) Նրանցից մեկը քույր չունի, իսկ մյուսինը դեռ շատ փոքրիկ է:
4) Լիլին իրենց բոլորովին չի խանգարում, չի նվնվում և խաղերին չի խառնվում:

բ. Ըստ Դավիթի՝ ինչո՞վ էր մեղավոր Լիլին, որ գնդակը հարևանի բակն ընկավ:

Պատասխան՝ _____

_____

4. Ինչո՞ւ տղաները չէին կարող հարևանին խնդրել, որ գնդակը վերադարձնի:

Պատասխան՝ _____

_____

5. *ա. Ինչո՞վ օգնեց փոքրիկ աղջիկը տղաներին:*

Պատասխան՝ _____

_____

բ. Ինչի՞ց ենք մենք իմանում, որ եղբոր վերաբերմունքը նրա հանդեպ փոխվեց:

Պատասխան՝ _____

_____

2-րդ մաս. *Կատարի՛ր տրված առաջադրանքները*

6. Տրված բառակապակցությունների ընդգծված բառերում բաց թողնված տառի կամ տառակապակցության տեղում դատարկ վանդակ է: Արտագրի՛ր ընդգծված բառերը՝ դատարկ վանդակի փոխարեն լրացնելով բաց թողած տառը կամ տառակապակցությունը:

տաք **հա□ուստ**, հմուտ **□րսորդ**,
լայն **մի□անգք**, երկարավիզ **ընձու□տ**

Պատասխան՝ _____, _____,
_____, _____

7. Ո՞ր բառի իմաստն է՝ *փորելով գետնի տակից որևէ հին բան հանել:*

1) պեղել 2) զննել 3) նշմարել 4) կերտել

8. Տրված բառերից որի՞ դիմաց է սխալ նշված նրա տեսակը՝ ըստ կազմության:

1) ***աշխարհամաս*** – հոդակապով բարդ բառ
2) ***զարմանալի*** – վերջածանցավոր բառ
3) ***ջրհոր*** – անհոդակապ բառ
4) ***մատիտ*** – ածանցավոր բառ

9. Տրված բառերից յուրաքանչյուրի դիմաց նշված է, թե այն ինչ խոսքի մաս է: Ո՞ր տարբերակում է սխալ նշված:

1) ***դպրոց*** – իր ցույց տվող գոյական
2) ***այգի*** – ածական
3) ***թեև*** – շաղկապ
4) ***երեսուն*** – թվական

10. Ո՞րն է տրված նախադասության ենթական:

Վերադարձին մի անտառի մեջ թագավորը հանդիպեց մի ծերունու:

Պատասխան՝ _____

_____

---

1. Ըստ հնարավորին տեքստերը կարող են կազմվել ավելի պակաս բառաքանակներով (գեղարվետականը՝ ոչ պակաս, քան 250, գիտահանրամատչելին՝ ոչ պակաս, քան 180):

2. Որոշ դեպքերում 2-րդ մասի առաջադրանքները, ըստ նպատակահարմարության, կարող են առնչվել տեքստին:

4-րդ դասարան

Մաթեմատիկա.
գիտելիքների ստուգման ուղեցույց եւ թեստի նմուշ

Թեստի կառուցվածքը եւ առաջադրանքների գնահատման չափանիշները

Թեստը բաղկացած է 17 առաջադրանքներից, որոնք երեք տեսակի են՝ ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ, կարճ պատասխանով առաջադրանքներ և ընդարձակ պատասխանով առաջադրանքներ:

Ընտրովի պատասխան են պահանջում **1-10-րդ առաջադրանքները**, որոնցից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է 1 միավոր:

Կարճ պատասխան են պահանջում թեստի **11-15-րդ առաջադրանքները**, որոնցից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է 1 միավոր:

Ընդարձակ պատասխան են պահանջում **16-րդ և 17-րդ առաջադրանքները**, որոնք խնդիրներ են: Այդ խնդիրները լուծելիս աշակերտը պետք է ներկայացնի խնդրի լուծման ամբողջ ընթացքը: **17-րդ խնդիրը** լուծելիս համառոտագրելը պարտադիր է:

Եթե **16-րդ խնդրի** համար տրվում է առավելագույնը 2 միավոր (յուրաքանչյուր ճիշտ քայլի համար՝ 1 միավոր), ապա **17-րդ առաջադրանքի** համար՝ 3:

Ամփոփիչ վերջնական միավորը ստացվում է թեստի առաջադրանքների պատասխաններից աշակերտի վաստակած բոլոր միավորների գումարից (առավելագույնը՝ 20 միավոր), որը համապատասխանեցվում է **10 միավորանոց համակարգի:**

Գնահատման սանդղակը

Միավորը	Գնահատականը	Միավորը	Գնահատականը
1	1	11-13	6
2-3	2	14-15	7
4-5	3	16-17	8
6-7	4	18-19	9
8-10	5	20	10

Թեստ (նմուշ)

Շրջանակի մեջ վերցրո՛ւ 1-10-րդ առաջադրանքների ճիշտ պատասխանները:

1. Գտի՛ր այն թիվը, որի գրությունը համապատասխանում է չորս հազար երեք հարյուր յոթ թվին:
1) 4037 2) 4307 3) 4703 4) 4073

2. Ընտրի՛ր այն թիվը, որը 360-ից փոքր է 12-ով:
1) 4320 2) 372 3) 348 4) 30

3. Քանի՞ տասնյակ կա 768 թվի մեջ:
1) 6 2) 76 3) 7 4) 68

4. Ընտրի՛ր այն թվանշանը, որը աստղանիշի փոխարեն տեղադրման դեպքում ստացած թվերը դասավորված կլինեն նվազման կարգով. 8*6, 856, *75:
1) 4 2) 5 3) 7 4) 9

5. Ընտրի՛ր այն թվանշանը, որը տեղադրելով աստղանիշի փոխարեն՝ կստանաս անհավասարություն. 4 կգ 61 գ < 4 կգ * 1 գ:
1) 4 2) 5 3) 6 4) 7

6. Ընտրի՛ր այն պատասխանը, որն արտահայտում է 2 օր 15 ժամը ժամերով:
1) 215 ժ. 2) 39 ժ. 3) 63 ժ. 4) 135 ժ.

7. Քառակուսու պարագիծը 132 սմ է: Գտի՛ր քառակուսու կողմի երկարությունը:
1) 33 սմ 2) 66 սմ 3) 264 սմ 4) 528 սմ

8. Նշի՛ր այն գծապատկերը, որի $\frac{3}{7}$ մասը ներկված է:

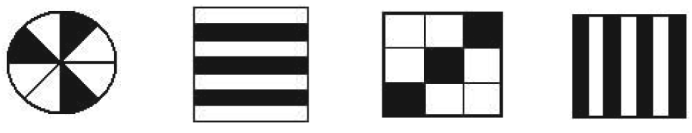

1) 2) 3) 4)

9. Ո՞ր դատողությունն է ճշմարիտ:
1) Նվազելին կստանաս, եթե հանելիից հանես տարբերությունը:
2) Գումարելիներից մեկը մեծացնելիս, իսկ մյուսը փոքրացնելիս միևնույն միավորով, գումարը չի փոխվում:
3) 0-ից տարբեր երկու հավասար թվերի քանորդը հավասար է 0-ի:
4) Թիվը 10-ով բազմապատկելիս բավական է այդ թվի գրության վերջից երկու 0 ավելացնել:

10. Կտրեցին 12 մ երկարությամբ մետաղալարի $\frac{1}{4}$ մասը: Քանի՞ մետր մետաղալար մնաց:
1) 3 մ 2) 6 մ 3) 9 մ 4) 48 մ

11-15-րդ առաջադրանքների ճիշտ պատասխանը գրի՛ր յուրաքանչյուր առաջադրանքից հետո նշված տեղում:

11. Տրամագրի միջոցով տրված է օրվա տարբեր ժամերին օդի ջերմաստիճանը: Օգտվելով տրամագրում բերված տվյալներից՝ հաշվի՛ր, օրվա ընթացքում գրանցված ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանների տարբերությունը:

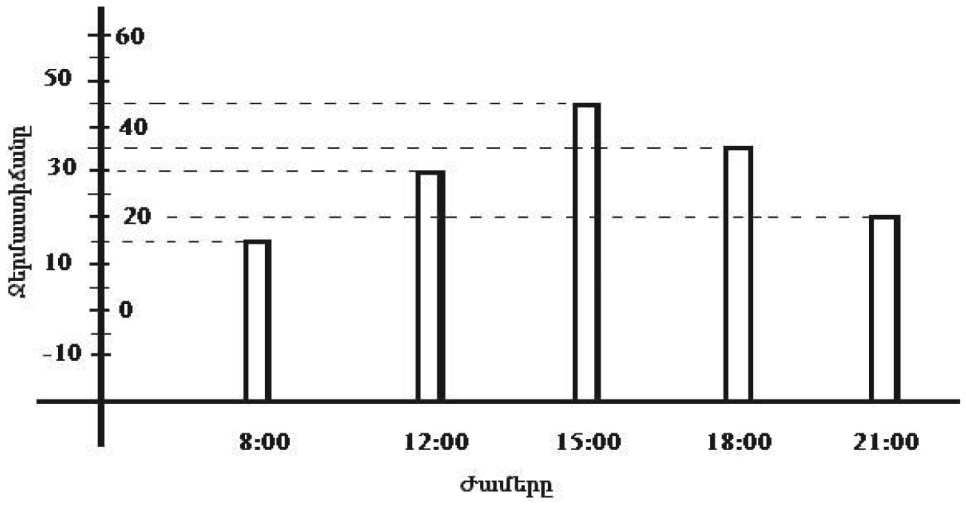

Պատասխան՝ _____

12. Հաշվի՛ր ամենամեծ զույգ քառանիշ և ամենափոքր կենտ եռանիշ թվերի տարբերությունը:

Պատասխան՝ _____

13. Դի՛ր թվաբանական գործողության նշանները (+, -, •, :) այնպես, որ վերականգնվի հավասարությունը:
94 □ 54 □ 6 = 85

Պատասխան՝ _____

14. Հաշվի՛ր 6532 - 5 • (1253 : 7 + 536) արտահայտության արժեքը:

Պատասխան՝ _____

15. Կռահի՛ր օրինաչափությունը և տրված թվերից հետո ավելացրո՛ւ ևս մեկ թիվ:
324, 524, 924, 1524, ….

Պատասխան՝ _____

16-17-րդ առաջադրանքներից հետո նշված տեղում մանրամասն ու հիմնավորված ներկայացրո՛ւ առաջադրանքների լուծման ամբողջ ընթացքը:

16. Ուղղանկյունածև սավանի երկարությունը 220 սմ է, որը 60 սմ-ով մեծ է լայնությունից: Հաշվի՛ր այդ սավանի մակերեսը:

Պատասխան՝ _____

17. Երկու վայրերից, որոնց միջև եղած հեռավորությունը 564 կմ է, միաժամանակ իրար ընդառաջ շարժվեցին երկու ավտոմեքենա, նրանցից մեկի արագությունը 63 կմ/ժ էր: Ի՞նչ արագությամբ էր շարժվում երկրորդ ավտոմեքենան, եթե ավտոմեքենաները հանդիպեցին շարժվելուց 4 ժամ հետո:

Պատասխան՝ _____

9-րդ դասարան

Ցուցումներ հիմնական դպրոցի ավարտական քննության ձեւաթղթի լրացման, ստուգման եւ գնահատման վերաբերյալ

1. Պատասխանների ձևաթղթի լրացման կարգը

Քննության ընթացքում առաջադրանքներին պատասխանելու համար աշակերտը պետք է լրացնի պատասխանների ձևաթուղթ, որի ճիշտ լրացումից է կախված նրա քննական արդյունքը:

Պատասխանների ձևաթղթում ընտրովի պատասխանով յուրաքանչյուր առաջադրանքի համարի ներքևի մասում կա չորս վանդակ: Տրված առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը գտնելուց հետո անհրաժեշտ է տվյալ պատասխանի համարին համապատասխանող վանդակում գրառել «X» նշանը: Օրինակ՝

Կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքների (ենթաառաջադրանքների) պատասխանների գրառման համար պատասխանների ձևաթղթում նախատեսված են համապատասխան տեղեր: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի պատասխանը (բառ, բառակապակցություն, թիվ, թվային արժեք՝ չափման միավորով) պետք է գրել պատասխանների ձևաթղթում՝ դրա համար առանձնացված տեղում:

Ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանքները պետք է կատարել թեստ-գրքույկի համապատասխան տեղում (չեն անցկացվում պատասխանների ձևաթուղթ):

Աշակերտն ունի սխալ պատասխանն ուղղելու հնարավորություններ: Եթե անհրաժեշտ է փոխել սխալ նշված պատասխանը, ապա պատասխանների ձևաթղթի՝ սխալ նշված պատասխանները փոխելու տեղում անհրաժեշտ է գրել առաջադրանքի համարը և համապատասխան վանդակում գրառել «X» նշանը կամ գրել կարճ պատասխանը:

2. Գրավոր աշխատանքի գնահատման չափանիշները

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

Եթե թեստ-գրքույկում բացակայում է ընդարձակ պատասխաններով առաջադրանքների լուծման ընթացքը, ապա պատասխանների ձևաթղթում միայն պատասխանի գրառման համար ***միավոր չի տրվում:***

Ընտրովի և կարճ պատասխանով առաջադրանքների՝ պատասխանների ձևաթղթում ջնջումների համար ***միավոր չի տրվում:***

Թեստ-գրքույկը և պատասխանների ձևաթուղթը լրացվում են **կապույտ գրիչով,** իսկ ստուգումը կատարվում է **կարմիր գրիչով:**

Թեստերի կարճ և ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանքների (ենթաառաջադրանքների) գնահատման չափանիշները տրվում են յուրաքանչյուր առարկայի ուղեցույցում:

Ամփոփիչ վերջնական գնահատականը որոշվում է թեստի առաջադրանքներից աշակերտի վաստակած բոլոր միավորների գումարից, որը համապատասխանեցվում է գնահատման 20 միավորանոց համակարգին՝ համաձայն սանդղակի:

3. Աշխատանքի համար հատկացվող ժամանակը

Քննական աշխատանքի կատարման համար հատկացվում է 120 րոպե:

Սիրելի՛ աշակերտ

Քննական թեստի առաջադրանքների կատարումը մեծ ուշադրություն է պահանջում: Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության:

Առաջադրանքի պահանջը ճիշտ հասկանալու համար անհրաժեշտ է նախ ուշադիր կարդալ այն, ապա անցնել պատասխանի ընտրությանը կամ խնդրի լուծմանը:

Խելամի՛տ օգտագործեք ժամանակը: Թեստը լրացնելու համար սահմանափակ ժամանակ է տրվում, և, քանի որ առաջադրանքներն իրենց բնույթով տարբեր են ու կատարման համար շատ կամ քիչ ժամանակ պահանջող, ապա պետք է կարողանաք ձեր ժամանակը ճիշտ բաշխել: Եթե ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Բնագիտական (Ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, աշխարհագրություն) առարկաների գրավոր աշխատանքների գնահատման սանդղակ

Միավորներ	Գնահատական	Միավորներ	Գնահատական
0	1	15-17	11
1	2	18-20	12
2	3	21-23	13
3	4	24-26	14
4	5	27-28	15
5-6	6	29-30	16
7-8	7	31-32	17
9-10	8	33	18
11-12	9	34	19
13-14	10	35	20

Թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը դուք կարող եք օգտագործել սևագրության համար: Ընտրովի պատասխանով և կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանա՛ք պատասխաններն ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում, իսկ ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանքների կատարման համար թեստ-գրքույկի հատկացված տեղում պետք է մանրամասն ու հիմնավորված կատարել առաջադրանքի պահանջը:

Մաղթում ենք հաջողություն

Հիմնական դպրոցի հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննության ուղեցույց

9-րդ դասարանի հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննությունը անցկացվում է թեստով:

Թեստը բաղկացած է 2 մասից և պարունակում է **32** առաջադրանք:

• **1-ին մասում 16** անկախ առաջադրանքներ են, որոնցից **12**-ը՝ ընտրովի պատասխաններով (տրվում են **4** տարբերակներ, որոնցից միայն մեկն է ճիշտ), **4**-ը՝ կարճ պատասխանով՝ տրված հարցի պատասխանի ինքնուրույն դուրսբերմամբ: Կարճ պատասխանով 4-րդ առաջադրանքը **4** միավորանոց է: Այս մասից աշակերտը կարող է հավաքել առավելագույնը **19** միավոր:

• **2-րդ մասում** տրվում է որևէ տեքստ և դրա հիման վրա կազմված առաջադրանքներ:

Տեքստը կարող է լինել գեղարվեստական կամ գիտահանրամատչելի: Գեղարվեստական տեքստը ընդգրկում է շուրջ **200** բառ, գիտահանրամատչելի տեքստը՝ շուրջ **150**: Այս մասի առաջադրանքների ընդհանուր քանակը **16** է, որոնցից **8**-ը ընտրովի պատասխանով են, **8**-ը՝ կարճ: Այս մասից աշակերտը կարող է հավաքել առավելագույնը **16** միավոր:

Յուրաքանչյուր առաջադրանքի և յուրաքանչյուր ենթահարցի ճիշտ պատասխանին տրվում է **1-ական** միավոր:

Թեստի առավելագույն միավորը **35** է, որը բերվում է գնահատման **20** միավորանոց համակարգի՝ համապատասխան սանդղակի միջոցով:

Թեստի առաջադրանքները լուծելու և պատասխանների ձևաթուղթը լրացնելու համար հատկացվում է **120** րոպե:

Գնահատման սանդղակ

Միավորներ	Գնահատական	Միավորներ	Գնահատական
0-1	1	15-16-17	11
2	2	18-19-20	12
3	3	21-22	13
4	4	23-24	14
5	5	25-26	15
6	6	27-28	16
7-8	7	29-30	17
9-10	8	31-32	18
11-12	9	33-34	19
13-14	10	35	20

Ցուցումներ՝ հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննության ձեւաթղթերը ստուգողներին եւ բողոքարկումն իրականացնողներին

• Ստուգել միայն **կարմիր գրիչով:**

• Ստուգումն սկսել՝ պատասխանների դատարկ թողած բոլոր տեղերում դնելով **Z** նշանը՝

- ընտրովի պատասխանով առաջադրանքի բոլոր 4 վանդակներում, կարճ պատասխանով առաջադրանքի տողում, չօգտագործված ուղղման դաշտում:

• Ընտրովի պատասխանով՝ **1-12** և **17-24,** առաջադրանքները ստուգելիս սխալ տեղում դրված **X** նշանը կարմիր գրիչով վերցնել օղակի մեջ: Միևնույն այուևնակում մեկից ավելի նշում ունենալու դեպքում բոլորը կարմիր գրիչով վերցնել օղակի մեջ և տվյալ առաջադրանքի պատասխանը համարել սխալ, եթե անգամ ճիշտ է նշումներից որևէ մեկը:

• Կարճ պատասխանով՝ **13-16** և **25-32,** առաջադրանքները ստուգելիս ստուգողի կողմից լրացվող դաշտում տվյալ առաջադրանքի համարին համապատասխանող վանդակում կարմիր գրիչով դնել **X** նշանը, եթե պատասխանը ճիշտ է, և **Z** նշանը, եթե պատասխանը սխալ է:

• Կարճ պատասխանով առաջադրանքները ուղղման դաշտ չունեն: Եթե աշակերտը այս առաջադրանքների տողերում ջնջել և փոխել է պատասխանը, համարել սխալ:

Բացառություն են համարվում այն դեպքերը, երբ աշակերտը ակնհայտորեն խառնել է պատասխանների տողերը, օրինակ՝ լրացնելն սկսել է 1 տող ներքևից:

• Կարճ պատասխանները գնահատելիս՝

- ճիշտ համարել աշակերտի կողմից թե՛ ուղիղ, թե՛ թեք ձևով գրված բառը, օրինակ՝ պահանջ. դուրս գրել բարդ բառը (բառը տեքստում բացառական հոլովով է՝ ջրհորից), պատասխան. ջրհոր կամ ջրհորից,

- եթե միևնույն տողում 1-ից ավելի պատասխաններ են, և այդ պատասխաններից մեկը սխալ է, առաջադրանքին միավոր չտալ,

- ուղղագրական և կետադրական սխալների դեպքում թեստից վաստակած ընդհանուր միավորից միավորներ հանել հետևյալ կարգով՝

• 1 ուղղագրական սխալի դեպքում՝ 1 միավոր,
2 ուղղագրական սխալի դեպքում՝ 2 միավոր,
3 և ավելի ուղղագրական սխալների դեպքում՝ 3 միավոր,

• 2 կետադրական սխալի դեպքում՝ 1 միավոր,
3-4 կետադրական սխալի դեպքում՝ 2 միավոր,
5 և ավելի կետադրական սխալների դեպքում՝ 3 միավոր,
միայն 1 կետադրական սխալի դեպքում միավոր չհանել:

Ծանուցում. **16**-րդ առաջադրանքում պահանջվում է տրված **4** բառերը ենթարկել համապատասխան ձևափոխությունների և համապատասխան հերթականությամբ տեղադրել նախադասության բաց թողած տեղերում: Յուրաքանչյուր ենթակետի համար **1-ական** միավոր է տրվում այն դեպքում, եթե տվյալ ենթակետում գրված է համապատասխան բառը, և այն ենթարկված է ճիշտ ձևափոխության (հոլով, հոլովում, թիվ, առում, դեմք, ժամանակաձև)՝ առանց քերականական սխալների: Օրինակ՝ միավոր չտալ, եթե ***փախչել*** բայը գրված է ***փախնում եմ*** բառաձևով, եթե անգամ գրված է ճիշտ տեղում և ճիշտ դեմքով, թվով և ժամանակաձևով:

շարունակությունը՝ էջ 9

9-րդ դասարան

Հիմնական դպրոցի հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 8

Թեստի նմուշ

Մաս 1

1. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում միևնույն տառը կամ տառակապակցությունը (փակագծերում նշվածներից որևէ մեկը):

1) բաց-թյա, ան-րիևակ, տն-րեն (օ կամ ո)
2) կ-կվել, ճրագալույ-, մտա-ածին (ծ կամ ց)
3) հեղ-եղել, հայթ-այթել, խոնար-ել (հ կամ -)
4) ու-ևոր, ու-ակի, գործու-ում (ղ կամ ղղ)

2. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերի բաղադրիչներն են գրվում անջատ:

1) մուգ(կապույտ), դռնե(դուռ), ի(սրտե)
2) ամենա(բարձր), ծովից(ծով), դեմ(դիմաց)
3) դեմ(առնել), ուս(ուսի), մեկ(երկրորդ)
4) անթիվ(անհամար), հարյուր(մեկ), մեջ(ընկնել)

3. Ո՞ր բառում է գաղտնավանկի ը-ն ճիշտ տեղադրված:

1) ս(ը)փոփել 2) ձեռ(ը)նպահ 3) խառ(ը)նվածք 4) խնդ(ը)րել

4. Ո՞ր հատվածում դարձվածք չկա:

1) Քանի՞ անգամ եմ ձեռքից գնացել,
Քանի՞ ցավից եմ պրծել աշխարհում...
2) Խելքս բան չի կտրում
Այս աշխարհի բանից:
3) Աչքերս քար են կտրում զարմանքից
Այս գարնան շենք ու շնորհքի վրա:
4) Անտառի խոր ու խրթին
Լռությունն է երերում...

5. Ո՞ր շարքում պարզ բառ չկա:

1) խնդիր, գարեջուր, մազանոթ
2) հրեղեն, ձիարշավ, ճանապարհ
3) ընծառյուծ, երանգ, խոսափող
4) գնդաձև, պատշար, շողշողուն

6. Ո՞ր տարբերակի բառերը հականիշներ չեն:

1) հակիրճ-երկարաշունչ
2) կայուն-երերուն
3) սնապարծ-համեստ
4) խրթին-կարևոր

7. Ո՞ր տարբերակում են ընդգծված բոլոր բառերը դերանուններ:

*1) **Բոլորն** էլ **իրենց** դժվար մտքերի հետ էին. ծիերն էին համեմատում **իրար:***
*2) Աղբյուրի **մոտ** տեղի ունեցող **նրանց** զրույցը փոխեց **իր** խաղաղ ու առօրյա հունը:*
*3) **Ապա** ծիուն մոտենում էին **մի քանի** հոգի, թղթի վրա **ինչ-որ** նշումներ անում:*
*4) **Մինչև** անգամ տղան էր լուռ, որովհետև **ոչ ոք** սիրտ չուներ **նրան** լսելու:*

8. Ո՞ր շարքի բառերից ոչ մեկը ու հոլովման չի ենթարկվում:

1) կաղին, ոչ ոք, նախապապ
2) տղամարդ, աղախին, արփի
3) կիրակի, ամուսին, հավաքատեղի
4) տատ, հայելի, շանթարգել

9. Ո՞ր շարքի բոլոր բառերն են ածականներ:

1) պատահական, ոսկե, հիմա
2) լռակյաց, ալյուրոտ, մաքուր
3) այսպիսի, ծմեռային, ծեր
4) սարսափելի, դողացող, իմաստալից

10. Ո՞ր տարբերակն է տրված նախադասության քերականական և տրամաբանական շարունակությունը:

Շարունակելով ճանապարհը՝ հասանք մի հեղեղատի,

1) քանի որ խորհուրդ տվեցի ընկերոջս սպասել, մինչև հեղեղը դադարի:
2) որոնց բարձունքից լսվում էր բուի կռինչը:
3) թեկուզ և հանգստի համար հարմար պահ չէինք ընտրել:
4) որից պետք է անցնեինք դիմացի կիրճը:

1) Կապույտ մրրիկ է պայթել,
Կապույտ մշուշ է...
Ուռիի ուզում է փախչել,
Բայց արդեն ուշ է:
2) Ուռիի ճչում է կարծես.
-Հասե՛ք. աղետ է:-
Առուն ուշքի է եկել
Եվ արդեն գետ է:
3) Ինչ-որ տագնապ է ծորում,
Ինչ-որ սարսուռ է...
Ուշաթափվել է առուն,
Եվ ուռիի լուռ է:
4) Հավքը բախվեց ուռենուն...
Ոստերից նրա,
Մոլորակներ թափվեցին
Քարերի վրա:

11. Ո՞ր հատվածում անձնավորում *չկա:*

12. Ո՞ր նախադասության մեջ կետադրական սխալ կա:

1) Ձիս գլուխը կախեց արածելու, մի երկու բերան խոտ պոկեց, բայց անհանգստացնող ինչ-որ բան կար, և ձիս գլուխը բարձրացրեց:

2) Ես՝ հրացանս առաջ մեկնած, մատս ձգանին, վազեցի դեպի շունը, իսկ նա ահարկու հայացքով որսը մեխել է տեղում:

3) Ես իսկույն վազեցի՝ բռնելու եղնիկին, սակայն նա մի ակնթարթի մեջ թռավ լուսամուտից պարտեզը և ծածկվեց խավարի մեջ:

4) Նրա դեմքն այժմ խաղաղ էր. նա գտել էր մի միջոց, որ կարող էր հանգստացնել իրեն:

13. Նախադասությունները դասավորի՛ր քերականական և տրամաբանական ճիշտ հաջորդականությամբ: Գրի՛ր միայն նախադասությունների համարները:

1. Ձորի գլխին կանգնեցի, և երբ աղջիկը մի անգամ էլ բարձրացավ, նայեց իմ կողմը, ձեռքով արի:

2. Արտում կռացած կանայք կանաչին ընկած թռչունների էին նման:

3. Նա իսկույն կռացավ արտի վրա, իսկ ես արագացրի քայլերս՝ ձիապանին հասնելու:

4. Եվ այդ երամից մեկը՝ գորշ շորերով մի աղջիկ, ավելի հաճախ էր բարձրանում, ձեռքը դնում ճակատին, որ արևի շողերը չխանգարեն տեսնելու անտառի մեջ հալվող արահետը և միայնակ անցվորին:

Պատասխան՝ _____

14. Գտի՛ր նախադասության մեջ թույլ տրված բառագործածության սխալը և ուղղի՛ր:

Օրեր շարունակ երկինքը պատող ամպերը ցրվեցին, և փողոցները հեղեղած անձրևաջուրը սկսեց կամաց-կամաց տեղիք տալ:

Պատասխան՝ սխալ է՝ _____
պետք է լինի՝ _____

15. Գտի՛ր նախադասության մեջ թույլ տրված քերականական սխալը և ուղղի՛ր:

Իմ քեռի Վահանը մայրիկիս ու քրոջս հետ վերադարձան ու մտան տուն՝ սուրճ խմելու:

Պատասխան՝ սխալ է՝ _____
պետք է լինի՝ _____

16. Տրված բառերը տեղադրե՛լ բաց թողնված տեղերում՝ ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների: Պատասխանում համապատասխան թվերի դիմաց բառերը գրի՛ր նախադասության մեջ քո տեղադրած հերթականությամբ և համապատասխան քերականական ձևափոխություններով:

Երբ սև կետը ..... արևով ..... ճանապարհին, նա տեսավ երեք ձի, որոնք սլանում էին՝ ..... ձյան փոշի, որ ..... տակ շողում էր արծաթի գույնով:

(ողողել, բարձրանալ, արև, հասնել)

Պատասխան՝ 1._____ 2. _____
3. _____ 4. _____

Մաս 2

Կարդա՛ տեքստը և կատարի՛ր առաջադրանքները:

I

1. Երկրի մթնոլորտի վերին նոսր շերտերում՝ 80-1000 կմ բարձրության վրա, երբեմն տեղի է ունենում բնության զարմանահրաշ երևույթներից մեկը՝ բևեռափայլը: 2. Դա մի յուրատեսակ լուսարձակում է, որ դիտվում է հիմնականում Երկրի բևեռային շրջաններում, հազվադեպ՝ նաև միջին լայնություններում: 3. Հայաստանում 1098-1100 թվականներին դիտվել է չորս բևեռափայլ: 4. Բևեռափայլը անչափ գրավիչ տեսարան է. երկնքի ամբողջ հյուսիսային կողմը լուսավորվում է կարմիր ու կանաչ երկու հսկայական, շողշողուն կամարներով: 5. Անընդհատ ձևափոխվելով ու երփներանգվելով՝ կամարները մեկ անհետանում են, մեկ նորից հայտնվում: 6. Հանկարծակի մութ երկինքը ասես նետահարում են պայծառ ճառագայթները, իսկ ժամանակ առ ժամանակ օդում կախվում են կարմիր ծոպերով զմրուխտե «վարագույրներ»: 7. Պայծառ, հիասքանչ բևեռափայլը, կամ ինչպես հյուսիսում են անվանում, հյուսիսափայլը, երկնքում փողփողում է մի քանի ժամ անընդհատ:

II

1. Բևեռափայլերը Արեգակի ակտիվության հետևանք են: 2. Արեգակի հսկայական շիկացած գունդը տիեզերական տարածություն է ճառագայթում վիթխարի քանակությամբ ջերմություն և արտանետում էլեկտրականությամբ լիցքավորված նյութի մանրագույն մասնիկների հոսքեր: 3. Այս երևույթը կոչվում է արեգակնային քամի: 4. Հասնելով երկրի մթնոլորտի վերին շերտերը՝ այդ մասնիկները բախվում են օդի մոլեկուլներին, և սրանք սկսում են փայլփլել տարբեր գույներով՝ դեղին, կանաչ, կապույտ, կարմիր, մանուշակագույն, նարնջագույն: 5. Բևեռափայլի աղեղները երբեմն անցնում են 5000 կմից:

6. Երկրից բացի միակ այլ մոլորակը, որտեղ մինչ օրս նկատվել են բևեռափայլեր, Սատուրնն է:

17. Ո՞ր միտքը *չի* բխում տեքստից կամ հակասում է նրա բովանդակությանը:

1) Բևեռափայլի կամարները կարող են ձգվել հազարավոր կիլոմետրեր:
2) Պատահել է, որ Հայաստանի տարածքում 2 տարում դիտվել է 4 բևեռափայլ:
3) Տիեզերքում միակ մոլորակները, որոնց վրա կարող են բևեռափայլեր տեղի ունենալ, Երկիրն ու Սատուրնն են:
4) Բևեռափայլերը կապված են Արեգակի ակտիվության հետ:

18. II հատվածի ո՞ր նախադասության մեջ ը կապ խոսքի մաս կա:

1) 2 2) 3 3) 4 4) 6

19. I հատվածի ո՞ր նախադասության մեջ վերաբերական կա:

1) 3 2) 4 3) 5 4) 6

20. I հատվածի ո՞ր նախադասության մեջ անորոշ դերբայ կա:

1) 1 2) 3 3) 5 4) 6

21. Ո՞ր նախադասության մեջ բաղադրյալ ստորոգյալ չկա:

1) I. 4 2) I. 5 3) II. 1 4) II. 6

22. Ո՞րն է պարզ նախադասություն:

1) I. 1 2) I. 2 3) II. 2 4) II. 4

23. Տրված նախադասության մեջ ընդգծված բառը ի՞նչ պաշտոն է կատարում:

*Հասնելով երկրի մթնոլորտի վերին շերտերը՝ այդ մասնիկները բախվում են օդի **մոլեկուլներին:***

1) տեղի պարագա
2) հանգման անուղղակի խնդիր
3) ուղիղ խնդիր
4) ձևի պարագա

24. Նախադասության անդամներից որի՞ ձևաբանական վերլուծության մեջ սխալ կա:

Արեգակի հսկայական շիկացած գունդը տիեզերական տարածություն է ճառագայթում վիթխարի քանակությամբ ջերմություն:

*1) **Արեգակի** – հատուկ գոյական*
*2) **շիկացած** – ածական*
*3) **ճառագայթում է** – բայ, սահմանական եղանակ*
*4) **ջերմություն** – գոյական, անորոշ առում*

25.Գրի՛ր մեկ բառ, ինչին կարող են նմանվել բևեռափայլերը:

Պատասխան՝ _____

26. I հատվածից դո՛ւրս գրիր մեկ բառ, որում երկհնչյունի հնչյունափոխություն կա:

Պատասխան՝ _____

27. I հատվածից դո՛ւրս գրիր փոխաբերական իմաստով գործածված մեկ բառ:

Պատասխան՝ _____

28. Տեքստից դո՛ւրս գրիր գերադրական աստիճանով դրված ածականը:

Պատասխան՝ _____

29. II հատվածից դո՛ւրս գրիր բազմապատկական բայը:

Պատասխան՝ _____

30. I. 1 նախադասությունից դո՛ւրս գրիր մակբայը:

Պատասխան՝ _____

31. 80 թիվը գրի՛ր տառերով:

Պատասխան՝ _____

32. Գրի՛ր I հատվածի այն նախադասության համարը, որում ստորոգյալի լրիվ զեղչում կա:

Պատասխան՝ _____

9-րդ դասարան

Մաթեմատիկա.
Կենտրոնացված ավարտական քննական աշխատանքի կառուցվածքն ու գնահատման չափանիշները

«Մաթեմատիկա» առարկայի 2021-2022 ուստարվա հիմնական դպրոցի կենտրոնացված ավարտական քննական աշխատանքը բաղկացած է **35** առաջադրանքներից:

1 - 18 առաջադրանքներն ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ են, որոնք համապատասխանում են հանրակրթական դպրոցի ծրագրով նախատեսված նվազագույն պահանջներին և նպատակաուղղված են աշակերտների հենքային գիտելիքների ստուգմանը: Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի համար տրված է պատասխանների 4-ական տարբերակ, որոնցից ճիշտ է միայն մեկը: Աշակերտը պետք է ճիշտ պատասխանը նշի ձևաթղթի համապատասխան վանդակում՝ «**X**» նշումով:

19 - 35 առաջադրանքները կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքներ են, որոնց կատարումը պահանջում է մաթեմատիկայի տարբեր բաժիններից ստացած գիտելիքների կիրառման միջոցով ստուգել աշակերտի՝ ծանոթ կամ փոքր-ինչ փոփոխված իրավիճակում գիտելիքների օգտագործման կարողությունները: Կարճ պատասխան պահանջող յուրաքանչյուր առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը, առանց չափման միավորի աշակերտը անցկացնում է ձևաթղթի համապատասխան մաս:

Ձևաթղթում տրված է սխալ նշված պատասխանն ուղղելու չորս հնարավորություն, երկուսը՝ ընտրովի, երկուսը՝ կարճ պատասխանով առաջադրանքների համար:

1 - 35 առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է **1** միավոր: Սխալ պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Ընտրովի եւ կարճ պատասխանով առաջադրանքների՝ պատասխանների ձեւաթղթում ջնջումների համար ***միավոր չի տրվում:***

Թեստ գրքույկը եւ պատասխանների ձեւաթուղթը լրացվում են **կապույտ գրիչով**, իսկ ստուգումը կատարվում է **կարմիր գրիչով**: Ստուգող ուսուցիչը, մինչեւ ստուգման գործընթացը սկսելը, «Z» նշան է դնում աշակերտի կողմից չլրացված վանդակներում:

Ամփոփիչ վերջնական գնահատականը որոշվում է թեստի առաջադրանքներից աշակերտի վաստակած բոլոր միավորների գումարից, որը համապատասխանեցվում է գնահատման 20 միավորանոց համակարգին՝ համաձայն սանդղակի:

Միավորներ	Գնահատական	Միավորներ	Գնահատական
0-1	1	15-17	11
2	2	18-20	12
3	3	21-22	13
4	4	23-24	14
5	5	25-26	15
6	6	27-28	16
7-8	7	29-30	17
9-10	8	31-32	18
11-12	9	33-34	19
13-14	10	35	20

Քննական աշխատանքին տրվող առավելագույն միավորը **35** է:
Քննական աշխատանքի կատարման համար հատկացվում է 120 րոպե:

Հիմնական դպրոցի Հայ գրականության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

Ավարտական քննության հարցատոմսի կառուցվածքը

Հայ գրականության հարցատոմսերը կազմվում են՝ ըստ ստորեւ ներկայացրած հարցաշարի: Հարցաշարը կազմված է 7-9-րդ դասարանների գրականության ծրագրերի եւ դասագրքերի նյութերի հիման վրա, որոնք հարցաշարում ընդգրկված են ընտրողաբար: Ընտրության համար հիմք է ծառայել նախորդ տարիների՝ 9-րդ դասարանի հայոց լեզվի եւ հայ գրականության քննական թեստի ուղեցույցում տրված գրականության ցանկը: Հարցատոմսը պարունակում է **4 հարց**, ընդ որում՝

*-**1-ին հարցը** վերաբերում է հայ հին, միջնադարյան գրականությանը կամ հայ նոր գրականության սկզբնավորման փուլին, մասնավորապես՝ հետեւյալ գրողներին՝ Խ. Աբովյան, Մ. Նալբանդյան, Ռ. Պատկանյան,*

*- **2-րդ** եւ **3-րդ հարցերը** վերաբերում են հայ նոր եւ նորագույն գրականությանը՝ հետեւյալ բաշխումով. հարցերից մեկը պիտի լինի չափածոյից, մյուսը՝ արձակից կամ դրամատուրգիայից,*

*- **4-րդ հարցը** վերաբերում է նորագույն շրջանի (արդի) գրականությանը՝ Հովհաննես Շիրազ, Համո Սահյան, Հրանտ Մաթեւոսյան, Վիլյամ Սարոյան:*

Ցուցումներ.

• Հարցատոմսերի կազմման համար անհրաժեշտ է կարեւորել տարբեր դասարանների նյութերի ընդգրկվածությունը. յուրաքանչյուր հարցատոմս ըստ հնարավորին պետք է պարունակի հարցեր բոլոր երեք (7-րդ, 8-րդ եւ 9-րդ) դասարանների նյութերից:

• Չափածոյի վերաբերյալ հարցերը հարցատոմսում չպիտի լինեն 2-ից ավելին:

• Ցանկալի չէ երկու արեւմտահայ գրողի ներառումը մեկ հարցատոմսում:

• Ցանկալի չէ անգիր իմանալու համար նախատեսված երկու ստեղծագործության ներառումը մեկ հարցատոմսում:

Գնահատման չափանիշները

Աշակերտի պատասխանը գնահատվում է առավելագույնը **20 միավորով**՝ 5-ական միավոր յուրաքանչյուր հարցի համար:

Յուրաքանչյուր հարցի պատասխանին տրվում է՝

*- **5 միավոր**՝ լիարժեք պատասխանի՝ նյութը ամբողջական, առանց սխալների եւ վերլուծաբար ներկայացնելու դեպքում,*

*- **4 միավոր**՝ թերություններով կամ ոչ էական սխալներով պատասխանի դեպքում,*

*- **3 միավոր**՝ մի քանի բացթողում կամ սխալներ թույլ տալու դեպքում,*

*- **2 միավոր**՝ նյութը միայն մասնակիորեն ներկայացնելու դեպքում,*

*- **1 միավոր**՝ նյութի մասին սոսկ ընդհանուր պատկերացում ունենալու դեպքում,*

*- **0 միավոր**՝ պատասխանի բացակայության դեպքում:*

Հայ գրականության հարցատոմսի նմուշ

***1.** Մեսրոպ Մաշտոցը եւ հայ գրերի գյուտը*

***2.** Պետրոս Դուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Լճակ»* բանաստեղծությունը*

***3.** Ավետիք Իսահակյան. «Սաադիի վերջին գարունը». բովանդակությունը, գաղափարը*

***4.** Հրանտ Մաթեւոսյան. «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը:*

Հայ գրականության ավարտական քննության հարցաշար
(աստղանիշով նշված են անգիր սովորելու համար հանձնարարվող ստեղծագործությունները)

1. Մեսրոպ Մաշտոցը եւ հայ գրերի գյուտը
2. Հայ գրերի գյուտի նախապայմանները
3. Ոսկեդարի հայ պատմիչները, նրանց ստեղծագործությունները, դրանցում պատկերված ժամանակաշրջանները
4. Փավստոս Բուզանդ. աշխատությունը, «Արշակ եւ Շապուհ» հատվածը
5. *«Հայկ եւ Բել»* առասպելի բովանդակությունը
6. Հայկի եւ Բելի կերպարների համեմատական բնութագիրը՝ ըստ Մովսես Խորենացու
7. *«Արա Գեղեցիկ եւ Շամիրամ»* առասպելի բովանդակությունը
8. Արա Գեղեցիկի եւ Շամիրամի կերպարները՝ ըստ Մովսես Խորենացու
9. *«Արտաշես եւ Սաթենիկ»* առասպելի բովանդակությունը
10. *«Արտաշես եւ Արտավազդ»* առասպելի բովանդակությունը
11. *«Սասունցի Դավիթ»* էպոսի համառոտ բովանդակությունը
12. *«Սասունցի Դավիթ»* էպոսի գլխավոր կերպարները
13. *«Սասունցի Դավիթ»* էպոսի եւ Հովհաննես Թումանյանի համանուն պոեմի համեմատական բնութագիրը
14. Դավիթի եւ Մելիքի կերպարները *«Սասունցի Դավիթ»* էպոսում
15. Գրիգոր Նարեկացի. ստեղծագործությունը
16. Գրիգոր Նարեկացի. *«Մեղեդի ծննդյան»*
17. Նահապետ Քուչակի ստեղծագործությունը. *«Երբ սերն ի աշխարհս եկավ»* հայրենը
18. Նահապետ Քուչակի ստեղծագործությունը. *«Ես աչք ու դու լոյս, հոգի՛»** հայրենը
19. Սայաթ-Նովայի կյանքը եւ ստեղծագործությունը. տաղը՝ որպես բանաստեղծական կայուն ձեւ
20. Սայաթ-Նովայի *«Աշխարումս ախ չիմ քաշի»* տաղը
21. Խաչատուր Աբովյանի կյանքը եւ ստեղծագործությունը
22. Խաչատուր Աբովյանի *«Վերք Հայաստանի»* վեպի *«Հառաջաբանը»*
23. Խաչատուր Աբովյանը՝ որպես հայ նոր գրականության հիմնադիր
24. Միքայել Նալբանդյանի *«Իտալացի աղջկա երգը»* բանաստեղծությունը
25. Միքայել Նալբանդյանի *«Ազատություն»** բանաստեղծությունը
26. Ռաֆայել Պատկանյանի *«Օրորոցի երգ»** բանաստեղծությունը
27. Պետրոս Դուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Սիրել»* բանաստեղծությունը
28. Պետրոս Դուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Լճակ»** բանաստեղծությունը
29. Գաբրիել Սունդուկյան. *«Պեպո»*. բովանդակությունը, գաղափարը՝ ըստ դասագրքի հատվածի
30. Պեպոյի եւ Զիմզիմովի կերպարները Գաբրիել Սունդուկյանի *«Պեպո»* պիեսում՝ ըստ դասագրքի հատվածի
31. Եղիշե Չարենցի՝ Խաչատուր Աբովյանի եւ Միքայել Նալբանդյանի մասին ստեղծագործությունները

շարունակությունը՝ էջ 11

9-րդ դասարան

Հիմնական դպրոցի Հայ գրականության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 10

32. Րաֆֆի. *«Խենթը»*. դասագրքի հատվածի բովանդակությունը, գաղափարը
33. Վարդանի կերպարը Րաֆֆու *«Խենթը»* վեպում՝ ըստ դասագրքի հատվածի
34. Մուրացանի *«Հասարակաց որդեգիրը»* պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
35. Հարուստների կերպարները Մուրացանի *«Հասարակաց որդեգիրը»* պատմվածքում
36. Լեւոնի կերպարը Շիրվանզադեի *«Արտիստը»* պատմվածքում
37. Շիրվանզադեի *«Արտիստը»* պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
38. Հովհաննես Թումանյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը
39. Հովհաննես Թումանյանի *«Հայրենիքիս հետ»* բանաստեղծությունը
40. Հովհաննես Թումանյանի *«Փարվանա»* բալլադի բովանդակությունը, գաղափարը. գաղափար բալլադի մասին
41. Հովհաննես Թումանյանի *«Փարվանա»* բալլադը, արտասանել վերջին հատվածը
42. Հովհաննես Թումանյանի *«Թմկաբերդի առումը»* պոեմի բովանդակությունը, գաղափարը, նախերգանքը*
43. Հովհաննես Թումանյանի *«Թմկաբերդի առումը»* պոեմը, գաղափար պոեմի մասին, տեսակները
44. Հովհաննես Թումանյանի քառյակները, գաղափար քառյակի մասին, անգիր արտասանել 2 քառյակ՝ աշակերտի ընտրությամբ
45. Ավետիք Իսահակյան. *«Սաադիի վերջին գարունը»*. բովանդակությունը, գաղափարը
46. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Ռավեննայում»** բանաստեղծությունը
47. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Մի մրահոն աղջիկ տեսա»** բանաստեղծությունը
48. Նար-Դոսի *«Ես եւ նա»* պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
49. Անտոնիոյի կերպարը Նար-Դոսի *«Ես եւ նա»* պատմվածքում
50. Գրիգոր Զոհրապի *«Այրին»* նովելի կերպարները
51. Գրիգոր Զոհրապի *«Այրին»* նովելը. գաղափար նովելի մասին
52. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Աքասիաներու շուքին տակ»** բանաստեղծությունը
53. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Սիրերգ»** բանաստեղծությունը
54. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, գաղափար սոնետի մասին
55. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Երազ օրեր»** բանաստեղծությունը
56. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Տխրություն»** բանաստեղծությունը
57. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա»** բանաստեղծությունը
58. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Մի՞թե վերջին պոետն եմ ես»** բանաստեղծությունը
59. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, *«Մի՛ խառնեք մեզ…»* բանաստեղծությունը
60. Եղիշե Չարենցի *«Տաղ անծնական»* բանաստեղծությունը
61. Եղիշե Չարենցի *«Ես իմ անուշ Հայաստանի»** բանաստեղծությունը
62. Դանիել Վարուժանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը. *«Ցորյանի ծովեր»* բանաստեղծությունը
63. Դանիել Վարուժան. *«Ձոն»** բանաստեղծությունը
64. Դերենիկ Դեմիրճյանի *«Ավելորդը»* պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
65. Հաճի աղայի եւ Սրբունի կերպարները Դերենիկ Դեմիրճյանի *«Ավելորդը»* պատմվածքում
66. Ակսել Բակունցի *«Սպիտակ ձին»* պատմվածքի կերպարները
67. Ակսել Բակունցի *«Սպիտակ ձին»* պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
68. Պարույր Սեւակի ստեղծագործությունը. *«Վարք մեծաց»* բանաստեղծությունը
69. Հովհաննես Շիրազ. *«Թագադրում»* բանաստեղծությունը
70. Հովհաննես Շիրազ. *«Հայ ժողովրդի երգը»* եւ *«Էքսպրոմտ»* բանաստեղծությունները
71. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը. *«Անունդ տալիս»* բանաստեղծությունը
72. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը. *«Ուր որ նայում եմ»* բանաստեղծությունը
73. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը. *«Իմ քարափներն ու ես»** բանաստեղծությունը
74. Հրանտ Մաթեւոսյան. *«Կանաչ դաշտը»* պատմվածքի բովանդակությունը, գաղափարը
75. Հրանտ Մաթեւոսյան. *«Կանաչ դաշտը»* պատմվածքի կառուցվածքը, մայր ծիու կերպարը
76. Վիլյամ Սարոյան. *«Իմ սիրտը լեռներում է»* պիեսի ընդհանուր բնութագիրը. գաղափար թատերգության մասին
77. Վիլյամ Սարոյան. *«Իմ սիրտը լեռներում է»* պիեսի կերպարները
78. Վիլյամ Սարոյան. *«Իմ սիրտը լեռներում է»* պիեսի բովանդակությունը, գաղափարը

Հիմնական դպրոցի Հայ գրականության ավարտական բանավոր քննության հարցատոմսերի առաջարկվող տարբերակ

Հարցատոմս 1
1. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը
2. Եղիշե Չարենցի «Տաղ անձնական» բանաստեղծությունը
3. Գրիգոր Զոհրապի «Այրին» նովելը, գաղափար նովելի մասին
4. Հրանտ Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի բովանդակությունը

Հարցատոմս 2
1. Ոսկեդարի հայ պատմիչները
2. Հովհաննես Թումանյանի «Փարվանա» բալլադը. արտասանել վերջին հատվածը
3. Գրիգոր Զոհրապի «Այրին» նովելի կերպարները
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Ուր որ նայում եմ» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 3
1. «Հայկ և Բել» առասպելի բովանդակությունը
2. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Ռավեննայում»* բանաստեղծությունը
3. Ակսել Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Անունդ տալիս» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 4
1. «Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ» առասպելի բովանդակությունը
2. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, գաղափար սոնետի մասին
3. Անտոնիոյի կերպարը Նար-Դոսի «Ես և նա» պատմվածքում
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի բովանդակությունը

Հարցատոմս 5
1. «Արտաշես և Արտավազդ» առասպելը
2. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Երազ օրեր»* բանաստեղծությունը
3. Ակսել Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի կերպարները
4. Հովհաննես Շիրազի «Թագադրում» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 6
1. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի և Հովհաննես Թումանյանի համանուն պոեմի համեմատական բնութագիրը
2. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Տխրություն»* բանաստեղծությունը
3. Դերենիկ Դեմիրճյանի «Ավելորդը» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Ուր որ նայում եմ» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 7
1. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի գլխավոր կերպարները
2. Եղիշե Չարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի»* բանաստեղծությունը
3. Հովհաննես Թումանյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի բովանդակությունը

Հարցատոմս 8
1. Գրիգոր Նարեկացու ստեղծագործությունը
2. Պետրոս Դուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Լճակ»* բանաստեղծությունը
3. Հաճի աղայի և Սրբունի կերպարները Դերենիկ Դեմիրճյանի «Ավելորդը» պատմվածքում
4. Հրանտ Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի կառուցվածքը, մայր ծիու կերպարը

Հարցատոմս 9
1. Նահապետ Քուչակի ստեղծագործությունը, «Երբ սերն ի աշխարհս եկավ» հայրենը
2. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Մի՞թե վերջին պոետն եմ ես»* բանաստեղծությունը
3. Գաբրիել Սունդուկյանի «Պեպո» պիեսի բովանդակությունը
4. Հրանտ Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի կառուցվածքը, մայր ծիու կերպարը

Հարցատոմս 10
1. Սայաթ-Նովայի կյանքը և ստեղծագործությունը, տաղը՝ որպես բանաստեղծական կայուն ձև
2. Խաչատուր Աբովյանի և Միքայել Նալբանդյանի կերպարները Եղիշե Չարենցի ստեղծագործություններում
3. Խենթի կերպարը Րաֆֆու համանուն վեպում
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Իմ քարափներն ու ես»* բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 11
1. Խաչատուր Աբովյանի կյանքը և ստեղծագործությունը
2. Դանիել Վարուժանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Ցորյանի ծովեր» բանաստեղծությունը
3. Մուրացանի «Հասարակաց որդեգիրը» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի կերպարները

Հարցատոմս 12
1. Խաչատուր Աբովյանը՝ որպես հայ նոր գրականության հիմնադիր
2. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա»* բանաստեղծությունը
3. Լևոնի կերպարը Շիրվանզադեի «Արտիստը» պատմվածքում
4. Հովհաննես Շիրազի «Հայ ժողովրդի երգը» և «Էքսպրոմտ» բանաստեղծությունները

Հարցատոմս 13
1. Ռաֆայել Պատկանյանի «Օրորոցի երգ»* բանաստեղծությունը
2. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Սիրերգ»* բանաստեղծությունը
3. Րաֆֆու «Խենթը» վեպի բովանդակությունը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի ընդհանուր բնութագիրը, գաղափար թատերգության մասին

շարունակությունը՝ էջ 12

9-րդ դասարան

Հիմնական դպրոցի Հայ գրականության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 11

Հարցատոմս 14
1. Միքայել Նալբանդյանի «Ազատություն»* բանաստեղծությունը
2. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Ռավեննայում»* բանաստեղծությունը
3. Լևոնի կերպարը Շիրվանզադեի «Արտիստը» պատմվածքում
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի ընդհանուր բնութագիրը. գաղափար թատերգության մասին

Հարցատոմս 15
1. Միքայել Նալբանդյանի «Իտալացի աղջկա երգը» բանաստեղծությունը
2. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Երազ օրեր»* բանաստեղծությունը
3. Ավետիք Իսահակյանի «Սաադիի վերջին գարունը» ստեղծագործությունը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի ընդհանուր բնութագիրը, գաղափար թատերգության մասին

Հարցատոմս 16
1. Հայ գրերի գյուտի նախապայմանները
2. Պետրոս Դուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Լճակ»* բանաստեղծությունը
3. Ակսել Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի կերպարները
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Անունդ տալիս» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 17
1. Փավստոս Բուզանդի պատմության «Արշակ և Շապուհ» հատվածը
2. Եղիշե Չարենցի «Ես իմ անուշ Հայաստանի»* բանաստեղծությունը
3. Նար-Դոսի «Ես և նա» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Պարույր Սևակի ստեղծագործությունը, «Վարք մեծաց» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 18
1. «Արտաշես և Սաթենիկ» առասպելը
2. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Մի՛ խառնեք մեզ…» բանաստեղծությունը
3. Ավետիք Իսահակյանի «Սաադիի վերջին գարունը» ստեղծագործությունը
4. Հրաչտ Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի բովանդակությունը

Հարցատոմս 19
1. Հայկի և Բելի կերպարների համեմատական բնութագիրը՝ ըստ Մովսես Խորենացու
2. Հովհաննես Թումանյանի «Հայրենիքիս հետ» բանաստեղծությունը
3. Մուրացանի «Հասարակաց որդեգիրը» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Ուր որ նայում եմ» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 20
1. Արա Գեղեցիկի և Շամիրամի կերպարները՝ ըստ Մովսես Խորենացու
2. Խաչատուր Աբովյանի և Միքայել Նալբանդյանի կերպարները Եղիշե Չարենցի ստեղծագործություններում
3. Դերենիկ Դեմիրճյանի «Ավելորդը» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Անունդ տալիս» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 21
1. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի համառոտ բովանդակությունը
2. Հովհաննես Թումանյանի «Փարվանա» բալլադի բովանդակությունը, գաղափար բալլադի մասին
3. Անտոնիոյի կերպարը Նար-Դոսի «Ես և նա» պատմվածքում
4. Հրաչտ Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի բովանդակությունը

Հարցատոմս 22
1. Գրիգոր Նարեկացու «Մեղեդի ծննդյան» տաղը
2. Պետրոս Դուրյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Սիրել» բանաստեղծությունը
3. Շիրվանզադեի «Արտիստը» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի բովանդակությունը

Հարցատոմս 23
1. Դավիթի և Մելիքի կերպարները «Սասունցի Դավիթ» էպոսում
2. Հովհաննես Թումանյանի քառյակները, գաղափար քառյակի մասին, անգիր արտասանել 2 քառյակ (աշակերտի ընտրությամբ)
3. Գաբրիել Սունդուկյանի «Պեպո» պիեսի բովանդակությունը
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Իմ քարափներն ու ես»* բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 24
1. Նահապետ Քուչակի ստեղծագործությունը, «Ես աչք ու դու լոյս, հոգի՛»* հայրենը
2. Հովհաննես Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» պոեմը, գաղափար պոեմի մասին, տեսակները
3. Շիրվանզադեի «Արտիստը» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի կերպարները

Հարցատոմս 25
1. Սայաթ-Նովայի «Աշխարումս ախ չիմ քաշի» տաղը
2. Վահան Տերյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա»* բանաստեղծությունը
3. Պեպոյի և Ջիմզիմովի կերպարները Գաբրիել Սունդուկյանի «Պեպո» պիեսում
4. Հրաչտ Մաթևոսյանի «Կանաչ դաշտը» պատմվածքի կառուցվածքը, մայր ծիու կերպարը

Հարցատոմս 26
1. Խաչատուր Աբովյանի «Վերք Հայաստանի» վեպի «Հառաջաբանը»
2. Հովհաննես Թումանյանի «Փարվանա» բալլադը, արտասանել վերջին հատվածը
3. Գրիգոր Զոհրապի «Այրին» նովելը, գաղափար նովելի մասին
4. Համո Սահյանի ստեղծագործությունը, «Իմ քարափներն ու ես»* բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 27
1. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը
2. Դանիել Վարուժանի «Ջոն»* բանաստեղծությունը
3. Հարուստների կերպարները Մուրացանի «Հասարակաց որդեգիրը» պատմվածքում
4. Հովհաննես Շիրազի «Թագադրում» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 28
1. Փավստոս Բուզանդի պատմության «Արշակ և Շապուհ» հատվածը
2. Միսաք Մեծարենցի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Աքասիաներու շուքին տակ»* բանաստեղծությունը
3. Հարուստների կերպարները Մուրացանի «Հասարակաց որդեգիրը» պատմվածքում
4. Հովհաննես Շիրազի «Հայ ժողովրդի երգը» և «Էքսպրոմտ» բանաստեղծությունները

Հարցատոմս 29
1. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի և Հովհաննես Թումանյանի համանուն պոեմի համեմատական բնութագիրը
2. Ավետիք Իսահակյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Մի մրահոն աղջիկ տեսա»* բանաստեղծությունը
3. Ակսել Բակունցի «Սպիտակ ձին» պատմվածքի բովանդակությունը
4. Պարույր Սևակի ստեղծագործությունը, «Վարք մեծաց» բանաստեղծությունը

Հարցատոմս 30
1. Ռաֆայել Պատկանյանի «Օրորոցի երգ»* բանաստեղծությունը
2. Հովհաննես Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը պոեմը», նախերգանքը*
3. Րաֆֆու «Խենթը» վեպի բովանդակությունը
4. Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի կերպարները

Հիմնական դպրոցի Հայոց պատմության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

Հարցաշար

Ստորև ներկայացված են Հայոց պատմության 9-րդ դասարանի ավարտական բանավոր քննության հարցաշարերը՝ ըստ 6-9-րդ դասարանների Հայոց պատմության ծրագրի և գործածության մեջ գտնվող երկու դասագրքերի: Յուրաքանչյուր դպրոցում Հայոց պատմության հարցատոմսերը պետք է կազմվեն՝ հիմք ընդունելով ներկայացված երկու հարցաշարերից այն մեկը, որը համապատասխանում է տվյալ դպրոցում գործածվող դասագրքին:

Առաջին հարցաշարը կազմված է՝ ըստ ***«Ձանգակ»*** հրատարակչության հրատարակած հետևյալ դասագրքերի՝

1. Հայոց պատմություն 6, Աշոտ Մելքոնյան, Արտակ Մովսիսյան, Էդուարդ Դանիելյան, Երևան 2013 թ.,

2. Հայոց պատմություն 7, Աշոտ Մելքոնյան, Էդուարդ Դանիելյան, Գագիկ Հարությունյան, Հակոբ Մուրադյան, Երևան 2014 թ.,

3. Հայոց պատմություն 8, Աշոտ Մելքոնյան, Արամ Սիմոնյան, Արամ Նազարյան, Հակոբ Մուրադյան, Երևան 2013 թ.,

4. Հայոց պատմություն 9, Էդիկ Գևորգյան, Կարեն Խաչատրյան, Ամատունի Վիրաբյան, Երևան 2014 թ.:

Երկրորդ հարցաշարը կազմված է՝ ըստ ***«Մանմար»*** հրատարակչության հրատարակած հետևյալ դասագրքերի՝

1. Հայոց պատմություն 6, խմբագրությամբ Բ. Հ. Հարությունյանի, Երևան 2013 թ.,

2. Հայոց պատմություն 7, խմբագրությամբ Բ. Հ. Հարությունյանի և Պ. Հ. Հովհաննիսյանի, Երևան 2014 թ.,

3. Հայոց պատմություն 8, խմբագրությամբ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան 2013 թ.,

4. Հայոց պատմություն 9, խմբագրությամբ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան 2014 թ.:

Հարցատոմսի կառուցվածքը

Հարցատոմսը պետք է կազմված լինի չորս հարցից՝ յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանից մեկ հարց.

- *1-ին հարց – հին և հնագույն շրջան*
- *2-րդ հարց – միջին դարեր,*
- *3-րդ հարց – նոր շրջան,*
- *4-րդ հարց – նորագույն շրջան:*

Հարցատոմսերը կազմվում են դպրոցում՝ մեթոդմիավորման կողմից:

Գնահատման չափանիշները

Աշակերտի պատասխանը գնահատվում է առավելագույնը **20 միավորով**՝ 5-ական միավոր յուրաքանչյուր հարցի համար: Յուրաքանչյուր հարցի պատասխան գնահատվում է՝

- ***5 միավոր*** *- լիարժեք պատասխանի՝ նյութը ամբողջական, առանց սխալների և վերլուծաբար ներկայացնելու դեպքում,*
- ***4 միավոր*** *- թերություններով կամ ոչ էական սխալներով պատասխանի դեպքում,*
- ***3 միավոր*** *- մի քանի բացթողում կամ սխալ թույլ տալու դեպքում,*
- ***2 միավոր*** *- նյութը միայն մասնակիորեն ներկայացնելու դեպքում,*
- ***1 միավոր*** *- նյութի մասին սոսկ ընդհանուր պատկերացում ունենալու դեպքում,*
- ***0 միավոր*** *- պատասխանի բացակայության դեպքում:*

շարունակությունը՝ էջ 13

9-րդ դասարան

Հիմնական դպրոցի Հայոց պատմության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 12

Հայոց պատմության հարցատոմսի նմուշ

1. Արտաշես I-ի բարենորոգումները: Վարչական և ռազմական բարեփոխումները: Արտաշես I-ի մյուս բարեփոխումները: Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը:

2. Վարդանանց պատերազմը: Պարսից գերիշխանության սաստկացումը: Արտաշատի ժողովը: Ապստամբության ծավալումը: Ավարայրի ճակատամարտը և դրա նշանակությունը:

3. Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը և Հայկական հարցը: Հայկական հարցը Բեռլինի վեհաժողովում:

4. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.): Թատրոնը և կինոարվեստը: Կերպարվեստը և երաժշտությունը: Քաղաքաշինությունը և ճարտարապետությունը:

Առաջին հարցաշար

(Ըստ «Զանգակ» հրատարակչության դասագրքերի)

Հին եւ Հնագույն շրջան

1. Հայկական լեռնաշխարհը՝ հայերի հայրենիք:
«Հայրենիք» հասկացությունը: Հայկական լեռնաշխարհի դիրքն ու սահմանները: Լեռները:

2. Հայկական լեռնաշխարհի լճերը, գետերը և բնակլիմայական պայմանները:
Լճերը: Գետերը:

3. Հայաստանի պատմավարչական բաժանումները:
Հայաստանի վաղ շրջանի պատմավարչական բաժանումները:

4. Հայերի ծագումը:
Հայաստանը հնդեվրոպական նախահայրենիք: Հայաստանը Հին Արևելքի վեպերում և առասպելներում:

5. Վաղ պետական կազմավորումները Հայաստանի տարածքում:
Հայկական առաջին պետական կազմավորումը, Արատտա: Հայասա թագավորությունը: Նաիրի երկիրը: Հայկազունիների Արարատյան թագավորությունը:

6. Վանի թագավորության հիմնադրումը: Տուշպա-Վանը՝ մայրաքաղաք:
Վանի թագավորության հիմնադրումը: Տուշպա-Վանը՝ մայրաքաղաք:

7. Թագավորության հզորացումը: Վանի աշխարհակալ տերությունը:
Երկրի հզորացումը Մենուա արքայի օրոք: Արգիշտի I հզոր արքան:

8. Հայկազունիների նոր թագավորությունը Ք.ա. VII-VI դարերում:
Պարույր նահապետը՝ Հայոց թագավոր: Երվանդ I Սակավակյաց: Տիգրան I Երվանդյան:

9. Հայկազունի Երվանդականների թագավորության վերականգնումը:
Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքները և Հայաստանը:

10. Հայոց թագավորությունները Ք.ա. III դարում:
Հայաստանը Ք.ա. IV դարի վերջին: Հայկական թագավորությունները և Սելևկյան տերությունը Ք.ա. III դարում:

11. Արտաշեսյան թագավորության կազմավորումը:
Հայկական թագավորությունների անկախացումը: Արտաշես I-ը և հայկական հողերի միավորումը:

12. Արտաշես I-ի բարենորոգումները:
Վարչական և ռազմական բարեփոխումները: Արտաշես I-ի մյուս բարեփոխումները: Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը:

13. Տիգրան II-ի գահակալումը: Մեծ Հայքի ամբողջականության վերականգնումը:
Տիգրան II-ի գահակալումը: Ծոփքի վերամիավորումը:

14. Տիգրան II Մեծի տերության ստեղծումը: Հայկական աշխարհակալության ընդլայնումը:
Հայ-պոնտական դաշինքը և Կապադովկիայի նվաճումը: Հայ-պարթևական պատերազմը: Սելևկյան պետության միացումը:

15. Տիգրան Մեծի տերությունը:
Տիգրան Մեծի հիմնած բնակավայրերը: Տիգրան Մեծը ժամանակակիցների գնահատմամբ:

16. Մեծ Հայքի թագավորությունն Արտավազդ II-ի օրոք:
Կրասոսի արշավանքը: Հռոմեական նոր արշավանքը:

17. Տրդատ I-ի գահակալումը: Հայ-պարթևական դաշինքն ընդդեմ Հռոմեական կայսրության:

18. Մեծ Հայքը I դարի վերջից մինչև III դարի սկիզբը:
Սանատրուկ II: Վաղարշ I: Արշակունիների ժառանգական իշխանության հաստատումը:

19. Տրդատ III–ի գահակալությունը:
Տրդատ արքայազնի և Գրիգոր Պարթևի վերադարձը:

20. Հայկական մշակույթի ակունքները: Հայկական առասպելները: Հայկական առասպելները:

21. Հայկական վիպերգերը: Վիպերգեր:

22. Հայոց նախաքրիստոնեական հավատքը:
Հայկական պետությունների դիցարանները:

Միջին դարեր

23. Ավատատիրության ձևավորումը Հայաստանում:
Հողատիրության ձևերը: Հասարակության դասերը, աստիճանակարգությունը:

24. Պետական կառավարման համակարգը:
Թագավորը և արքունի գործակալությունները: Բանակը:

25. Քրիստոնեության ընդունումը՝ որպես պետական կրոն:
Տրդատ III Մեծ և Գրիգոր Լուսավորիչ: Քրիստոնեության՝ պետականորեն ընդունման պատմական նշանակությունը:

26. Պայքար թագավորական իշխանության ամրապնդման համար:
Արշակ II-ի քաղաքականությունը: Հայկական զորքերի հաղթանակները:

27. Պայքար պարսից զավթողական քաղաքականության դեմ:
Պայքար պարսից զավթողական քաղաքականության դեմ: Պապ թագավոր:

28 Վարդանանց պատերազմը:
Պարսից գերիշխանության սաստկացումը: Արտաշատի ժողովը: Ապստամբության ծավալումը:Ավարայրի ճակատամարտը և դրա նշանակությունը:

29. Վահանանց ապստամբությունը:
Վահանանց ապստամբությունը: Նվարսակի պայմանագիրը:

30. Արաբական արշավանքները և Հայաստանը:
Հայաստանը և արաբական ներխուժումները: Թեոդորոս Ռշտունու քաղաքականությունը:

31. Հայաստանի ինքնավարության վերականգնումը:
Խալիֆայության գերիշխանության վերացման ընթացքը Հայաստանում: 850-855 թթ. ապստամբությունը:

32. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայոց այբուբենի ստեղծումը:
Հայ գրերի գյուտը: Գրերի գյուտի նշանակությունը:

33. Ոսկեդարյան գրականությունը:
Պատմագրություն: Փիլիսոփայություն: Բնական գիտություններ:

34. Հայաստանի անկախության վերականգնումը:
Անկախության վերականգնման գործընթացը: Թագավորության հռչակումը:

35. Պայքարը արաբների դեմ:
Արաբների դեմ պայքարի հաղթական ավարտը: Աշոտ II Երկաթ:

36. Բագրատունյաց Հայաստանի վերելքը:
Հայոց թագավորության վերելքը: Թագավորությունը հզորության գագաթնակետին: Գագիկ I:

37. Հայ ժողովրդի պայքարն օտար նվաճողների դեմ: Ջաքարյաններ:
Սելջուկների դեմ պայքարի նոր փուլը: Ջաքարյանների իշխանությունը:

38. Հայկական պետության ստեղծումը Կիլիկիայում:
Հայերը Կիլիկիայում: Ռուբինյան իշխանության առաջացումը:

39. Հայոց թագավորության վերականգնումը:
Լևոն II-ի իշխանության շրջանը: Լևոն Մեծագործի քաղաքականությունը:

40. Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգը:
Արքունիքը և բանակը:

41. Հայկական մշակույթը X-XIV դարերում:
Դպրոցները և համալսարանները: Պատմագրությունը:

42. Հայկական մշակույթը X-XIV դարերում:
Գրականությունը: Ճարտարապետությունը: Նկարչությունը:

43. Հայաստանի ազատագրության համար պայքարը:
Հայկական իշխանությունները ուշ միջնադարում: Հայաստանի ազատագրության համար պայքարը:

44. Հայկական մշակույթը (XV դար -XVII դարի առաջին կես):
Դպրոցը: Տպագրությունը. Հակոբ Մեղապարտ:

Նոր շրջան

45. Ազատագրական պայքարի նոր փուլը:
Էջմիածնի 1677 թ. ժողովը: Իսրայել Օրին և նրա գործունեությունը:

46. Ազատագրական զինված պայքարը Արցախում:
Պայքարի սկիզբը Արցախում: Զինված պայքարը Արցախում:

47. Ազատագրական զինված պայքարը Սյունիքում:
Ազատագրական պայքարի սկիզբը Սյունիքում: Դավիթ Բեկ: Հայկական իշխանությունների ստեղծումը: Հալիձորի հաղթանակը: Մխիթար Սպարապետ:

48. Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոնները:
Հովսեփ Էմինի գործունեությունը: Մադրասի հայրենասիրական խմբակը:

49. 1826 -1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը:
1826 -1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը: Թուրքմենչայի հաշտության պայմանագիրը: Պարսկահայերի վերաբնակեցումը:

50. Հայկական մարզը: 1836 թ. եկեղեցական կանոնադրությունը:
Հայկական մարզի կազմակերպումը: 1836 թ. եկեղեցական կանոնադրությունը:

51. Հայկական մշակույթը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կեսը:
Դպրոցը: Տպագրությունը: Հայ մամուլի սկզբնավորումը:

52. Հայկական մշակույթը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կեսը: Պատմագիտությունը: Վենետիկի Մխիթարյան միաբանությունը: Արվեստը:

53. Հայ հասարակական քաղաքական միտքը:
Հայկական պահպանողականությունը: Ազատականությունը հայ իրականության մեջ: Հայ ազգայնականությունը:

54. Զեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը: Զեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը:

55. Ռուս-թուրքական 1877 -1878 թթ. պատերազմը:
Ռուս-թուրքական պատերազմի սկիզբը: Բայազետի պաշտպանությունը: Հայերի մասնակցությունը պատերազմին: Պատերազմի ավարտը:

56. Հայկական հարցի միջազգայնացումը:
Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը և Հայկական հարցը: Հայկական հարցը Բեռլինի վեհաժողովում:

57. Հայ ազգային կուսակցությունները:
Արմենական կուսակցություն: Հնչակյան կուսակցություն: Հայ հեղափոխական դաշնակցություն:

58. Հայդուկային շարժումը:
Հայդուկային շարժման սկիզբը: Նշանավոր հայդուկապետերը:

59. Ազատագրական շարժումների ծավալումը XX դարի սկզբին:
Նոր մարտավարության ընդունումը: Ս.Առաքելոց վանքի կռիվը: Սասունի 1904 թ. ապստամբությունը:

60. Հայ-թաթարական կռիվները:
Հայ-թաթարական ազգամիջյան բախումը: Հայերի ինքնապաշտպանության կազմակերպումը:

61. Հայկական հարցը 1912 -1914 թթ.:
Հայկական հարցը 1912 -1914 թթ.:

62. Հայ ժողովուրդը Առաջին աշխարհամարտի տարիներին:
Հայաստանը և Օսմանյան կայսրության ու Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական ծրագրերը: Կամավորական ջոկատների ստեղծումը:

63. Հայոց Մեծ եղեռնը:
Հայերի ցեղասպանության երիտթուրքական պետական ծրագիրը: Մեծ եղեռնը:

64. Ինքնապաշտպանական հերոսամարտերը 1915 թվականին:
Վանի փառապանծ հաղթանակը: «Մուսա լեռան քառասուն օրը»:

շարունակությունը՝ էջ 14

9-րդ դասարան

Հիմնական դպրոցի Հայոց պատմության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 13

65. Արևմտահայերի և արևելահայերի առաջին համագումարները:

Արևմտահայերի ազգային խորհուրդը: Արևմտահայաստանի վերածննդի սկիզբը: Հայոց ազգային խորհրդի ստեղծումը:

66. Խորհրդային Ռուսաստանը և Հայաստանը:

«Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակը: Բրեստ-Լիտովսկի հաշտությունը և Հայկական հարցը:

67. Մայիսյան հերոսամարտերը:

Պատերազմի վերաճումը թուրք-հայկականի: Սարդարապատի և Բաշ-Ապարանի ճակատամարտերը:

68. Մայիսյան հերոսամարտերը:

Ղարաքիլիսայի ճակատամարտերը: Մայիսյան հերոսամարտերի պատմական նշանակությունը:

69. Հայկական մշակույթը XIX դարի երկրորդ կեսին և XX դարի սկզբին:

Կրթական համակարգը: Հայագիտությունը:

70. Հայկական մշակույթը XIX դարի երկրորդ կեսին և XX դարի սկզբին:

Կերպարվեստը: Թատրոնը: Երաժշտությունը:

71. Հայկական գաղթավայրերը նոր շրջանում:

Գաղթավայրերի առաջացումը: Խոշոր գաղթավայրերը:

Նորագույն շրջան

72. Հայոց անկախ պետության կայացումը:

Անկախության հռչակումը: Բաթումի պայմանագիրը: Հայկական պետության կերտումը:

73. Ներքին կայունությանը սպառնացող վտանգները

Թուրք-թաթարական խռովությունները: 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը:

74. Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրությունը 1918 -1920 թթ.:

Արտաքին հարաբերությունները և դիվանագիտական կապերը: Հայ-վրացական հարաբերությունները: Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները:

75. Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում:

Հայկական պատվիրակությունները Փարիզի խորհրդաժողովում: Միացյալ Հայաստանի հռչակումը: Հայկական հարցը Սան Ռեմոյի խորհրդաժողովում: Սևրի պայմանագիրը:

76. Հայաստանը ռուս-թուրքական հարաբերությունների ոլորտում:

Հայ–ռուսական հարաբերությունները: Քեմալական շարժումը և Հայաստանը: Քեմալ-բոլշևիկյան համագործակցությունը:

77. 1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմը:

Թուրք–հայկական պատերազմը: Հայաստանի խորհրդայնացումը:

78. Խորհրդային վարչակարգի հաստատումը:

Իշխանության նոր մարմինների ստեղծումը: Փետրվարյան ապստամբությունը:

79. Խորհրդային Հայաստանը Անդրդաշնության և ԽՍՀՄ-ի կազմում:

ՀԽՍՀ առաջին Սահմանադրության ընդունումը: Հայաստանը Անդրդաշնության և ԽՍՀՄ-ի կազմավորման գործընթացում:

80. Խորհրդային Հայաստանի տարածքային հիմնախնդիրները (1920 -1922 թթ.):

«Լոռու չեզոք գոտու» և Ջավախքի հիմնախնդիրները: Զանգեզուրի, Լեռնային Ղարաբաղի և Նախիջևանի հիմնախնդիրները:

81. Խորհրդային Հայաստանի տարածքային հիմնախնդիրները (1920 -1922 թթ.):

Հայկական տարածքային հարցը Մոսկվայի և Կարսի 1921 թ. պայմանագրերում:

82. Տնտեսության վերականգնումը և զարգացումը:

Արդյունաբերացումը: Գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը:

83. Քաղաքական բռնությունները և հալածանքները:

Կոմունիստական ամբողջատիրության հաստատումը: Քաղաքական բռնաճնշումների նոր փուլը:

84. Հայկական սփյուռքի ձևավորումը:

Սփյուռքի առաջացումը: Հայկական հարցը Լոնդոնի և Լոզանի խորհրդաժողովներում:

85. Հայ ժողովուրդը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին:

Պատերազմի սկիզբը: Հայերի մասնակցությունը պատերազմին: Հայկական ազգային դիվիզիաները: Խորհրդային Միության հայ հերոսները և զորավարները:

86. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.):

Անգրագիտության վերացումը: Խորհրդային դպրոցի ձևավորումը:

87. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.):

ԽՍՀՄ ԳԱ հայկական մասնաճյուղի հիմնադրումը և ՀԽՍՀ ԳԱ ստեղծումը: Բնական գիտությունների և հայագիտության զարգացումը:

88. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.):

Թատրոնը և կինոարվեստը: Կերպարվեստը և երաժշտությունը: Քաղաքաշինությունը և ճարտարապետությունը:

89. Հայկական հարցի վերաբացումը:

Հայկական հարցի վերաբացումը միջազգային նոր պայմաններում:

90. Մեծ հայրենադարձությունը:

1946 – 1948 թթ. մեծ հայրենադարձությունը:

91. Խորհրդային Հայաստանի հասարակական-քաղաքական կյանքը:

Հայաստանը խրուշչովյան «ձնհալի տարիներին»: Ազգային զարթոնքը: Այլախոհությունը:

92. Արցախյան շարժման սկիզբը:

Արցախյան շարժման սկզբնավորումը: ՀԽՍՀ և ԽՍՀՄ ղեկավարության դիրքորոշումը: Սումգաիթյան ողբերգությունը:

93. Համազգային շարժման վերելքը:

Համազգային շարժման ծավալումը:

94. Ազատագրական պայքարի զինված փուլը:

Ինքնապաշտպանական ջոկատների ստեղծումը և Հայաստանի սահմանների պաշտպանությունը: Ազատագրական պայքարի զինված փուլը:

95. Հայաստանի Հանրապետության անկախության գործընթացը:

Հայաստանի անկախության մասին հռչակագիրը: ԽՍՀՄ-ի փլուզումը, ԱՊՀ-ի ստեղծումը:

96. Հայաստանի Հանրապետության ամրապնդման գործընթացը:

Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակումը: Իշխանության մարմինների ձևավորումը: Բանակը: ՀՀ սահմանադրությունը:

97. ՀՀ միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը:

ՀՀ միջազգային ճանաչումը: Արտաքին քաղաքականությունը: Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը:

Երկրորդ հարցաշար

(Ըստ «Մանմար» հրատարակչության դասագրքերի)

Հին եւ հնագույն շրջան

1. Հայոց հայրենիքը:

Հայկական լեռնաշխարհը՝ հայերի հայրենիք: Հայկական լեռնաշխարհի դիրքը, սահմանները:

2. Հայոց հայրենիքը:

Հայկական լեռնաշխարհի գետերը, լճերը:

3. Հայոց հայրենիքը:

Հայաստանի պատմավարչական բաժանումը:

4. Հայաստանը հնդեվրոպական նախահայրենիք:

Հնդեվրոպական նախահայրենիքը: Հայ ժողովրդի կազմավորման մասին ավանդազրույցները:

5. Վաղ պետական կազմավորումների առաջացումը:

Արատտա, Հայասա, Թեգարամա, Հայկյաններ:

6. Վանի համահայկական թագավորությունը:

Վանի թագավորության հիմնադրումը Ք.ա. IX դարում: Տուշպա-Վանը՝ մայրաքաղաք:

7. Վանի համահայկական թագավորությունը

Վանի թագավորության հզորացումը (Մենուա, Արգիշտի I):

8. Երվանդունիների թագավորության հիմնադրումը:

Պարույր նահապետը՝ Հայոց թագավոր: Երվանդ I Սակավակյաց: Տիգրան Երվանդյան:

9. Երվանդականների թագավորությունը Ք.ա. IV-III դարերում:

Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքները և Հայաստանը:

10. Երվանդականների թագավորությունը Ք.ա. IV-III դարերում:

Հայկական թագավորությունները Ք.ա. III դարում: Հայկական թագավորությունները և Սելևկյանները:

11. Հայկական թագավորությունների անկախացումը:

Արտաշես I-ի գահակալումը: Հայկական հողերի միավորումը:

12. Արտաշես I-ի բարենորոգումները:

Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը: Հողային հարաբերությունների կարգավորումը: Այլ բարենորոգումներ:

13. Տիգրան II Մեծը և Հայկական տերության ստեղծումը:

Տիգրան II-ի գահակալությունը: Կապադովկիայի ռազմակալումը:

14. Տիգրան II Մեծը և Հայկական տերության ստեղծումը:

Տիգրան II Մեծի նվաճումները:

15. Տերության տարածքը և բնակչությունը:

Տիգրանակերտի կառուցումը:

16. Մեծ Հայքի թագավորությունն Արտավազդ II-ի օրոք:

Արտավազդ II-ի գահակալությունը: Կրասոսի արևելյան արշավանքը և Հայաստանը:

17. Արշակունյաց արքայատոհմի հաստատումը Հայաստանում:

Տրդատ I-ի գահակալումը և գործունեությունը:

18. Հայաստանը II-III դարերում:

Վաղարշ I: Վաղարշապատ մայրաքաղաքի կառուցումը: Վաղարշ II-ը և Արշակունիների ժառանգական իշխանության հաստատումը:

19. Հայաստանը II-III դարերում:

Սասանյան հեղաշրջումը Պարսկաստանում և հայ-պարսկական հարաբերությունները:

20. Հոգևոր մշակույթը:

Առասպելները:

21. Հոգևոր մշակույթը:

Վիպերգերը:

22. Հոգևոր մշակույթը:

Դիցարանը:

Միջին դարեր

23. Ավատատիրության ձևավորումը Հայաստանում:

Հողատիրության ձևերը: Ավատատիրական աստիճանակարգությունը:

24. Պետական կառավարման համակարգը:

Պետական կարգը: Բանակը:

25. Քրիստոնեության ընդունումը՝ որպես պետական կրոն:

Տրդատ III Մեծ և Գրիգոր Լուսավորիչ: Քրիստոնեությունը՝ պետական կրոն:

26. Պայքար թագավորական իշխանության ամրապնդման համար:

Արշակ II:

27. Պայքար պարսից զավթողական քաղաքականության դեմ:

Պապ թագավորը և Մեծ Հայքի թագավորության հզորության վերականգնման նրա փորձերը:

28. Վարդանանց պատերազմը:

Կրոնափոխության առաջարկը: Արտաշատի ժողովը: Շարժման ծավալումը: Ավարայրի ճակատամարտը:

29. Վահանանց ապստամբությունը:

Ապստամբության սկիզբը: Ակոռիի, Ներսեհապատի և Ճարմանայի ճակատամարտերը: Նվարսակի պայմանագիրը:

30. Արաբական արշավանքները և Հայաստանը:

Արաբական արշավանքները և Հայաստանը: Հայ-արաբական պայմանագիրը:

31. Հայաստանի ինքնավարության վերականգնումը:

Հայաստանի ինքնավարության վերականգնումը: 850 - 855 թթ. ապստամբությունը:

շարունակությունը՝ էջ 15

9-րդ դասարան

Հիմնական դպրոցի Հայոց պատմության ավարտական բանավոր քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 14

32. Մեսրոպ Մաշտոցը և հայոց այբուբենի ստեղծումը:
Մեսրոպ Մաշտոցը և հայոց այբուբենի ստեղծումը:
33. Ոսկեդարյան գրականությունը:
Պատմագրությունը: Փիլիսոփայությունը և բնական գիտությունները:
34. Հայաստանի անկախության վերականգնումը:
Բագրատունյաց թագավորության հաստատումը: Աշոտ I:
35. Պայքարը արաբների դեմ:
Երկրի անկախության ամրապնդումը: Աշոտ II Երկաթ:
36. Բագրատունյաց Հայաստանի վերելքը:
Հայաստանն Աբասի և Աշոտ III-ի թագավորության շրջանում: Սմբատ II թագավորը: Բագրատունյաց թագավորության հզորացումը Գագիկ I-ի օրոք:
37. Հայ ժողովրդի պայքարն օտար նվաճողների դեմ: Ջաքարյաններ:
Հայ-վրացական զինակցության սկզբնավորումը: Հյուսիսային Հայաստանի ազատագրումը:
38. Հայկական պետության ստեղծումը Կիլիկիայում:
Հայերը Կիլիկիայում: Ռուբինյանների հաստատվելը Կիլիկիայում: Ռուբինյան իշխանության ընդարձակումը:
39. Հայոց թագավորության վերականգնումը:
Կիլիկյան Հայաստանի հզորացումը: Թագավորության հռչակումը: Ջեռնարկումներ ներքինկյանքում: Արտաքին քաղաքականությունը:
40. Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգը:
Պետական կառավարման համակարգը: Բանակը:
41. Հայկական մշակույթը X-XIV դարերում:
Կրթական գործը: Պատմագրությունը:
42. Հայկական մշակույթը X-XIV դարերում:
Գրականությունը: Ճարտարապետությունը: Որմնանկարչությունը: Մանրանկարչությունը:
43. Հայաստանի ազատագրության համար պայքարը:
Հայկական պետականության վերականգնման փորձ XV դարում: Հայ ազատագրական շարժումը XVI դարում:
44. Հայկական մշակույթը (XV դար-XVII դարի առաջին կես):
Դպրոցը: Տպագրությունը. Հակոբ Մեղապարտ:

Նոր շրջան

45. Ազատագրական պայքարի նոր փուլը:
Հակոբ Ջուղայեցի կաթողիկոսի պատվիրակությունը: Հայաստանի ազատագրության Իսրայել Օրու ծրագրերը:
46. Ազատագրական զինված պայքարն Արցախում:
Ռազմական ամրությունների կազմավորումն Արցախում: Ռուսական զորքերի՝ 1722 թ. կասպիական արշավանքը: Շարժման ծավալումը Արցախում:
47. Ազատագրական զինված պայքարը Սյունիքում:
Ազատագրական պայքարի սկիզբը Սյունիքում: Դավիթ-Բեկ: Սյունիքի հայկական իշխանության կազմավորումը: Մխիթար Սպարապետ: Ապստամբության ավարտը:
48. Ազատագրական պայքարի գաղութահայ կենտրոնները:
Հովսեփ Էմինի գործունեությունը: Մադրասի հայրենասիրական խմբակը:
49. 1826 -1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը:
Պատերազմի ընթացքը: Երևանի գրավումը: Թուրքմենչայի պայմանագիրը:
50. Հայկական մարզը: 1836 թ. եկեղեցական կանոնադրությունը:
Հայաստանի իրավաքաղաքական դրությունը:
51. Հայկական մշակույթը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կեսը:
Դպրոցները: Մամուլը: Տպագրությունը:
52. Հայկական մշակույթը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կեսը:
Մխիթարյան միաբանություն: Արվեստ:
53. Հայ հասարակական քաղաքական միտքը:
Պահպանողական հոսանք: Ազատամտական հոսանք:
54. Զեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը:
Զեյթունի կիսանկախ վիճակը: Զեյթունի ինքնապաշտպանությունը:
55. Ռուս-թուրքական 1877 -1878 թթ. պատերազմը:
Պատերազմի պատճառները: Պատերազմի ընթացքը:
56. Հայկական հարցի միջազգայնացումը:
Սան Ստեֆանոյի պայմանագիրը: Հայկական հարցի առաջացումը:
57. Հայ ազգային կուսակցությունները
Արմենական կուսակցություն: Հնչակյան կուսակցություն: Հայ հեղափոխական դաշնակցություն:
58. Հայդուկային շարժումը:
Հայդուկային շարժումը:
59. Ազատագրական շարժումների ծավալումը XX դարի սկզբին:
Առաքելոց վանքի կռիվը: Սասունի ինքնապաշտպանությունը:
60. Հայ-թաթարական կռիվները:
Հայ-թաթարական (ադրբեջանական) ընդհարումները:
61. Հայկական հարցը 1912 -1914 թթ.:
Հայկական հարցը 1912 -1914 թթ.: Հայկական բարենորոգումների խնդիրը և ռուս-թուրքական համաձայնագիրը:
62. Հայ ժողովուրդը Առաջին աշխարհամարտի տարիներին:
Կամավորական շարժումը:
63. Հայոց Մեծ եղեռնը:
Հայերի ցեղասպանության երիտթուրքական ծրագիրը: Ցեղասպանության իրագործումը:
64. Ինքնապաշտպանական հերոսամարտերը 1915 թվականին:
Վանի ինքնապաշտպանությունը: Սուետիայի հայության գոյամարտը:
65. Արևմտահայերի և արևելահայերի առաջին համագումարները:
Արևմտահայերի և արևելահայերի առաջին համագումարները:
66. Խորհրդային Ռուսաստանը և Հայաստանը:
«Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակը: Բրեստ-Լիտովսկի հաշտությունը և Տրապիզոնի բանակցությունները:
67. Մայիսյան հերոսամարտերը:
Թուրքական զորքերի ներխուժումը Արևելյան Հայաստան:
68. Մայիսյան հերոսամարտերը:
1918 թ. Մայիսյան հերոսամարտերը և դրանց պատմական նշանակությունը:
69. Հայկական մշակույթը XIX դարի երկրորդ կեսին և XX դարի սկզբին:
Դպրոց: Գիտություն:
70. Հայկական մշակույթը XIX դարի երկրորդ կեսին և XX դարի սկզբին:
Թատրոն: Երաժշտություն: Կերպարվեստ:
71. Հայկական գաղթավայրերը նոր շրջանում:
Պարսկաստանի հայկական գաղութները: Հնդկաստանի հայկական գաղութները: Եգիպտոս:

Նորագույն շրջան

72. Հայոց անկախ պետության կայացումը:
Հայաստանի Հանրապետության հռչակումը: Բաթումի պայմանագիրը: Իշխանության մարմինների ստեղծումը:
73. Ներքին կայունությանը սպառնացող վտանգները:
Թուրք-թաթարական խռովությունները: 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը:
74. Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրությունը 1918 -1920 թթ.:
Հանրապետության միջազգային դրությունը (1918): Հայ-վրացական հարաբերությունները: Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները:
75. Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում:
Հայկական պատվիրակությունները Փարիզի կոնֆերանսում: Սան Ռեմոյի խորհրդաժողովը: Սևրի պայմանագիրը:
76. Հայաստանը ռուս-թուրքական հարաբերությունների ոլորտում:
Հայ–ռուսական հարաբերությունները: Հայ-ռուսական բանակցությունները Մոսկվայում և դրանց ձախողումը: Քեմալական շարժումը և խորհրդա-թուրքական մերձեցումը:
77. 1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմը:
Թուրք–հայկական պատերազմը: Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը: 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ի Երևանի համաձայնագիրը:
78. Խորհրդային վարչակարգի հաստատումը:
Իշխանության մարմինների ստեղծումը: Փետրվարյան ապստամբությունը և քաղաքացիական կռիվները:
79. Խորհրդային Հայաստանը Անդրդաշնության և ԽՍՀՄ-ի կազմում:
Հայաստանի առաջին Սահմանադրությունը: Անդրկովկասյան դաշնության և ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը:
80. Խորհրդային Հայաստանի տարածքային հիմնախնդիրները (1920-1922 թթ.):
Լոռու և Ջավախքի խնդիրը: Նախիջևանի հիմնախնդիրը: Զանգեզուրի հերոսամարտը: (1920 թ.վերջ -1921 թ. հուլիս) Գարեգին Նժդեհ: Արցախի հիմնախնդիրը:
81. Խորհրդային Հայաստանի տարածքային հիմնախնդիրները (1920-1922 թթ.):
Հայաստանի տարածքային պահանջները: Հայկական տարածքների հարցը 1921 թ. մարտի 16-ի Մոսկվայի և հոկտեմբերի 13-ի Կարսի պայմանագրերում:
82. Տնտեսության վերականգնումը և զարգացումը:
Ինդուստրացման գործընթացը: Գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը:
83. Քաղաքական բռնությունները և հալածանքները:
Կոմունիստական կուսակցության մենիշխանությունը: Քաղաքական բռնությունները:
84. Հայկական սփյուռքի ձևավորումը:
Հայկական սփյուռքի առաջացումը: Հայկական սփյուռքի ձևավորումը:
85. Հայ ժողովուրդը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին:
Ֆաշիստական Գերմանիայի հարձակումը ԽՍՀՄ-ի վրա: Հայկական դիվիզիաների կազմավորումը և նրանց մարտական ուղին:
86. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.):
Ջանգվածային անգրագիտության վերացումը: Հանրակրթական դպրոցը:
87. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.):
Գիտության զարգացումը:
88. Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը (1920 – 1945 թթ.):
Կերպարվեստը: Երաժշտությունը: Թատրոնը և կինոն: Ճարտարապետությունը:
89. Հայկական հարցի վերաբացումը:
Հայկական հարցի վերաբացումը Երկրորդ աշխարհամարտից հետո:
90. Մեծ հայրենադարձությունը:
1946 – 1948 թթ. «մեծ ներգաղթը»:
91. Խորհրդային Հայաստանի հասարակական-քաղաքական կյանքը:
Անհատի պաշտամունքի դատապարտումը: Ազգային զարթոնքը: Խորհրդային Հայաստանը «լճացման տարիներին»:
92. Արցախյան շարժման սկիզբը:
Ղարաբաղյան ազատագրական շարժումը: Սումգաիթյան ողբերգությունը:
93. Համազգային շարժման վերելքը:
Ազատագրական շարժման վերելքը: Հայերի բռնագաղթեցումը Ադրբեջանից:
94. Ազատագրական պայքարի զինված փուլը:
Պատերազմական գործողությունների սանձազերծումը Ադրբեջանի կողմից:
95. Հայաստանի Հանրապետության անկախության գործընթացը:
Հայաստանի անկախության հռչակագիրը:
96. Հայաստանի Հանրապետության ամրապնդման գործընթացը:
Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակումը: Սահմանադրության ընդունումը: Հայոց ազգային բանակը:
97. ՀՀ միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը:
Նորանկախ հանրապետության միջազգային ճանաչումը: Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունը: Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը:

9-րդ դասարան

Ֆիզիկա.
ավարտական քննության ուղեցույց

Ուղեցույցի նպատակն է օգնել հանրակրթական հիմնական դպրոցի 2021-2022 ուստարվա 9-րդ դասարանցիներին՝ արդյունավետ նախապատրաստվելու *«Ֆիզիկա»* առարկայի ավարտական քննությանը և կողմնորոշելու ուսուցիչների գործունեությունն այդ ուղղությամբ:

Քննական թեստը կազմվում է՝ հանրակրթական հիմնական դպրոցի *«Ֆիզիկա»* առարկայի չափորոշիչներին և ծրագրերին համապատասխան, գործածվող դասագրքերի հիման վրա:

1. Առաջադրանքների բաշխումը՝ ըստ ներկայացման ձևի

Թեստի առաջադրանքները ներկայացված են երեք ձևով՝ ընտրովի պատասխանով, կարճ և ընդարձակ պատասխան պահանջող:

Ներկայացման ձևը	Առաջադրանքի համարը	Ընդհանուր միավորը
Ընտրովի պատասխանով	1-22	22
Կարճ պատասխանով	23-26	4
Պնդումների փունջ	27	4
Ընդարձակ պատասխանով	28-32	5
Ընդամենը	**1-32**	**35**

Քննության ընթացքում առաջադրանքներին պատասխանելու համար աշակերտը պետք է լրացնի պատասխանների ձևաթուղթ, որի ճիշտ լրացումից է կախված նրա քննական արդյունքը:

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքները կատարելիս տրված 4 պատասխանից պետք է ընտրել միակ ճիշտ պատասխանը եւ պատասխանների ձեւաթղթի տվյալ առաջադրանքի համապատասխան վանդակում կատարել «**X**» գրառում:

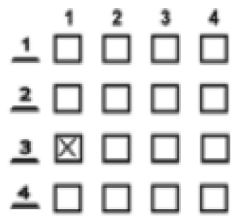

Կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքների (ենթաառաջադրանքների) պատասխանների գրառման համար պատասխանների ձևաթղթում նախատեսված են համապատասխան տեղեր: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի պատասխանը (բառ, բառակապակցություն, թիվ, թվային արժեք՝ չափման միավորով) պետք է գրել պատասխանների ձևաթղթում՝ դրա համար առանձնացված տեղում (օրինակ՝ մագնիս, կինետիկ էներգիա, 12, 45 կգ, 21 մ/վ և այլն):

Պատասխանը պարտադիր պետք է բերված լինի միավորների ՄՀ համակարգի, եթե առաջադրանքում լրացուցիչ հրահանգ չկա:

Պնդումների փնջի յուրաքանչյուր պնդման դիմաց ճիշտ նշված «Ճիշտ է» կամ «Սխալ է» պատասխանի համար տրվում է մեկական միավոր: Այս առաջադրանքից հնարավոր է վաստակել առավելագույնը 4 միավոր: «Չգիտեմ» պատասխանի համար միավոր չի տրվում և չի հանվում: Յուրաքանչյուր սխալ նշված պատասխանի համար առաջադրանքին տրվելիք միավորներից հանվում է մեկական միավոր: Եթե տրվող և հանվող միավորների քանակները հավասար են կամ հանվող միավորների քանակը գերազանցում է տրվող միավորների քանակը, ապա առաջադրանքի պատասխանը գնահատվում է 0: Այլ առաջադրանքներից վաստակած միավորներից որևէ միավոր չի հանվում:

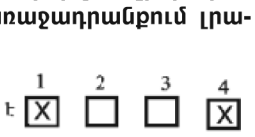

Ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանքները կատարելու համար թեստ-գրքույկի համապատասխան տեղում պետք է մանրամասն ու հիմնավորված ներկայացնել առաջադրանքի կատարման ողջ ընթացքը (կատարվող բոլոր քայլերի գրանցումով, պահանջվող բանաձևերով, մաթեմատիկական հաշվարկներով և պատասխանի ստացումով): Ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանքները պետք է կատարել թեստ-գրքույկի համապատասխան տեղում (չեն անցկացվում պատասխանների ձևաթուղթ):

Աշակերտն ունի սխալ պատասխանն ուղղելու 4 հնարավորություն, որից 2-ը՝ ընտրովի պատասխանով, 1-ը՝ կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքների, 1-ը՝ պնդումների փնջի համար: Եթե անհրաժեշտ է փոխել սխալ նշված պատասխանը, ապա պատասխանների ձևաթղթի՝ սխալ նշված պատասխանները փոխելու տեղում անհրաժեշտ է նշել առաջադրանքի համարը և համապատասխան վանդակում գրառել «X» նշանը կամ գրել կարճ պատասխանը:

2. Առաջադրանքների բաշխումը՝ ըստ դասընթացի բաժինների

Ստուգվում են աշակերտի գիտելիքներն ու կարողությունները՝ ծրագրով նախատեսված բոլոր բաժիններից՝ հետևյալ մոտավոր համամասնություններով.

Հ/հ	Թեմա	Միավորներ
1	Մեխանիկական երևույթներ	16
2	Ջերմային երևույթներ	6
3	Էլեկտրամագնիսական երևույթներ	6
4	Օպտիկական երևույթներ	3
5	Ատոմային միջուկի կառուցվածքը	2
6	Աստղագիտություն	2
Ընդամենը		**35**

3. Գրավոր աշխատանքի գնահատման չափանիշները

Առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

Ընտրովի և կարճ պատասխանով առաջադրանքների՝ պատասխանների ձևաթղթում ջնջումներով կատարված ուղղումների համար ***միավոր չի տրվում***:

Եթե թեստ-գրքույկում բացակայում է ընդարձակ պատասխաններով առաջադրանքների լուծման ընթացքը, ապա պատասխանների ձևաթղթում միայն պատասխանի գրառման համար ***միավոր չի տրվում***:

Թեստ-գրքույկը և պատասխանների ձևաթուղթը լրացվում են **կապույտ գրիչով**, իսկ ստուգումը կատարվում է **կարմիր գրիչով**:

4. Աշխատանքի համար հատկացվող ժամանակը

Քննական աշխատանքի կատարման համար հատկացվում է **120 րոպե**:

5. Ցուցումներ

ա) Բոլոր այն առաջադրանքներում, որտեղ հատուկ վերապահում չկա, թվաբանական հաշվարկները հեշտացնելու և պատասխանների միարժեքությունն ապահովելու նպատակով պետք է ընդունել.

$$\pi = 3{,}14; \quad \pi^2 = 10; \quad \sqrt{2} = 1{,}4; \quad \sqrt{3} = 1{,}7,$$

իսկ g = 10 Ն/կգ:

բ) Պնդումների փնջի նմուշ-օրինակ.

27. Ապակե ձողը շփում են մետաքսով: Հաստատե՛ք կամ ժխտե՛ք հետևյալ պնդումները:

1) Շփելիս էլեկտրականանում է միայն ապակե ձողը:

2) Շփման հետևանքով էլեկտրոններն ապակուց անցնում են մետաքսին:

3) Շփման հետևանքով ապակու և մետաքսի վրա ի հայտ եկած լիցքերի հանրահաշվական գումարը զրո է:

4) Ապակու և մետաքսի վրա առաջացած լիցքերի հարաբերությունը -1 է:

Գնահատման եւ թեստավորման կենտրոն

ՀՀ կառավարության որոշումով՝ 2004 թվականին ստեղծվեց *«Գնահատման եւ թեստավորման կենտրոն»* պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությունը: Նման կառույց ստեղծելու անհրաժեշտությունը պայմանավորված էր վերջին տարիներին կրթական ոլորտում տեղի ունեցող լուրջ փոփոխություններով՝ուղղված մեր կրթության որակը միջազգային ասպարեզում ընդունելի եւ ճանաչելի դարձնելուն:

Գնահատման եւ թեստավորման կենտրոնի առաքելությունն է արդյունավետ եւ բարձրորակ գործունեությամբ նպաստել համընդհանուր փոխադարձ վստահության եւ հարգանքի մթնոլորտի ստեղծմանը: Կենտրոնի հանրակրթության գնահատման համակարգի հիմնական բաղադրիչ դառնալը պայմանավորված է հանրակրթական հաստատություններում կրթության որակի արտաքին գնահատման գործունեության իրականացմամբ:

Գնահատման նոր համակարգի սկզբունքներն են՝

- միասնական չափանիշների կիրառում հանրապետության ողջ տարածքում,

- օբյեկտիվ, վստահելի, արդյունավետ եւ թափանցիկ մեխանիզմների ներդրում,

- շրջանավարտների համար հավասար մեկնարկային պայմանների ստեղծում՝ նրանց հետագա մասնագիտական կրթությունն ապահովելու նպատակով,

- դպրոցից բուհ անցումային քննությունների գործընթացում սուբյեկտիվ գործոնի դերի առավելագույնս նվազեցում:

Կենտրոնի համապատասխան ենթակառույցները (քննությունների կազմակերպման, թեստաբանության, համակարգչային եւ վերլուծական աշխատանքների, հրատարակչական բաժիններ) գնահատման համակարգը կատարելագործելու եւ առավել արդյունավետ դարձնելու նպատակով մշակում եւ իրագործում են սեփական գործունեության կազմակերպման եւ ներքին կառավարման ժամանակակից մեթոդներ ու միջոցներ:

Կենտրոնի առջեւ դրված նպատակներից բխում են նրա գործունեության հետեւյալ հիմնական ուղղությունները.

1. Հանրակրթական հաստատությունների ընթացիկ, փոխադրական եւ ավարտական քննությունների անցկացման հայեցակարգի մշակում եւ իրականացում:

2. Հանրակրթական հաստատությունների արտաքին գնահատման արդյունքների վերլուծություն եւ հանրակրթության որակի ապահովման համար անհրաժեշտ բարեփոխման խնդիրների ձեւակերպում:

3. Գնահատման համակարգի կայացմանն ու զարգացմանը միտված հետազոտական աշխատանքների կազմակերպում եւ նորարարական գործունեության իրականացում:

4. Մասնակցություն կրթության որակի ուսումնասիրության միջազգային հետազոտական ծրագրերին եւ ինքնուրույն ազգային հետազոտական ծրագրերի իրականացում:

5. Հայաստանի Հանրապետությունում հանրակրթության գնահատման համակարգի իմաստի ու նշանակության, ինչպես նաեւ նրա կայացման առկա իրավիճակի ու հեռանկարների վերաբերյալ հասարակության գիտակցական պատկերացումների ձեւավորման գործընթացների իրականացում:

ԳԹԿ աշխատակազմն առաջնորդվում է այն գաղափարով, որ յուրաքանչյուր աշակերտի, այսինքն՝ նաեւ վաղվա ուսանողի համար պետք է հնարավորություն ստեղծվի, որպեսզի նա հավասար պայմաններում կրթություն ստանա, դրսեւորի իր կարողությունները եւ ավելացնի գիտելիքների պաշարը՝ մասնագիտական լավ պատրաստվածության հասնելով: Այս առումով, դպրոցի ավարտական եւ բուհի ընդունելության քննություններն այն առանցքային փուլերն են, որոնց օբյեկտիվ ու արդար կազմակերպումը առողջ մրցակցային պայմաններ են ստեղծում ինչպես սովորողների, այնպես էլ կրթօջախների միջեւ:

9-րդ դասարան

Քիմիա. ավարտական քննության ուղեցույց

2022 թ. ավարտական քննության թեստերի համար որպես հիմք են ծառայում գործող ուսումնական ծրագիրը, դպրոցական դասագրքերը և խնդրագրքերը:

1. Քննական թեստում առարկայական ծրագրի ներառվելիք բաժինները եւ դրանց մոտավոր համամասնությունը

Հ/Հ	Բաժինը	Մոտավոր համամասնությունը (%-ով)՝ ըստ դասաժամերի
1	Ընդհանուր քիմիա	56
2	Անօրգանական քիմիայի տարրական հիմունքները	41
3	Օրգանական նյութերի վերաբերյալ նախնական պատկերացումներ	3
	Ընդամենը	100

2. Թեստի կառուցվածքը եւ գնահատման կարգը

Թեստը ներառում է 29 առաջադրանք:

1 - 22-րդ առաջադրանքներն ընտրովի պատասխանով են: Դրանցում ընդգրկված են քիմիայի առարկայական ծրագրի գրեթե բոլոր թեմաները: Առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի համար տրված է չորս պատասխան, որոնցից միայն մեկն է ճիշտ:

Պատասխանների ձևաթղթում յուրաքանչյուր առաջադրանքի համարի ներքևում տրված է չորս վանդակ: Տրված առաջադրանքի ճիշտ պատասխանի համարն ընտրելուց հետո անհրաժեշտ է դրան համապատասխանող վանդակում դնել «X» նշանը (տե՛ս՝ նկ. 1):

Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխան գնահատվում է մեկ միավորով:

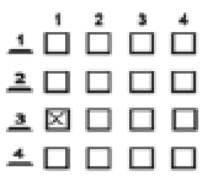

Նկ.1

23-րդ առաջադրանքը համապատասխանեցում է՝ կարճ պատասխանով: Այսօրինակ առաջադրանքների համար տրվում է երկու շարք: Անհրաժեշտ է համապատասխանեցնել այդ շարքերի միավորները և ստացած պատասխանները գրառել ձևաթղթի համապատասխան մասում (տե՛ս՝ նկ. 2):

Օրինակ. **Համապատասխանեցրե՛ք ռեակցիաների հավասարումները և տեսակները:**

Ռեակցիաների հավասարումներ	Տեսակներ
Ա) $Ba(OH)_2 + H_2SO_4 = BaSO_4 + 2H_2O$	1) քայքայման
Բ) $2Cu(NO_3)_2 = 2CuO + 4NO_2 + O_2$	2) միացման
Գ) $Fe + H_2SO_4 = FeSO_4 + H_2$	3) տեղակալման
	4) փոխանակման

23.

Ա	Բ	Գ
4	1	3

Նկ. 2

24-25-րդը կարճ պատասխանով առաջադրանքներ են: Առաջադրանքների և ենթաառաջադրանքների պատասխանները դրական ամբողջ թվեր են (0-9999-ը): Թեստ-գրքույկում դրանց լուծումից ստացված պատասխանների միայն թվային արժեքները պետք է լրացնել այդ նպատակի համար հատկացված տեղում՝ ձևաթղթում նախատեսված հորիզոնական չորս վանդակներից յուրաքանչյուրում գրելով մեկ թվանշան (տե՛ս՝ նկ. 3):

26-րդ առաջադրանքի պատասխանը բառ է կամ բառակապակցություն: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի և ենթաառաջադրանքի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է մեկ միավոր:

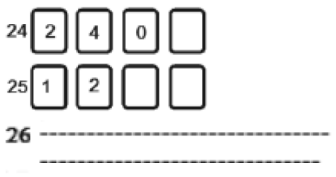

Նկ. 3

27-րդ առաջադրանքը պնդումների փունջ է:

Այս առաջադրանքում ներկայացվում է չորս պնդում, որոնցից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ կարելի է տալ *«ճիշտ է»*, *«սխալ է»* կամ *«չգիտեմ»* պատասխանները: Յուրաքանչյուր պնդման դիմաց **ճիշտ** նշված *«ճիշտ է»* կամ *«սխալ է»* պատասխանի համար տրվում է մեկական միավոր: **Յուրաքանչյուր սխալ նշված *«ճիշտ է»* կամ *«սխալ է»* պատասխանի համար առաջադրանքին տրվելիք *ընդհանուր միավորից հանվում է մեկական միավոր:* Եթե հանվող միավորների թիվը գերազանցում է կամ հավասար է տրվող միավորների թվին, ապա առաջադրանքի պատասխանը գնահատվում է զրո: *«Չգիտեմ»* պատասխանի համար միավոր չի տրվում և չի հանվում: Այս առաջադրանքից հնարավոր է վաստակել առավելագույնը չորս միավոր:**

Պնդումների փնջի պատասխանները պետք է լրացնել ձևաթղթում այդ նպատակի համար հատկացված տեղում՝ ըստ պահանջվող ձևի: Պատասխանների ձևաթղթում՝ յուրաքանչյուր պնդման համարի ներքևում տրված է երեք վանդակ: Տրված պնդման ճիշտ պատասխանը գտնելուց հետո անհրաժեշտ է դրան համապատասխանող վանդակում դնել «**X**» նշանը (տե՛ս՝ նկ. 4):

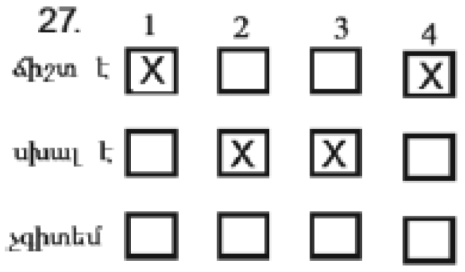

Նկ. 4

28-րդը և 29-րդն ընդարձակ պատասխանով առաջադրանքներ են: Այդ առաջադրանքները կատարելու համար պետք է թեստ-գրքույկում մանրամասն ու հիմնավորված ներկայացնել լուծման ողջ ընթացքը՝ պահանջվող քիմիական ռեակցիաների հավասարումներով, բոլոր քայլերի գրանցումով և հաշվարկներով: Բոլոր թեստերում **28-րդ առաջադրանքի լուծումը գնահատվում է առավելագույնը 2 միավոր** (յուրաքանչյուր քայլը՝ մեկ միավոր), **29-րդ առաջադրանքի լուծումը գնահատվում է առավելագույնը 3 միավորով** (յուրաքանչյուր քայլը՝ մեկ միավոր):

Օրինակ՝ **29. Ավելցուկով վերցրած կալիումի կարբոնատի լուծույթի և 10% զանգվածային բաժնով բարիումի նիտրատի լուծույթի փոխազդեցությունից առաջացել է 3,94գ նստվածք: Ի՞նչ զանգվածով (գ) բարիումի նիտրատի լուծույթ է փոխազդել:**

Խնդրի լուծման քայլերը

29	1. $K_2CO_3+Ba(NO_3)_2= 2KNO_3+ BaCO_3$
	2. $Ba(NO_3)_2$ - 0,02 մոլ
	3. m(լ-թ) $Ba(NO_3)_2$ = 52,2 գ

Խնդրի գնահատման չափանիշները

եթե նշված երեք պատասխաններն էլ ճիշտ են գրառված	3 միավոր
եթե ճիշտ է գրառված երկու պատասխան	2 միավոր
եթե ճիշտ է գրառված մեկ պատասխան	1 միավոր

3. Քննական թեստում միավորների բաշխումը

Ըստ առաջադրանքների տիպերի՝ միավորները բաշխվում են հետևյալ կերպ.

1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ՝ 22 միավոր
2. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ՝ 4 միավոր
3. Պնդումներ՝ 4 միավոր
4. Ընդարձակ պատասխանով առաջադրանքներ՝ 5 միավոր

Ամփոփիչ վերջնական միավորը ստացվում է լուծված առաջադրանքների միավորների գումարից (առավելագույնը՝ **35** միավոր), որը սանդղակավորվում է:

4. Ցուցումներ

Քննական սենյակում թույլատրվում է ունենալ.

- *քիմիական տարրերի պարբերական աղյուսակ,*
- *աղերի լուծելիության աղյուսակ,*
- *մետաղների լարվածության էլեկտրաքիմիական շարքը,*
- *հաշվիչ:*

9-րդ դասարան

Կենսաբանություն. ավարտական քննության ուղեցույց

Թեստի կառուցվածքը

«Կենսաբանություն» առարկայի 9-րդ դասարանի պետական ավարտական քննական թեստերում ընդգրկված են առարկայական ծրագրի ծավալին և բովանդակությանը համապատասխանող առաջադրանքներ:

Թեստը բաղկացած է **32 առաջադրանքից**, որոնք, ըստ առաջադրանքների կառուցվածքային տեսակների և առաջադրանքներին տրվող միավորների, բաշխված են հետևյալ համամասնությամբ՝

Աղյուսակ 1

Քննական թեստի առաջադրանքների բաշխումը՝ ըստ ներկայացման ձեւի

Հ/հ	Առաջադրանքները՝ ըստ ներկայացման ձևի	Առաջադրանքների քանակը՝ ըստ մասերի	Առաջադրանքների բաշխումը՝ ըստ միավորների
1	Ընտրովի պատասխանով	22	22
2	Կարճ պատասխանով	8	8
3	Պնդումների փունջ	1	4
4	Ընդարձակ պատասխանով	1	1
	Ընդամենը	**32**	**35**

Աղյուսակ 2

Առաջադրանքների բաշխումը՝ ըստ ծրագրային նյութի բաժինների

Հ/հ	Թեմա	Միավորը
1	Կենդանի օրգանիզմների բազմազանությունը	7
2	Մարդ	11
3	Ընդհանուր օրինաչափություններ	17
	Ընդամենը	**35**

Քննական առաջադրանքների կառուցվածքային տեսակները, գնահատման չափանիշները եւ պատասխանների ձեւաթղթի լրացման կարգը

1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Ընտրովի պատասխաններ են պահանջում **1-22-րդ առաջադրանքները**, որոնցից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է 1 միավորով:

Այս առաջադրանքներում ձևակերպվում է հարցը և տրվում է պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից պետք է ընտրել ճիշտը:

Նմուշ. **Բարձրակարգ բույսերի ո՞ր բաժնին է պատկանում եղևնին:**

1) գետնամուշկերի *3) մերկասերմերի*
2) ծածկասերմերի *4) ձիաձետերի*

Չևաթուղթը լրացնելու կարգը: Պատասխանների ձևաթղթում ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուր առաջադրանքի համարի ներքևում տրված են համապատասխան թվով վանդակներ: Տրված առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը գտնելուց հետո անհրաժեշտ է տվյալ պատասխանի համարին համապատասխանող վանդակում դնել «**X**» նշանը: Օրինակ՝ եթե առաջին առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը 3-րդն է, ապա ձևաթղթում պատասխանը պետք է նշել հետևյալ ձևով՝

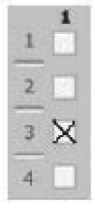

2. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքներում **(23-30-րդ)** անհրաժեշտ է գրել պահանջվող թիվը, բառը, բառակապակցությունը: Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

Նմուշ. **Քանի՞ ողից է բաղկացած մարդու ողնաշարի կրծքային բաժինը:**

Պատասխան՝ _____

Չևաթուղթը լրացնելու կարգը: Պատասխանների ձևաթղթում կարճ պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի համարի մոտ տրված է վանդակ, որտեղ անհրաժեշտ է գրել ճիշտ պատասխանը: Օրինակ՝ եթե 24-րդ առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը 12 է, ապա ձևաթղթում պատասխանը պետք է նշել հետևյալ ձևով՝

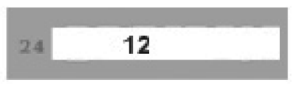

3. Պնդումների փունջ

Պնդումների փնջում **(31-րդ)** տրված են կենսաբանական գործընթացների, երևույթների վերաբերյալ չորս պնդումներ, որոնցից յուրաքանչյուրին հնարավոր է տալ երեք տիպի պատասխան՝ *«Ճիշտ է», «Սխալ է»* կամ *«Չգիտեմ»:* Այս առաջադրանքից հնարավոր է վաստակել առավելագույնը **4 միավոր**:

Յուրաքանչյուր պնդման դիմաց ճիշտ նշված *«Ճիշտ է»* կամ *«Սխալ է»* պատասխանի համար տրվում է մեկական միավոր: *«Չգիտեմ»* պատասխանի համար միավոր չի տրվում: Յուրաքանչյուր սխալ նշված *«Ճիշտ է»* կամ *«Սխալ է»* պատասխանի համար առաջադրանքին տրվող միավորներից հանվում է մեկական միավոր: Եթե տրվող և հանվող միավորների քանակը հավասար է կամ հանվող միավորների թիվը գերազանցում է տրվող միավորների թիվն, ապա առաջադրանքի պատասխանը գնահատվում է 0: Այլ առաջադրանքներից վաստակած միավորներից որևէ միավոր չի հանվում:

Նմուշ. **Տրված 4 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել «Ճիշտ է», «Սխալ է», «Չգիտեմ» տարբերակներից որևէ մեկը:**

1) Անսեռ բազմացման դեպքում սերունդների միջև կապն իրականանում է գամետների միջոցով:

2) Հետերոզիգոտ առանձնյակներն առաջացնում են տարբեր տեսակի գամետներ և նրանց սերնդում նկատվում է ճեղքավորում:

3) Արտաքուստ անհետացող հատկանիշն անվանում են դոմինանտ:

4) Մարդու բջիջների կորիզում առկա են 46 զույգ քրոմոսոմներ:

Չևաթուղթը լրացնելու կարգը: Տվյալ պնդման դիմացի երեք վանդակներից որևէ մեկում պետք է դնել «X» նշանը:

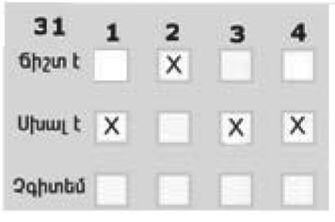

Ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանքը մեկն է՝ **32-րդը,** որի ճիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքների համար պատասխանների ձևաթղթում կա ուղղման 2 հնարավորություն: Կարճ պատասխանով առաջադրանքների և պնդումների փնջի համար պատասխանների ձևաթղթում կա ուղղման 1-ական հնարավորություն:

Ընդհանուր ցուցումներ

Քննության տևողությունը **120 րոպե** է:

Թեստ-գրքույկի դատարկ մասերը օգտագործվում են սևագրության համար:

Աշխարհագրություն. ավարտական քննության ուղեցույց

2021-2022 ուստարվա ավարտական քննության համար որպես հիմք և սկզբնաղբյուր են ընդունվում *«Աշխարհագրություն»* առարկայի ուսումնական ծրագիրը և դպրոցական դասագրքերը:

1. Քննական թեստում ներառված բաժինները եւ դրանց մոտավոր համամասնությունները

Հ/հ	Բաժին	Համամասնություն (%-ով)
1	Ընդհանուր տեղեկություններ Երկիր մոլորակի մասին	3
2	Աշխարհագրական թաղանթը և նրա ոլորտային կառուցվածքը	17
3	Մայրցամաքներ և օվկիանոսներ	14
4	Հասարակական աշխարհագրություն	14
5	Տարածաշրջաններ և երկրներ	26
6	Հայաստանի աշխարհագրություն	26
	Ընդամենը	**100**

2. Թեստի կառուցվածքը

Ավարտական քննական թեստը բաղկացած է **32 առաջադրանքից:**

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ են 1-22-րդը: Այս առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի համար տրված է պատասխանների 4 տարբերակ, որոնցից ճիշտ է միայն մեկը: Դրանց պատասխանելիս ընտրած պատասխանի համարը թեստում պետք է վերցնել շրջանակի մեջ, որից հետո «**X**» նշանով նշել պատասխանների ձևաթղթում:

Օրինակ՝ **առաջադրանք 7. Նշված երկրներից ո՞րն է գտնվում Եվրոպայում:**

1) Չինաստանը
2) Բրազիլիան
3) Ֆրանսիան
4) Ալժիրը

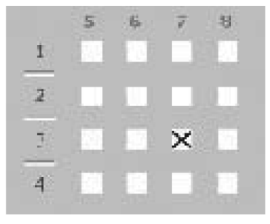

Օրինակ՝ **առաջադրանք 8. Ո՞ր շարքում է տրված մարզերի և մարզկենտրոնների ճիշտ համապատասխանությունը:**

1. Արագածոտն	ա. Արտաշատ
2. Լոռի	բ. Իջևան
3. Տավուշ	գ. Աշտարակ
4. Արարատ	դ. Վանաձոր

1) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-դ
2) 1-գ, 2-դ, 3-բ, 4-ա
3) 1-բ, 2-գ, 3-ա, 4-դ
4) 1- դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ

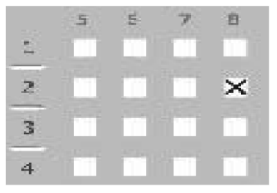

շարունակությունը՝ էջ 19

9-րդ դասարան

Աշխարհագրություն. ավարտական քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 18

Կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքներ են 23-30-րդը:

Այս առաջադրանքների բաց թողած տեղում՝ գծի վրա, պետք է գրել պատասխանը, որը կարող է լինել բառ, բառակապակցություն կամ թիվ:

Օրինակ՝ **առաջադրանք 24. Ինչպե՞ս է կոչվում երկրի խորքից դուրս ժայթքած, ջրային գոլորշիներն ու գազերը կորցրած մագման:**

Պատասխան՝ _լավա_:

Այս տիպի առաջադրանքների պատասխանները ևս պետք է անցկացնել պատասխանների ձևաթղթի մեջ:

31-րդ առաջադրանքը պնդումների փունջ է:

Պնդումների փնջում տրվում է որևէ թեմայի վերաբերյալ 4 պնդում, որոնցից յուրաքանչյուրին հնարավոր է տալ երեք տիպի պատասխան՝ *«Ճիշտ է», «Սխալ է»* կամ *«Չգիտեմ»:*

Օրինակ՝ **առաջադրանք 31. Աշխարհի բնակչության վերաբերյալ տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ կամ սխալ:**

1) Զարգացած երկրների մեծ մասում բնակչության սեռային կազմում գերակշռում են տղամարդիկ:

2) Ասիայի և Աֆրիկայի զարգացող երկրներին բնորոշ են ծնելիության և բնական աճի միջինից բարձր ցուցանիշները:

3) Աշխարհի առավել խիտ բնակեցված տարածաշրջաններից են Հյուսիսային Եվրոպան և Հարավարևմտյան Ասիան:

4) Աշխարհի բնակչության խտությունը ծովերից կամ օվկիանոսներից հեռանալուն զուգընթաց աճում է:

Չևաթղթի լրացման կարգը: Պատասխանների ձևաթղթում պնդումների փնջի յուրաքանչյուր պնդման համարի ներքևում տրված է երեք վանդակ: Տրված պնդման պատասխանը գտնելուց հետո անհրաժեշտ է դրան համապատասխանող վանդակում դնել «**X**» նշանը: Օրինակ՝ 31-րդ առաջադրանքը պնդումների փունջ է և յուրաքանչյուր պնդման համար ընտրված պատասխանը լրացվում է հետևյալ ձևով՝

Ընդարձակ պատասխան պահանջող առաջադրանք է 32-րդը:

32-րդ առաջադրանքի հիմնավորումները մանրամասնորեն պետք է գրել առաջադրանքից հետո բաց թողած տեղում:

Չևաթղթում տրված է սխալ նշված պատասխանն ուղղելու 4 հնարավորություն, որից 2-ը ընտրովի, 1-ը կարճ պատասխանով, 1-ը պնդումների փունջ առաջադրանքի համար:

3. Գնահատման չափանիշները

Ընտրովի, կարճ և ընդարձակ պատասխաններով յուրաքանչյուր առաջադրանքի ճիշտ պատասխանը գնահատվում է 1 միավորով:

Պնդումների փնջին տրվում է առավելագույնը 4 միավոր:

Յուրաքանչյուր պնդման դիմաց ճիշտ նշված *«Ճիշտ է»* կամ «Սխալ է» պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր: Յուրաքանչյուր սխալ նշված *«Ճիշտ է»* կամ *«Սխալ է»* պատասխանի համար առաջադրանքին տրվելիք միավորներից հանվում է մեկ միավոր:

«Չգիտեմ» պատասխանի համար միավոր չի տրվում և չի հանվում: Եթե առաջադրանքի 4 պնդումներից ստացված միավորների գումարը դրական է, այն համարվում է այդ առաջադրանքի գնահատականը: Եթե տրվող և հանվող միավորների քանակը հավասար է կամ հանվող միավորների թիվը գերազանցում է տրվող միավորների թվին, ապա առաջադրանքի պատասխանը գնահատվում է 0: Այլ առաջադրանքներից վաստակած միավորներից որևէ միավոր չի հանվում:

4. Միավորների բաշխումը

Ըստ առաջադրանքների տիպերի՝ միավորները բաշխվում են հետևյալ կերպ՝

1. **ընտրովի պատասխանով** առաջադրանքներ՝ 22 միավոր,
2. **կարճ պատասխանով** առաջադրանքներ՝ 8 միավոր,
3. **պնդումների փունջ** առաջադրանք՝ առավելագույնը 4 միավոր:
4. **ընդարձակ պատասխանով** առաջադրանք՝ 1 միավոր:

5. Ընդհանուր ցուցումներ

Քննության տևողությունը **120 րոպե** է:

Թեստ-գրքույկի դատարկ մասերն օգտագործվում են սևագրության համար:

Օտար լեզու՝ ռուսերեն. ավարտական քննության ուղեցույց

Назначение устного экзамена — оценить подготовку выпускников IX классов по русскому языку с целью их итоговой аттестации за курс основной общеобразовательной школы.

Характеристика структуры и содержания экзаменационной работы

Экзамен по русскому языку как иностранному выпускников 9-х классов проводится по билетам, составленным на основе единой программы.

Каждый экзаменационный билет включает четыре вопроса: теоретические и практические. Ответы на эти вопросы позволяют проверить:

- знания о языке и речи;
- соблюдение норм литературного языка (лексических, грамматических, стилистических);
- орфографическую и пунктуационную грамотность;
- умения и навыки в различных видах речевой деятельности.

1 вопрос билета теоретический.

Дается текст (до 200 слов), и четыре вопроса по содержанию.

За первый вопрос дается **5 балла**.

- **1 балл** за беглое и выразительное чтение;
- **4 балла** за ответ на вопросы по содержанию.

2 вопрос - практический. Он проверяет уровень практического владения учащимися русским языком и включает материал, касающийся курса предмета по основным разделам:

- Орфография.
- Лексика (антонимы, синонимы).
- Грамматика. Морфология.
- Грамматика. Синтаксис (разбор простого или сложного предложения; определение вида придаточного; определение вида простого предложения и.т.д.).
- Пунктуация.

Сделать разбор (лексический, морфологический, синтаксический, пунктуационный) данного предложения.

За второй вопрос дается **5 баллов**.

- 1 балл даётся за правописание (объяснение вставленной буквы).
- 1 балл даётся за лексику (нахождение синонимов и антонимов).
- 3 балла за постановку знаков препинания и синтаксического разбора.

3 вопрос — перевод (перевод текста с армянского на русский; не менее 30 слов).

За третий вопрос дается **5 баллов**.

- **5 баллов дается,** если содержание перевода полностью соответствует теме и отличается точностью словоупотребления, если правильно используются синтаксические конструкции.
- **4 балла дается,** если содержание перевода полностью соответствует теме. Допускаются 1-2 орфографические, пунктуационные, грамматические ошибки.
- **3 балла,** если содержание перевода в основном соответствует теме, но имеются незначительные отклонения от темы и словоупотребления, а также допущены 3-4 орфографические, пунктуационные, грамматические ошибки.
- **2 балла,** если содержание перевода существенно отклонено от темы и допущено 5-6 орфографических, пунктуационных, грамматических ошибок.
- **1 балл,** если содержание перевода существенно отклонено от темы и допущено 7-8 орфографических, пунктуационных, грамматических ошибок.
- **0 баллов,** если нет содержания в переводе.

4 вопрос по развитию речи. Это короткий рассказ, посвященный какой-нибудь одной теме. За четвертый вопрос дается **5 баллов**.

Предлагаемые темы для рассказа.

1. Мой родной город или родное село.
2. Моя семья.
3. Музыка в моей жизни.
4. Мой лучший друг.
5. Мой любимый писатель.
6. Как провожу свободное время.
7. Как я провожу свои каникулы.
8. Кем я хочу стать.
9. Мое любимое время года.
10. Интернет в моей жизни.
11. Мой любимый спортсмен.
12. Мой любимый композитор.
13. Мои интересы (хобби).
14. Человек и природа.
15. Моя любимая сказка.
16. Армянский эпос.
17. Русские былины.
18. Портрет моего друга или подруги.
19. Мое любимое животное.
20. Мой любимый рассказ.
21. Пасха.
22. Моя любимая книга.
23. Моя квартира.
24. Мой любимый праздник.
25. Мои каникулы.
26. Мой день рождения.
27. О себе.
28. Моя школа.
29. Рождество.
30. Мой любимый литературный персонаж.

- Если содержание ответа полностью соответствует теме, отличается богатством словаря, разнообразием используемых синтаксических конструкций, точностью словоупотребления, то оно оценивается по максимуму - 5 балла.
- Если содержание ответа соответствует теме, но имеются незначительные отклонения от темы, то оценивается в 4 балла.
- Если содержание ответа в основном соответствует теме, но имеются незначительные отклонения от темы, то оценивается в 3 балла.
- Если содержание ответа в основном соответствует теме, но имеются незначительные отклонения от темы и бедный словарный запас, то оценивается в 2 балла.
- Если содержание ответа не совсем соответствует теме, и имеются значительные речевые нарушения, дается 1 балл.
- Если содержание не соответсвует теме - 0 баллов.

շարունակությունը՝ էջ 20

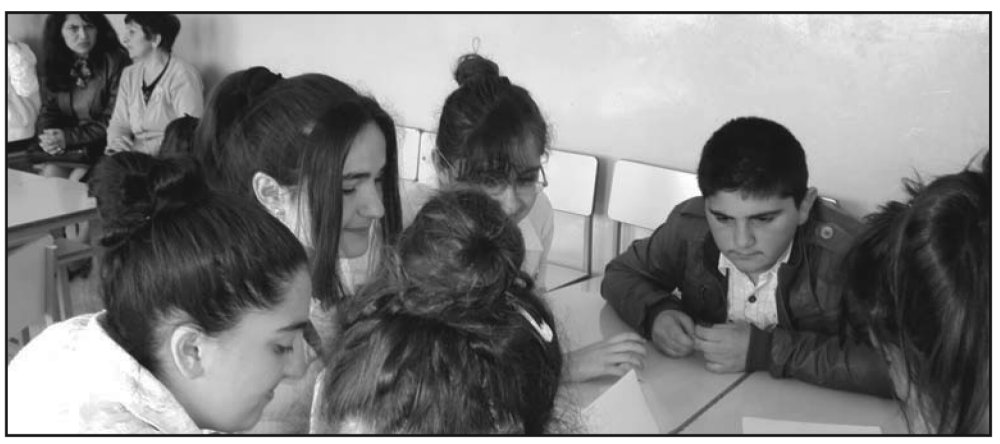

9-րդ դասարան

Օտար լեզու՝ ռուսերեն. ավարտական քննության ուղեցույց

սկիզբը՝ էջ 19

Образец экзаменационного билета

1. Прочитайте текст.

В давние времена был в Армении царь по имени Арам. Случилось так, что он попал в плен к ассирийскому царю Носору. Победитель поставил условие: десять дней ты останешься голодным. На одиннадцатый день будешь состязаться со мной в стрельбе из лука - если победишь, отпущу тебя невредимым.

На следующий день Арам потребовал, чтобы из армянской армии принесли его самый красивый панцирь.

Ассирийские гонцы заспешили в путь. Армяне тут же догадались, что их царь на что-то намекает, и, чтобы выиграть время и подумать, задержали гонцов на всю ночь. На рассвете ассирийцы помчались в обратную дорогу и подали царю Араму панцирь. Они не знали, что в броне спрятан тонкий-претонкий хлеб — лаваш. Да и никто в те времена не слышал о лаваше. Взял Арам панцирь, а потом вдруг заявил, что не этот самый красивый. Вновь послали гонцов, и те принесли новый анцирь. Но и этот не понравился Араму. И гонцы каждый день до истечения срока покрывали ту же дорогу и каждый раз приносили Араму лаваш.

На одиннадцатый день Арам и Носор вышли на стрельбище. Носор был уверен, что Арам, оставшись без хлеба, пал духом и силами, утерял меткость глаза. Но Арам вышел победителем в состязании и с честью возвратился в свою страну. Армянский лаваш спас его.

Ответьте на вопросы по тексту.

1. Какое условие поставил победитель?
2. Что потребовал армянский царь?
3. Каким образом армяне передавали своему царю хлеб?
4. На что надеялся Носор?

2. Вставьте, где необходимо, пропущенные буквы и знаки препинания.

Сделайте синтаксический разбор данного предложения:

Д...рога ут...мила Ноя и его сыновей но они продолжали свой путь.

Напишите синоним к слову — *отшельник* ----------

Напишите антоним к слову — *тонкий* ----------

3. Переведите текст на русский язык.

Անձրևոտ եղանակին ես որոշեցի տանը մնալ և երաշտություն լսել:
Չնայած իր տարիքին՝ տատիկս երիտասարդ տեսք ունի:
Աշակերտները ծնողներին Ամերիկայից նամակ են գրում իրենց տպավորությունների մասին:
Ամռանը մենք հյուրեր ունեինք: Մենք դժվարությամբ հրաժեշտ տվեցինք միմյանց:
Երեկոյան ընկերոջս հետ որոշեցի գնալ կինոթատրոն:

---

4. Предлагаемая тема для рассказа.

Как провожу свободное время.

Օտար լեզու՝ անգլերեն. ավարտական քննության ուղեցույց

Հանրակրթական դպրոցների 9-րդ դասարանի *«Անգլերեն»* առարկայից քննական հարցատոմսերի բովանդակությունը համապատասխանում է ՀՀ հանրակրթական հիմնական դպրոցի *«Անգլերեն»* առարկայի առարկայական ծրագրերին և չափորոշիչներին:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք:

Առաջին առաջադրանքում տրվում է տեքստ (մինչև 200 բառ) և դրա վերաբերյալ 4 հարց: Աշակերտը պետք է բարձրաձայն կարդա տեքստը և կարողանա պատասխանել տեսքտի բովանդակությանը վերաբերող 4 հարցերին: Առաջադրանքը գնահատվում է **5 միավոր**:

1 միավոր տրվում է սահուն կարդալու, ճիշտ արտասանության համար (նաև մինչև 4 արտասանական սխալի դեպքում) և 1-ական միավոր՝ յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանած հարցի համար:

Երկրորդ առաջադրանքում տրված են նախադասություններ, որոնցից դուրս բերված 5 բայերը պետք է դնել պահանջվող ժամանակաձևով: Առաջադրանքը կատարվում է գրավոր և գնահատվում է **5 միավոր**:

Երրորդ առաջադրանքը թարգմանություն է հայերենից անգլերեն, որը կատարվում է գրավոր: Տրվում է 5 նախադասություն (մինչև 40 բառ):

Թարգմանությանը տրվում է **5 միավոր** և գնահատվում է հետևյալ չափանիշներով՝

• ***5 միավոր*** *տրվում է անթերի աշխատանքի համար:*

• ***4 միավոր*** *տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 1-2 սխալ (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական):*

• ***3 միավոր*** *տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները հիմնականում ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 3–4 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:*

• ***2 միավոր*** *տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները գրեթե ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 5-6 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:*

• ***1 միավոր*** *տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները հիմնականում ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 7–8 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:*

• ***միավոր չի տրվում****, եթե թույլ է տրված 9-ից ավելի ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական սխալ:*

Չորրորդ առաջադրանքը ազատ զրույց է հետևյալ թեմաներից որևէ մեկի շուրջ:

1. My Native Town (Village)
2. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
3. London
4. The United States of America
5. Washington
6. My Family
7. My Flat
8. My Friend
9. My Hobby
10. My School
11. My Day
12. My Favourite Book
13. My Plans for the Future
14. My Summer Holidays
15. My Winter Holidays
16. Means of Communication
17. My Meals
18. Travelling
19. Shopping
20. Seasons and Weather

Պահանջվում է մտքեր արտահայտել տրված թեմայի շուրջ:

Չորրորդ առաջադրանքն ամբողջությամբ գնահատվում է **5 միավոր**: Գնահատումը կատարվում է հետևյալ չափանիշներով:

• **5 միավոր** տրվում է, եթե պատասխանի բովանդակությունը լիովին համապատասխանում է թեմային և աշակերտը կարողանում է պատասխանել տրված հարցերին:

• **4 միավոր** տրվում է, եթե պատասխանի բովանդակությունը լիովին համապատասխանում է թեմային և աշակերտը կարողանում է պատասխանել ոչ բոլոր հարցերին:

• **3 միավոր** տրվում է, եթե օգտագործված բառապաշարը ընտրված է թեմային համապատասխան, սակայն կան աննշան վրիպումներ և աշակերտը չի կարողանում պատասխանել տրված հարցերին:

• **2 միավոր** տրվում է, եթե շարադրանքի բովանդակությունը մասամբ է համապատասխանում թեմային, նախադասությունների հիմնական մասը քերականորեն ճիշտ չի կառուցված:

• **1 միավոր** տրվում է, եթե շարադրանքի բովանդակությունը չի համապատասխանում թեմային, քերականական սխալների քանակը մեծ է:

• **միավոր չի տրվում** պատասխանի բացակայության դեպքում:

Examination Card 1

I. Read the text and answer the questions following it.

Washington is an administrative city without much industry. It is considered to be one –industry city and that industry is government. It was built specially to be the seat of the government and was called Washington after the first President of the United States George Washington.

In 1971 George Washington chose the place for a capital city. He thought it was a good place because the Potomac River was deep enough for ships to come to the city. Washington was first settled in 1790. In 1800 it became the federal capital.

Washington is not a typical American city. It has no skyscrapers and nobody will build a house higher than the Capitol, which is the building where the Congress meets. Like any other capital Washington meets millions of tourists from different countries and all parts of the USA. They come to see the Capitol and the White House, which is the official residence of the President, the Lincoln Memorial and the Washington Monument, the Library of Congress and Kennedy Center and other monuments to those who struggled to make an English colony a free country. The Library of Congress is the largest library in the USA. It contains millions of books, manuscripts and personal papers of the US presidents. There are five universities in Washington. Washington is not only the city where the President lives and works. It is the city where you think about the glorious history of the USA.

1. Is Washington considered to be one –industry city?

_____

2. Who chose the place for a capital city?

_____

3. When did it become the federal capital?

_____

4. Is there a Library in Washington?

_____

II. Write the verbs in the right tense form.

In London it doesn't often snow, but when it (**1**) _____, life becomes very difficult for everyone. (**to do**) Cars have to go very slowly because the roads (**2**) _____ in ice and wet snow. (**to be covered**) There (**3**) _____ traffic jams and lots of people arrive late for work. (**to be**) The snow usually melts quickly and this (**4**) _____ the pavements dangerous and unpleasant to walk on. (**to make**) Only children really (**5**) _____the snow. (**to like**)

III. Translate the sentences from Armenian into English.

1. Երբ պարոն Սմիթը ներս մտավ, նա ծանոթացրեց ինձ նրա հետ:

_____

2. Անին չի կարողանում բացել պատուհանը, այնպես չէ՞:

_____

3. Մենք հանդիպել ենք Մերիի հետ երկու տարի առաջ:

_____

4. Երեխաներին չի թույլատրվում զբոսանքի գնալ առանց ծնողների:

_____

5. Այգու աշխատանքը պետք է ավարտել երկու օրում:

_____

IV. Speak on the following topic.

Shopping

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

9-րդ դասարան

Օտար լեզու՝ ֆրանսերեն. ավարտական քննության ուղեցույց

Հանրակրթական դպրոցների 9-րդ դասարանի *«Ֆրանսերեն»* առարկայից քննական հարցատոմսերի բովանդակությունը համապատասխանում է ՀՀ հանրակրթական հիմնական դպրոցի *«Ֆրանսերեն»* առարկայի առարկայական ծրագրերին և չափորոշիչներին:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք:

Առաջին առաջադրանքում տրվում է տեքստ (մինչև 200 բառ) և դրա վերաբերյալ 4 հարց: Աշակերտը պետք է բարձրաձայն կարդա տեքստը և կարողանա պատասխանել տեսքտի բովանդակությանը վերաբերող 4 հարցերին: Առաջադրանքը գնահատվում է **5 միավոր**:

1 միավոր տրվում է սահուն կարդալու, ճիշտ արտասանության համար (նաև մինչև 4 արտասանական սխալի դեպքում) և 1-ական միավոր՝ յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանած հարցի համար:

Երկրորդ առաջադրանքում տրված են նախադասություններ, որոնցից դուրս բերված 5 բայերը պետք է դնել պահանջվող ժամանակաձևով: Առաջադրանքը կատարվում է գրավոր և գնահատվում է **5 միավոր**:

Երրորդ առաջադրանքը թարգմանություն է հայերենից ֆրանսերեն, որը կատարվում է գրավոր: Տրվում է 5 նախադասություն (մինչև 40 բառ):

Թարգմանությանը տրվում է **5 միավոր** և գնահատվում է հետևյալ չափանիշներով՝

• **5 միավոր** տրվում է անթերի աշխատանքի համար:

• **4 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 1-2 սխալ (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական):

• **3 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները հիմնականում ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 3–4 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:

• **2 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները գրեթե ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 5-6 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:

• **1 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասություններում թույլ է տրված 7–8 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:

• **միավոր չի տրվում,** եթե թույլ է տրված 9-ից ավելի ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական սխալ:

Չորրորդ առաջադրանքը ազատ զրույց է հետևյալ թեմաներից որևէ մեկի շուրջ:

1. La France.
2. Ma journée.
3. Les repas.
4. Les fêtes.
5. Mon ami(e).
6. Ma famille.
7. Au supermarché
8. Mon livre préféré.
9. Mes vacances d'été.
10. Mes vacances d'hiver.
11. La République d'Arménie.
12. Un événement inoubliable.
13. Les sports d'été et d'hiver.
14. Ma ville natale (mon village natal).
15. Mon quartier et ma maison où j'habite.
16. Un voyage (une excursion) inoubliable
17. Mon école, mes études et mes professeurs.
18. Mes activités quotidiennes et mes loisirs.
19. Erevan–capitale de la République d'Arménie.
20. Paris – capitale de la République française.

Պահանջվում է մտքեր արտահայտել տրված թեմայի շուրջ:

Չորրորդ առաջադրանքն ամբողջությամբ գնահատվում է **5 միավոր**: Գնահատումը կատարվում է հետևյալ չափանիշներով:

• **5 միավոր** տրվում է, եթե պատասխանի բովանդակությունը լիովին համապատասխանում է թեմային և աշակերտը կարողանում է պատասխանել տրված հարցերին:

• **4 միավոր** տրվում է, եթե պատասխանի բովանդակությունը լիովին համապատասխանում է թեմային և աշակերտը կարողանում է պատասխանել ոչ բոլոր հարցերին:

• **3 միավոր** տրվում է, եթե օգտագործված բառապաշարը ընտրված է թեմային համապատասխան, սակայն կան աննշան վրիպումներ և աշակերտը չի կարողանում պատասխանել տրված հարցերին:

• **2 միավոր** տրվում է, եթե շարադրանքի բովանդակությունը մասամբ է համապատասխանում թեմային, նախադասությունների հիմնական մասը քերականորեն ճիշտ չի կառուցված:

• **1 միավոր** տրվում է, եթե շարադրանքի բովանդակությունը չի համապատասխանում թեմային, քերականական սխալների քանակը մեծ է:

• **միավոր չի տրվում** պատասխանի բացակայության դեպքում:

Հարցատոմսի նմուշ

Test 1

I. Lire le texte et repondre aux questions.

Une jolie legende raconte l'forigine du mot nougat. C'fest l'fhistoire de Tante Manon qui confectionne une friandise delicieuse pour ses nieces. Quand elles arrivent chez leur tante et qu'felles savourent cette sucrerie, elles disent: "Tante Manon, tu nous gates" [nugat]. En fait, la recette du nougat date au moins depuis l'fAntiquite (600 ans avant Jesus-Christ). On trouve le nougat dans tout le bassin mediterraneen et en Provence. Les Grecs ont introduit cette specialite. En latin nougat signifie nuxgatum ou gateau aux noix. A la fin du seizieme siecle, Olivier de Serres plante un amandier. C'est un arbre qui s'fadapte tres bien aux terres arides de la Provence. L'famande se substitue alors a la noix et le nougat prend une couleur blanche. En 1701 les Ducs de Bourgogne et de Berry sont de passage a Montelimar. Le Premier Consul de la ville offre a chacun une boite de nougat blanc. Depuis, le nougat est considere comme un present reserve aux personnes de marque qui s'farretent dans la ville. Il existe plusieurs types de nougat. Cela depend des ingredients et de la cuisson. Il y a le nougat noir, le nougat blanc avec des amandes ou du nougat de couleurs. Les ingredients du nougat blanc sont : le miel, le sucre, les amandes et le pain.

1. D'fapres la legende pour qui Manon confectionne-elle des friandises ?
2. En quelle periode le nougat est-il apparu ?
3. Que fait Olivier de Serres?
4. Qu'fest-ce qui etait mis a la place de noix pour la fabrication des nougats?

II. Mettre les verbes entre parenthese aux temps donnes.

1. Je n'fy _____ /**comprendre** (**present**)/ rien.
2. Elle _____/**monter** (**passe compose**)/ se coucher.
3. Je veux que tu _____ / **venir** (**subjonctif present**)/.
4. Cache dans une camionnette _____/**surveiller** (**imparfait**)/ les allees et venues du suspect.
5. La fabrication de faux billets de banque _____ /**etre puni** (**futur immediat**)/ par la loi.

III. Traduire les phrases de l'farmenien en francais.

1. Վատ եղանակի պատճառով Մարսել մեկնող ինքնաթիռի թռիչքը հետաձգվում է:
---
2. Ես պետք է գնամ ակնաբույժի մոտ. մի քանի օր է, ինչ աչքերս ցավում են:
---
3. Դասական երաժշտությունը կարևոր տեղ է զբաղեցնում իմ կյանքում:
---
4. Մի՛ խառնվիր նրա գործերին. նա գիտի, թե ինչ է անում:
---
5. Նրանք շտապում էին, որովհետև վախենում էին ուշանալ գնացքից:

IV. Parler du sujet donne.

La France.

Օտար լեզու՝ գերմաներեն. ավարտական քննության ուղեցույց

Հանրակրթական դպրոցների 9-րդ դասարանի *«Գերմաներեն»* առարկայից քննական հարցատոմսերի բովանդակությունը համապատասխանում է ՀՀ հանրակրթական հիմնական դպրոցի *«Գերմաներեն»* առարկայի առարկայական ծրագրերին և չափորոշիչներին:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 առաջադրանք:

Առաջին առաջադրանքում տրվում է տեքստ (մինչև 200 բառ) և դրա բովանդակության վերաբերյալ 4 հարց: Աշակերտը պետք է բարձրաձայն կարդա տեքստը և կարողանա պատասխանել տեսքտին վերաբերող 4 հարցերին: Առաջադրանքը գնահատվում է **5 միավոր**:

1 միավոր տրվում է սահուն կարդալու, ճիշտ արտասանության համար (նաև մինչև 4 արտասանական սխալի դեպքում) և 1-ական միավոր՝ յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանած հարցի համար:

Երկրորդ առաջադրանքում տրված են նախադասություններ, որոնցից դուրս բերված 5 բայերը պետք է դնել պահանջվող ժամանակաձևով: Առաջադրանքը կատարվում է գրավոր և գնահատվում է **5 միավոր**:

Երրորդ առաջադրանքը թարգմանություն է հայերենից գերմաներեն, որը կատարվում է գրավոր: Տրվում է 5 նախադասություն (մինչև 40 բառ):

Թարգմանությանը տրվում է **5 միավոր** և գնահատվում է հետևյալ չափանիշներով՝

• **5 միավոր** տրվում է անթերի աշխատանքի համար:

• **4 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 1-2 սխալ (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական):

• **3 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները հիմնականում ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 3–4 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:

• **2 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասությունները գրեթե ճիշտ են թարգմանված, բայց թույլ է տրված 5-6 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:

• **1 միավոր** տրվում է այն դեպքում, եթե նախադասություններում թույլ է տրված 7–8 (ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական) սխալ:

• **միավոր չի տրվում,** եթե թույլ է տրված 9-ից ավելի ուղղագրական, բառագործածական կամ քերականական սխալ:

Չորրորդ առաջադրանքը ազատ զրույց է հետևյալ թեմաներից որևէ մեկի շուրջ:

1. Republik Armenien
2. Bundesrepublik Deutschland
3. Meine Heimatstadt (Mein Heimatsdorf)
4. Die Feste in Deutschland (in Armenien)
5. Meine Wohnung (Mein Haus)
6. Mein Tag
7. Einkaufen
8. Wenn man krank ist
9. Meine Ferien
10. Jahreszeiten
11. Mahlzeiten
12. Sport, Sportwettkämpfe
13. Mein Lieblingsschriftsteller
14. Mein Lieblingskomponist
15. Eine Reise (Ein Tagesausflug)
16. Hobby
17. Mein Lehrer (Meine Lehrerin)
18. Meine Familie
19. Naturschutz
20. Berufswahl

Պահանջվում է մտքեր արտահայտել տրված թեմայի շուրջ:

Չորրորդ առաջադրանքն ամբողջությամբ գնահատվում է **5 միավոր**: Գնահատումը կատարվում է հետևյալ չափանիշներով:

• **5 միավոր** տրվում է, եթե պատասխանի բովանդակությունը լիովին համապատասխանում է թեմային և աշակերտը կարողանում է պատասխանել տրված հարցերին:

• **4 միավոր** տրվում է, եթե պատասխանի բովանդակությունը լիովին համապատասխանում է թեմային և աշակերտը կարողանում է պատասխանել ոչ բոլոր հարցերին:

• **3 միավոր** տրվում է, եթե օգտագործված բառապաշարը ընտրված է թեմային համապատասխան, սակայն կան աննշան վրիպումներ և աշակերտը չի կարողանում պատասխանել տրված հարցերին:

• **2 միավոր** տրվում է, եթե շարադրանքի բովանդակությունը մասամբ է համապատասխանում թեմային, նախադասությունների հիմնական մասը քերականորեն ճիշտ չի կառուցված:

• **1 միավոր** տրվում է, եթե շարադրանքի բովանդակությունը չի համապատասխանում թեմային, քերականական սխալների քանակը մեծ է:

• **միավոր չի տրվում** պատասխանի բացակայության դեպքում:

Քննական հարցատոմսի նմուշ

I. Lest den Text und beantwortet die Fragen.

Das seltsame Rezept

Es macht sonst keinen großen Spaß, wenn man ein Rezept in die Apotheke tragen muss; aber vor langen Jahren war es doch einmal sehr **lustig.** Da hielt ein Mann von einem entlegenen Hof eines Tages mit einem Wagen und zwei Ochsen vor der Stadtapotheke. Sorgsam lud er eine große Stubentür aus Tannenholz ab und trug sie hinein.

Der Apotheker machte große Augen und sagte: „Was wollt ihr da, guter Freund, mit eurer Stubentür? Der Tischler wohnt zwei Häuser weiter links. Darauf sagte der Mann: „Der Doktor ist bei meiner kranken Frau gewesen und hat ihr eine Medizin verordnen wollen. Im ganzen Haus war aber keine Feder, keine Tinte und kein Papier gewesen, nur eine Kreide. Da hat der Herr Doktor das Rezept an die Stubentür geschrieben.

1. Woher kam der Mann mit einem Wagen?
2. Warum erstaunte sich der Apotheker?
3. Warum hat der Doktor das Rezept an die Stubentür geschrieben?
*4. Findet das Gegenteil (Antonym) von „**lustig**".*

II. Schreibt die Verben in richtiger Zeitform.

1. Ein perfekter Lehrer _____ mit den Schülern gemeinsam arbeiten.
(sollen- Präsens)
2. Ich _____ mit meinen Freunden in einem Cafe´.
(sitzen - Präteritum)
3. Liebe Oma, _____ bitte etwas Schönes von deiner Kindheit!
(erzählen - Imperativ)
4. Dank seiner Hilfe _____ ich die Prüfung _____.
(bestehen - Perfekt)
5. Was _____ du in diesem Sommer _____.
(machen - Futurum)

III. Übersetzt die Sätze.

1. Իմ ընկերուհին հետաքրքրվում է հոգեբանությամբ:
_____
2. Չնայած ուժեղ անձրևին, բավականին տաք էր:
_____
3. Հյուրերը հրաժեշտ տվեցին տանտիրոջը և գնացին:
_____
4. Երբ արձակուրդներն սկսվեցին, աշակերտները շատ ուրախացան:
_____
5. Շատ գերմանացի գրողների բանաստեղծություններ վարպետորեն թարգմանված են Հ. Թումանյանի կողմից:
_____

IV. Gespräch um das Thema „Meine Familie".

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի *«Գավառ քաղաքի Մ. Բունիաթյանի անվան հ. 8 միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի դասվարի (17 դասաժամ) թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մինչեւ մայիսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 27-ին՝ ժամը 13:00-ին,*** ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Մ. Բունիաթյանի անվան հ. 8 միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ ք. Գավառ, Հ. Աբրահամյան 4/6:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 37-82-96 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի *«Դարակերտի Դ. Լադոյանի անվան միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի տեխնոլոգիայի (աղջիկների խումբ, 6 դասաժամ), կերպարվեստի (2,5 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 30-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Դարակերտի Դ. Լադոյանի անվան միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (041) 56-90-56, (093) 56-90-56 հեռախոսահամարով:

Խոսք շնորհավորանքի

Արժեքներ կան, որոնց չափման համար միավոր չկա, չկա եւ □անաչեւ:

Գրեթե չորսուկես տասնամյակ մանկավարժական վաստակը եւ յոթանասուն տարիների պայծառ □արչունքը կերտել են Սուսաննա Վարդանյանին՝ որպես արժանի մարդ, ընկեր, ուսուցիչ, ղեկավար: Նրա նր□ա□արդ հոգեկերտվածքում կյանքի այրած մարդու կենսափորձն է խոսում, որը համեմվում է կոչման, առաքելության, մասնագիտական առանձնահատկություններով:

Աշխատանքային տարիներին այստեղ է □այմաթիվ պատվոգրեր, շնորհակալագրեր, պարգեւատրվել է «ՀԽՍՀ ժողկրթության գերազանցիկի» կրծքանշանով:

Հարգարժա՛ն Սուսաննա Վարդանյան, շնորհավորում ենք Ձեզ՝ ծննդյան 70-ամյակի կապակցությամ□: Թող □այսում յուսաշող գարուններ դարչյալ □այվեն Ձեր կյանքի ճանապարհին: Միշտ շրջապատված եղեք զավակներով, թոռներով, ծոռներով, հարազատ ու սիրելի մարդկանցով: Թող երկարակեցությունը, անսպառ ուժն ու կորովը լինեն Ձեր ան□աժան ուղեկիցները: Թող Ձեր խանդավառ տրամադրությունը միշտ վառ լինի, ու այդ լույսից ջերմանան Ձեզ շրջապատող մարդիկ:

Մնաք եռանդով լի, առողջ, նախաձեռնող ու առինքնող, ինչպես որ կաք:

ՀՀ Արարատի մարզի Նոր Խարբերդի Մ. Ղազարյանի անվան հ. 2 միջնակարգ դպրոցի մանկավարժական կոլեկտիվ

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի *«Կալավան գյուղի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի քիմիայի (6 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Կալավան գյուղի միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 14-99-93 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Երեւանի Ստ. Զորյանի անվան հ. 56 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի տեխնոլոգիայի (17 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 27-ին՝ ժամը 12:00-ին,*** Երեւանի Ստ. Զորյանի անվան հ. 56 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Հրաչյա Քոչարի 13:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 27-20-70 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի *«Աբովյանի հ. 8 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (4 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Կոտայքի մարզի Աբովյանի հ. 8 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Աբովյան, Սարալանջ 8/10:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0222) 2-15-65 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի *«Արբաթի Հովիկ Զաքարյանի անվան միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի քիմիայի (8 դասաժամ), կենսաբանության (10 դասաժամ), ինֆորմատիկայի (7 դասաժամ), ֆիզկուլտուրայի (2 մասնագետ, 22 եւ 13 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (6 դասաժամ), ռուսաց լեզվի (13 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Արբաթի Հովիկ Զաքարյանի անվան միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Արբաթ, փ. 4, շ. 48:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (098) 47-24-20 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Երեւանի հ. 120 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ռուսաց լեզվի (15 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մինչեւ մայիսի 18-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 20-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** Երեւանի հ. 120 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Մովսես Խորենացի 207:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 57-34-60, (010) 57-56-60 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի *«Այնթապի Բյուզանդ Մարգարյանի անվան հ. 2 միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի դասվարի (17 դասաժամ), մաթեմատիկայի (24 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 16:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 27-ին՝ ժամը 13:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Այնթապի Բյուզանդ Մարգարյանի անվան հ. 2 միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0236) 6-31-25 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի *«Հացավանի Հ. Մանուկյանի անվան միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի տեխնոլոգիայի (3 դասաժամ), երաժշտության (1,5 դասաժամ), կերպարվեստի (1,5 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Կոտայքի մարզի Հացավանի Հ. Մանուկյանի անվան միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Հացավան, 4-րդ փ. 2:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 58-26-23 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արմավիրի մարզի *«Արագափի Թ. Հուրյանի անվան միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (12 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արմավիրի մարզի Արագափի Թ. Հուրյանի անվան միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ Մեծամոր համայնք, գ. Արագափ, 6-րդ փ., շ. 1:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 17-10-63 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Տավուշի մարզի *«Բերդի հ. 4 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (9 դասաժամ), մաթեմատիկայի (10 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 27-ին՝ ժամը 13:00-ին,*** ՀՀ Տավուշի մարզի Բերդի հ. 4 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Բերդ, Ստեփանյան 13:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (098) 31-61-98 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի *«Այգավանի Գառնիկ Ղուկասյանի անվան միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (26 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 27-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Այգավանի Գառնիկ Ղուկասյանի անվան միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Այգավան, Սերոբ Հովհաննիսյան 43:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (094) 47-49-15 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի *«Լեռնահովիտի Վ. Բարեղամյանի անվան հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (3 դասաժամ), կենսաբանության (4 դասաժամ), մաթեմատիկայի (22 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Լեռնահովիտի Վ. Բարեղամյանի անվան հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ գ. Լեռնահովիտ, փ. 1, շ. 1:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (094) 86-89-07 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի *«Կապուտանի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ֆիզկուլտուրայի (32 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 30-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Կոտայքի մարզի Կապուտանի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Կապուտան 8/11:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (077) 47-70-30 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի *«Շվանիձորի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի դասվարի (8 դասաժամ), անգլերենի (12,5 դասաժամ), երաժշտության (4,5 դասաժամ), կերպարվեստի (5,5 դասաժամ), ինֆորմատիկայի (3 դասաժամ), ֆիզիկայի (9,5 դասաժամ), քիմիայի (6 դասաժամ), կենսաբանության (6 դասաժամ), ՆՋՊ-ի (2,5 դասաժամ), ֆիզկուլտուրայի (15 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (տղաների եւ աղջիկների խմբեր, 5-ական դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 12:00-ին,*** ՀՀ Սյունիքի մարզի Շվանիձորի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Շվանիձոր, 1-ին փ., 3-րդ նրբանցք, շ. 4:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0286) 9-54-31, (098) 08-92-02 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի *«Կապանի հ. 6 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի կենսաբանության (6 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մինչեւ մայիսի 26-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 14:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 30-ին՝ ժամը 13:00-ին,*** ՀՀ Սյունիքի մարզի Կապանի հ. 6 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Կապան, Մ. Հարությունյան 5-Ա:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (077) 78-29-55, (0285) 2-37-83 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի *«Արփումք գյուղի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի հայոց եկեղեցու պատմության (4 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հաճրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 30-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Արփումք գյուղի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Արփումք, փ. 1, շ. 1:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (077) 53-67-75 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի *«Այգեստանի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի մաթեմատիկայի (14 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (6 դասաժամ), ինֆորմատիկայի (10 դասաժամ), ֆիզկուլտուրայի (17 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 16:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Այգեստանի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Այգեստան, Մարգարյան 15:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0235) 6-14-84, (093) 93-03-81 հեռախոսահամարներով:

«Կրթություն» շաբաթաթերթ բաժանորդագրվելու համար դիմեք մոտակա փոստային բաժանմունքներին:

ISSN 1829-2593

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի *«Գորայքի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի հայոց լեզվի եւ գրականության (23 դասաժամ), ինֆորմատիկայի (9 դասաժամ), երաժշտության (4 դասաժամ), կերպարվեստի (3 դասաժամ), քիմիայի (11 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Սյունիքի մարզի Գորայքի միջնակարգ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 01-88-73 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Երեւանի հ. 110 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ռուսաց լեզվի (13 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** Երեւանի հ. 110 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Սողոմոն Տարոնցի 11:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 48-21-62 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Ուրծաձորի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ֆրանսերենի (22 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (տղաների եւ աղջիկների խմբեր, 7-ական դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Ուրծաձորի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Ուրծաձոր, Տիգրան Մեծի 30:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0234) 8-61-51 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Երեւանի երաժշտական հ. 13 հատուկ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի մաթեմատիկայի (15 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 12:00-ին,*** Երեւանի երաժշտական հ. 13 հատուկ դպրոցում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 58-18-94 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Նուռնուսի միջնակարգ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (5 դասաժամ), տեխնոլոգիայի (տղաների խումբ, 4 դասաժամ), ռուսաց լեզվի (22 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Կոտայքի մարզի Նուռնուսի միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ գ. Նուռնուս, գլխավոր փ. 9:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (077) 90-36-00 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ *«Երեւանի հ. 180 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (11 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մինչեւ մայիսի 19-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** Երեւանի հ. 180 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Ավան-Առինջ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 61-12-00 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Արարատի մարզի *«Մասիս քաղաքի հ. 3 հիմնական դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (9 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ Արարատի մարզի Մասիս քաղաքի հ. 3 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ք. Մասիս, Դպրոցականների 24:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0236) 4-29-02 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ *«Երեւանի Մ. Գալշոյանի անվան հ. 148 ավագ դպրոց»* ՊՈԱԿ-ի ինֆորմատիկայի (12 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրույցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը եւ յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրույցն անցկացնում առանձին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (Չեւ 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ),

- անձը հաստատող փաստաթուղթ,

- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից եւ աշխատանքային գրքույկի պատճենը (առկայության դեպքում),

- ինքնակենսագրություն (Չեւ 5),

- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,

- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,

- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),

- որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները համեմատում է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ***մայիսի 11-ից մինչեւ մայիսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:***

Մրցույթը տեղի կունենա ***մայիսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին,*** ՀՀ ԿԳՄՍՆ Երեւանի Մ. Գալշոյանի անվան հ. 148 ավագ դպրոցում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Սունդուկյան 78:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 22-73-66 հեռախոսահամարով:

«Կրթություն» շաբաթաթերթի հաջորդ համարը լույս կտեսնի մայիսի 25-ին

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝
ՀՀ ԿԳՆ
«««Կրթություն» թերթի խմբագրություն» ՊՓԲԸ

Գրանցման վկայական՝ 01Ա-049349,
Տրված է՝ 11.01.2001թ.
Դասիչ՝ 69312,
Հասցեն՝ ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾԻ 67,
E-mail: krtutun@yandex.ru
ՀԵՌ. 57 49 56

Խմբագրությունը ստացված թղթակցությունները եւ նամակները չի գրախոսում եւ ետ չի վերադարձնում: Չպատվիրված հոդվածների համար հոնորար չի վճարվում:
Գովազդային նյութերի բովանդակության համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:
Հղումը պարտադիր է:

Տպագրված է «ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾ» հրատարակչության տպարանում:
Տպաքանակը՝ 2000:
Ծավալը՝ 6 տպագրական մամուլ:
Ստորագրված է տպագրության՝ 10.05.2022թ.
Գինը՝ 400 դրամ:

Համարի պատասխանատու՝

Գլխավոր խմբագիր՝
Գագիկ ՄԻՆԱՍՅԱՆ